

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Факультет фізичної культури та здоров'я людини

European Credit Transfer System
ECTS – Інформаційний пакет
2009-2010

Напрямок "Здоров'я людини"

Чернівці 2009

Зміст

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС	5
Структура та організація факультету.....	5
Адреса.....	5
Контактні телефони.....	5
Деканат.....	5
Кафедри.....	5
Кафедра фізичного виховання.....	5
Кафедра здоров'я людини, спортивної рекреації та фітнесу.....	6
Кафедра фізичної культури і спорту.....	6
Кафедра безпеки життєдіяльності.....	7
Список викладачів з інших факультетів, що читають дисципліни на факультеті фізичної культури та здоров'я людини	7
I курс.....	7
II курс.....	7
III курс.....	8
IV курс.....	8
V курс.....	8
Координатор від факультету та його заступники.....	8
Перелік спеціальностей, що пропонуються на факультеті.....	9
Умови для навчання.....	10
Основні методи навчання і викладання, способи оцінювання, що використовуються на факультеті.....	10
СТУПЕНЕВА СТРУКТУРА	10
Напрямок "Здоров'я людини".....	10
Дисципліни	11
Цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки	12
Дисципліни нормативної частини	12
Історія України 12	
Історія української культури 14	
Українська мова з професійним спрямуванням 19	
Філософія 22	
Правознавство 24	
Соціологія 26	
Економічна теорія 26	
Політологія 26	
Іноземна мова за професійним спрямуванням 26	
Німецька мова 26	
Англійська мова 28	
Французька мова 30	
Дисципліни самостійного вибору	32
Релігієзнавство 32	
Основи науково-педагогічних досліджень 32	
Інноваційні технології в оздоровчій фізичній культурі 33	
Дисципліни вільного вибору студента	33

Етика спілкування у педагогічному процесі 33

Цикл науково-природничої підготовки.....33

Дисципліни нормативної частини.....33

Анатомія людини 33

Гігієна 36

Фізіологія людини 37

Фізіологічні основи фізичної культури 37

Біохімічні основи фізичної культури 37

Безпека життєдіяльності 37

Спортивні споруди і обладнання 37

Біомеханіка 37

Основи медичних знань 38

Лікувальна фізична культура 38

Валеологія з методикою викладання 38

Основи педмайстерності 38

Основи екології 38

Психологія 40

Педагогіка 43

Дисципліни самостійного вибору ВНЗ.....46

Комп'ютерний практикум 46

Вікова фізіологія 48

Спортивна морфологія 51

Дисципліни вільного вибору студента.....51

Динамічна анатомія 51

Лікарський контроль у фізичній культурі і спорті 53

Цикл професійної та практичної підготовки.....53

Дисципліни нормативної частини.....53

Гімнастика з методикою викладання 53

Спортивні ігри з методикою викладання 55

(баскетбол)

Спортивні ігри з методикою викладання 56

(волейбол)

Спортивні ігри з методикою викладання 56

(гандбол)

Спортивні ігри з методикою викладання 59

(футбол)

Спортивні ігри з методикою викладання 61

(теніс)

Вступ до спеціальності 61

Теорія та методик викладання рухливих ігор ті забав 64

Легка атлетика з методикою викладання 65

Атлетизм з методикою викладання 68

Туризм з методикою викладання 68

Плавання з методикою викладання 70

Фітнес з методикою викладання 73

Історія фізичної культури 73

Спортивно-педагогічне удосконалення	76
Психологія фізичного виховання	76
Управління у сфері фізичного виховання	76
Теорія і методика оздоровчої фізичної культури	76
Ритміка і хореографія	77
Основи теорії і методики спортивних тренувань	82
Основи охорони праці	82
Основи масажу	82
Спортивна метрологія	83
Педагогіка фізичного виховання	85

Дисципліни самостійного вибору ВНЗ.....85

Інструментальні методи досліджень	85
Спортивне орієнтування	85
Організація та методика масової фізичної культури	87
Спортивна медицина	90
Нетрадиційні засоби оздоровлення	90
Кінезіотерапія	91
Відновлювальні засоби у фізичній культурі і спорті	91
Фізична реабілітація	91

Дисципліни вільного вибору студентів.....91

Спортивно-оздоровча робота в таборах відпочинку	91
Рекреаційно-оздоровча робота у санітарно-курортних закладах	91
Долікарська допомога	91
Методика проведення занять у спецмедгрупах	91
Теоретичні основи інваспорту	92

Загальний опис

Структура та організація факультету

Адреса

58022, м. Чернівці

вул. Стасюка 4д

факультет фізичної культури та здоров'я людини

Контактні телефони

(0372) 54-33-63

(0372) 52-00-58

Деканат

В.о. декана факультету фізичної культури та здоров'я людини

канд. пед. наук, доцент
Чабаненко Валерій Павлович

Заступник декана з навчально-методичної роботи

канд. пед. наук, доцент
Темерівська Тетяна Георгіївна

Заступник декана з наукової роботи та інформатизації

канд. пед. наук, доцент
Зорій Ярослав Богданович

Заступник декана з навчально-виховної роботи

ст. викладач Ячнюк Юрій Борисович

Заступник з навчально-організаційної роботи

ст. викл. Мужичок Вадим Олександрович

Заступник декана по заочному відділенні

викладач Гауряк Олена Дмитрівна

Методист

Киселиця Оксана Миколаївна

Секретар

Курик Марія Василівна

Кафедри

Кафедра фізичного виховання

Євстратов Петро Ілліч

В.о. зав. кафедри, доцент
професор

Мардар Ганна Іванівна

доцент

Гнесь Наталія Олександрівна

доцент

Ячнюк Ірина Омелянівна

ст. викладач

Прекурят Олег Томович

ст. викладач

Слобожанінов Андрій Анатолійович

ст. викладач

Ячнюк Юрій Борисович

асистент

Галан Ярослав Петрович

викладач

Гакман Анна Вікторівна

викладач

Данелюк Анатолій Костянтинівич

викладач

Дудіцька Світлана Петрівна

викладач

Лясота Тетяна Іванівна

викладач

Молдован Андрій Дмитрович	викладач
Наконечний Ігор Юрійович	викладач
Ніколайчук Ольга Петрівна	викладач
Циба Юрій Григорович	викладач
Мужичок Вадим Олександрович	викладач
Теслицька Галина Іллівна	ст. лаборант
Наконечна Ірина Вадимівна	лаборант

Кафедра здоров'я людини, спортивної рекреації та фітнесу

Мосейчук Юрій Юрійович	В.о. зав. кафедри, ст. викладач
Мардар Ганна Іванівна	професор
Томусяк Тадеуш Леонтійовича	професор
Христич Тамара Миколаївна	професор
Темерівська Тетяна Георгіївна	доцент
Доцюк Лідія Георгіївна	доцент
Цигикало Олександр Віталійович	доцент
Гречко Світлана Іванівна	доцент
Дорошло Володимир Антонович	асистент
Гауряк Олена Дмитрівна	викладач
Мороз Олена Олександрівна	викладач
Кушнірюк Анжела Семенівна	лаборант
Палій Світлана Василівна	лаборант

Кафедра фізичної культури і спорту

Палагнюк Тарас Васильович	Зав. кафедри, доцент
Зажаєв Борис Леонтійович	доцент
Осадець Микола Манолійович	доцент
Банар Валентин Семенович	ст. викладач
Вілігорський Олександр Миколайович	ст. викладач
Звенигородський Віктор Валентинович	ст. викладач
Звезда Іван Степанович	ст. викладач
Каліта Ігор Павлович	ст. викладач
Купчик Володимир Іванович	ст. викладач
Мужичок Вадим Олександрович	ст. викладач
Прекурат Олег Томович	ст. викладач
Раца Петро Григорович	ст. викладач
Фоменко Леонід Аркадійович	ст. викладач
Шпортій Володимир Радович	ст. викладач
Балацька Лариса Василівна	викладач
Бигар Любомир Іванович	викладач
Бойко Євген Васильович	викладач
Васкан Іван Георгійович	викладач
Герасимович Яна Ярославівна	викладач
Головачук Валентина Володимирівна	викладач
Гончерюк Михайло Адамович	викладач
Городинський Сергій Ілліч	викладач
Зендик Олена Всеволодівна	викладач
Ківерник Олександр Вікторович	викладач
Крупіцький Віктор Олександрович	викладач

Курка Іван Васильович	викладач
Курнишев Юрій Альбертович	викладач
Медвідь Анжела Миколаївна	викладач
Михайлович Майя Михайлівна	викладач
Музика Василь Іванович	викладач
Няйко Марина Василівна	викладач
Павлова Наталя Анатоліївна	викладач
Первухіна Світлана Мирославівна	викладач
Петричук Петро Анатолійович	викладач
Смеречинська Світлана Гнатівна	викладач
Тесліцький Юрій Петрович	викладач
Терехов Геннадій Миколайович	викладач
Тумак Юрій Іванович	викладач
Устінова Тетяна Борисівна	викладач
Чорнокоза Лариса Василівна	викладач
Хавруняк Ігор Володимирович	викладач
Цибанюк Олександра Олександрівна	викладач
Ячнюк Максим Юрійович	викладач
Гриник Ірина Володимирівна	лаборант
Дарійчук Сергій Васильович	лаборант
Севрук Тетяна Юріївна	лаборант
Франко Леся Петрівна	лаборант

Кафедра безпеки життєдіяльності

Воробйов Олександр Олександрович	Зав. кафедри, доцент
Куковська Ірина Володимирівна	доцент
Бабюк Анатолій Васильович	доцент
Бойчук Роман Романович	доцент
Іванушко Яна Григорівна	доцент
Романів Людмила Вікторівна	доцент
Стратійчук Наталія Анатоліївна	ст. викладач
Козік Наталія Миколаївна	ст. викладач
Пилип Галина Миколаївна	ст. викладач
Білоус Володимир Володимирович	асистент
Логуш Леся Геннадіївна	асистент
Сарафінчан Ірина Степанівна	ст. лаборант
Думенко Оріся Дмитрівна	лаборант

Список викладачів з інших факультетів, що читають дисципліни на факультеті фізичної культури та здоров'я людини

I курс:

1. Булига Інна Володимирівна (факультет педагогіки, психології та соціальної роботи)
2. Тимчук Людмила Іванівна (факультет педагогіки, психології та соціальної роботи)
3. Суровцев Олег Андрійович (факультет історії, політології та міжнародних відносин)
4. Стрельнікова Олена Валеріївна (факультет іноземних мов)
5. Твердохліб Інна Василівна (факультет іноземних мов)
6. Борсук Тетяна Петрівна (факультет іноземних мов)

II курс:

1. Іваніна Ірина Олександрівна (факультет іноземних мов)
2. Борсук Тетяна Петрівна (факультет іноземних мов)

3. Гончарук Марина Миколаївна (факультет іноземних мов)
4. Гаркавенко Ніна Власівна (факультет педагогіки, психології та соціальної роботи)
5. Шахрай Діана Володимирівна (факультет педагогіки, психології та соціальної роботи)
6. Клічук Олег Романович (факультет прикладної математики)
7. Березовська Інесса Володимирівна (факультет прикладної математики)
8. Цинтила Олена Вадимівна (філософсько-теологічний факультет)

III курс:

1. Немкова Євгенія Валеріївна (факультет педагогіки, психології та соціальної роботи)
2. Николук Ігор Дмитрович(біології,екології та біотехнології)
3. Шкрібляк Микола Васильович(філософсько-теологічний факультет)
4. Кравець В'ячеслав Іванович(економічний факультет)

IV курс:

1. Мороз Ігор Іванович(факультет історії.політології та міжнародних відносин)
2. Кохан Володимир Васильович(філософсько-теологічний факультет)

V курс:

1. Тимчук Людмила Іванівна(факультет педагогіки, психології та соціальної роботи)
2. Бигар Ганна Павлівна(факультет педагогіки, психології та соціальної роботи)
3. Звоздецька Валентина Георгіївна(факультет педагогіки, психології та соціальної роботи)
4. Мудрий Ярослав Сергійович(факультет педагогіки, психології та соціальної роботи)
5. Пенішкевич Дарина Іванівна(факультет педагогіки, психології та соціальної роботи)
6. Руснак Іван Степанович(факультет педагогіки, психології та соціальної роботи)
7. Федірчик Тетяна Дмитрівна(факультет педагогіки, психології та соціальної роботи)

Координатор від факультету та його заступники

Координатор

асистент кафедри фізичного виховання Галан Ярослав Петрович

Адреса: 58022, м. Чернівці, вул. Стасюка 4 д

Телефон: (0372) 52-00-58

Години прийому: щодня з 15.00 до 16.00, крім суботи і неділі

Заступники

викладач кафедри здоров'я людини, спортивної рекреації та фітнесу

Мороз Олена Олександрівна

Адреса: 58022, м. Чернівці, вул. Стасюка 4 д

Телефон: (0372) 52-00-58

кандидат пед. наук, доцент

Гнесь Наталія Олександрівна

Адреса: 58022, м. Чернівці, вул. Стасюка 4 д

Телефон: (0372) 52-00-58

Перелік напрямків, що пропонуються на факультеті

Напрямок підготовки "Фізичне виховання"

- ступінь бакалавра - 4 роки;
- ступінь спеціаліста - 1 рік;
- ступінь магістра - 1 рік.

Напрямок підготовки "Здоров'я людини"

- ступінь бакалавра - 4 роки

Умови для навчання

Підготовка фахівців за вищезазначеними напрямами забезпечена приміщеннями для навчання, самостійної та індивідуальної роботи, проживання та культурно-соціального життя студентів. Площа аудиторного фонду на одного студента не менша 10 м².

Факультет фізичної культури та здоров'я людини, на площах якого, в основному, здійснюється навчальний процес підготовки фахівців за даними спеціальностями, забезпечений в повному обсязі як аудиторним фондом, так і навчальними та спортивними приміщеннями. Так, для проведення навчального процесу на факультеті обладнані:

- навчальні аудиторії відповідно до кожної спеціальності
- комп'ютерний клас
- методичний кабінет
- спортивні зали та майданчики
- зал атлетизму
- зал фітнесу
- зал аеробіки
- зал боротьби
- тренажерний зал
- туристичний клуб
- футбольне поле з штучним покриттям

Для виконання курсових, кваліфікаційних та дипломних робіт, проведення навчальної та виробничої практики в цілому широко застосовуються спортивні зали та майданчики загальноосвітніх шкіл, дитячих спортивних шкіл та спортивних секцій обласного, міського та районного рівня.

Основні методи навчання та викладання, способи оцінювання, що використовуються на факультеті

У процесі викладання курсів професорсько-викладацький склад використовує різні методи та форми викладання і навчання (лекції: вступні, тематичні, підсумкові, лекції-практикуми, лекції-диспути тощо), практичні, семінарські заняття (у формі діалогу, тренінгів, ділової гри, конференцій тощо), консультації (колективні, індивідуальні, групові), а також реалізує різні форми поточного та підсумкового контролю (тестування, виконання практичних завдань, розв'язування ситуаційних задач, написання рефератів, письмові та усні заліки та екзамени, контрольні, курсові роботи).

Студенти, відповідно до навчальних планів, проходять різні види навчальних та виробничих практик: виховну, практику "Пробні уроки та заняття", діагностичну, консультативну, ознайомлювальну, переддипломну, асистентську, а також готують протягом навчання курсові, кваліфікаційні (бакалаврську), дипломну (магістерську) роботи. Практика проводиться у навчально-освітніх закладах міста та вищих навчальних закладах II-IV рівнів акредитації. Під час практики студенти виконують завдання з різних напрямів, відповідно до спеціальності, науково-дослідну роботу, проводять апробацію результатів власних курсових, кваліфікаційних та дипломних досліджень.

Ступенева структура

Напрямок "Здоров'я людини"

Підготовка фахівців напряму підготовки "Здоров'я людини" освітньо-кваліфікаційного рівня 6.010203 – бакалавр педагогічної освіти, здійснюється з метою забезпечення навчальних закладів Чернівецької та інших областей України педагогічними кадрами, які мають знання інноваційного характеру, поглиблені спеціальні уміння, певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення професійних завдань у галузі освіти. Необхідність здійснення підготовки фахівців з напряму 6.010203 "Здоров'я людини" обумовлена незадовільним станом рівня здоров'я учнів шкіл та студентської молоді Чернівецької області, пов'язане із недостатньою пропагандою та використанням оздоровчих сил навколишнього середовища.

Фахівці цього профілю потрібні для реалізації Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки щодо підготовки фахівців для проведення фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи в усіх навчальних закладах, за місцем проживання, роботи і у місцях масового відпочинку громадян, а також фізкультурно-оздоровчої та реабілітаційної роботи серед інвалідів.

Напрямок включає в себе 240 кредитів вивчення обов'язкових курсів на ступінь бакалавра

Структура спеціальності

Назва дисципліни	Шифр дисципліни	О/В	Години	Кредити
1 курс, 1 семестр				
Історія України	6.010203/01/1.1.	О	108	3
Іноземна мова	6.010203/01/1.9.	О	54	1,5
Психологія	6.010203/01/2.14	О	126	3,5
Гімнастика з методикою викладання	6.010203/01/3.1	О	108	3
Спортивні ігри (баскетбол)	6.010203/01/3.2.1.	О	108	3
Вступ до спеціальності	6.010203/01/3.3.	О	108	3
Теор. та метод. викл. рухл. ігор та забав	6.010203/01/3.4.	О	108	3
Легка атлетика з методикою викладання	6.010203/01/3.5.	О	108	3
Анатомія людини	6.010203/01/2.1.	О	162	4,5
Педагогіка	6.010203/01/2.15.	О	90	2,5
ПСМ*	6.010203/01/3.33.	В	108	2,5
Разом			1080	30
1 курс, 2 семестр				
Українська мова за проф. спрямуванням	6.010203/01/1.3	О	108	3
Історія української культури	6.010203/01/1.2.	О	72	2
Іноземна мова	6.010203/01/1.9.	О	54	1,5
Гігієна	6.010203/01/2.2.	О	108	3
Фізіологія людини	6.010203/01/2.3	О	108	3
Педагогіка	6.010203/01/2.15.	О	90	2,5
Гімнастика з методикою викладання	6.010203/01/3.1.	О	90	2,5
Спортивні ігри (волейбол)	6.010203/01/3.2.2.	О	108	3
Ритміка і хореографія	6.010203/01/3.16.	О	90	2,5
Туризм з методикою викладання	6.010203/01/3.7.	О	144	4
Легка атлетика з методикою викладання	6.010203/01/3.5.	О	108	3
ПСМ*	6.010203/01/3.33.	В	108	2
Разом			1080	30
2 курс, 1 семестр				
Філософія	6.010203/01/1.4.	О	108	3
Іноземна мова	6.010203/01/1.9.	О	90	2,5
Комп'ютерний практикум	6.010203/01/2.14.	В	72	2
Психологія фізичного виховання	6.010203/01/3.13.	О	90	2,5
Плавання з методикою викладання	6.010203/01/3.8.	О	90	2,5
Історія фізичної культури	6.010203/01/3.11.	О	108	3
Організація та методика масової ФК	6.010203/01/3.27.	В	72	2
Гімнастика з методикою викладання	6.010203/01/3.1.	О	108	3
Спортивні ігри (гандбол)	6.010203/01/3.2.3.	О	108	3
Легка атлетика з метод. викладання	6.010203/01/3.5.	О	72	2
Вікова фізіологія	6.010203/01/2.15.	В	90	2,5
Динамічна анатомія	6.010203/01/2.17.	В	72	2
ПСМ*	6.010203/01/3.33.	В	108	2
Разом			1080	30
2 курс, 2 семестр				

Правознавство	6.010203/01/1.5.	О	90	2,5
Іноземна мова	6.010203/01/1.9.	О	54	1,5
Плавання з методикою викладання	6.010203/01/3.8.	О	72	2
Спортивна метрологія	6.010203/01/3.20.	О	108	3
Основи екології	6.010203/01/2.13.	В	72	2
Інноваційні технології в оздоровчій ФК	6.010203/01/2.14.	В	90	2,5
Спортивні ігри (футбол)	6.010203/01/3.2.4.	О	108	3
Теорія і методика фізичного виховання	6.010203/01/3.9.	О	108	3
Спортивне орієнтування	6.010203/01/3.26.	В	108	3
Легка атлетика з метод. викладання	6.010203/01/3.5.	О	90	2,5
Педагогіка фізичного виховання	6.010203/01/3.21.	О	108	3
Навчальна практика (турпохід)	6.010203/01/3.22.	О	72	2
ПСМ*	6.010103/01/4.06	В	108	3
Разом			1080	30

І. ЦИКЛ ГУМАНІТАРНОЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДИСЦИПЛІНИ НОРМАТИВНОЇ ЧАСТИНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Шифр дисципліни – 6.010203/01/1.1.

Курс – 1; семестр – 1. Годин всього – 108; на тижд. – 2 год.; (л/сем.). Кредитів – 3. Обов'язкова.

Мета викладання дисципліни - ознайомити студентів з найголовнішими подіями вітчизняної історії, з героїчними (і трагічними) сторінками боротьби українського народу проти поневолення, за свою свободу, незалежність, державність

Компетенції курсу - полягає в тому, щоб дати глибокі знання історичному розвитку українського народу, його державності та внеску в загальнолюдську скарбницю цінностей, сформуванню національного менталітету. Історичну свідомість, творчі, пізнавальні навички підходу до оцінки історичного минулого та уміння орієнтуватися в протистоянні політичних сил реального сьогодення.

Типова програма підготовки фахівців у вищих навчальних закладах з урахуванням вимог кредитно-модульної системи за Болонським процесом передбачає набуття знань не лише під час лекцій та семінарських занять але й у процесі самостійної роботи студентів.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями (по 35 балів).

Змістовий модуль 1

«Давня і середньовічна історія України»

НЕ 1.1. Київська Русь і її місце у історії українського народу.

Східні слов'яни: розселення, господарство, суспільний устрій, вірування. Утворення держави Київська Русь; норманська та анти норманська теорії. Основні етапи політичного розвитку. Особливості соціально-економічного розвитку Київської Русі.

НЕ 1.2. Формування і розвиток Галицько-Волинського князівства.

Зародження й розвиток Галицького та Волинського князівств у X-XII ст.. Утворення Галицько-Волинського князівства. Галицько-Волинська держава в часи свого найвищого піднесення. Занепад князівства; захоплення його земель сусідніми державами.

НЕ 1.3. Українські землі в складі Литви та Польщі (XIV-XVI ст.).

Боротьба Литви та Польщі за українські землі; Кревська та Люблінська унії. Еволюція політичного статусу українських земель. Соціально-економічний розвиток українських земель. Виникнення козацтва.

НЕ 1.4. Запорозька Січ – козацька християнська республіка.

Заснування та устрій Запорозької Січі. Боротьба козаків проти турків і татар; участь у війнах Речі Посполитої. Козацько-селянські повстання кінця XVI- 20-30-х рр. XVII ст.

НЕ 1.5.Визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Причини, передумови та рушійні сили визвольної війни; роль лідера Б.Хмельницького. Зборівський та Білоцерківський договори з Річчю Посполитою та їх вплив на формування органів державного управління в ході визвольної війни. Зовнішня політика Богдана Хмельницького. Переяславська рада 1654 р. і продовження війни українського народу проти Польщі.

НЕ 1.6. Продовження Визвольної війни українського народу після смерті Б.Хмельницького.

Внутрішня і зовнішня політика гетьмана Івана Виговського. Особливості розвитку українських земель у період гетьманування Юрія Хмельницького. Переяславські статті. Поділ України на Правобережну і Лівобережну. Діяльність гетьманів Івана Брюховецького та Павла Тетері. Об'єднавча політика Петра Дорошенка та її наслідки

НЕ 1.7. Становище українських земель в складі Російської імперії та Речі Посполитої у кінці XVII-XVIII ст.

Обмеження автономії Гетьманщини; Гетьманування І.Мазепи, його Коломацькі статті. Наступ на автономію Гетьманщини після поразки Мазепи, Малоросійська колегія. Відновлення і остаточна ліквідація Гетьманщини.

НЕ 1.8.. Політичне становище Гетьманщини у XVIII ст.

Україна і Північна війна. Пилип Орлик та його Конституція. Ліквідація Гетьманщини та Запорозької Січі.

Змістовий модуль 2 **«Нова та новітня історія України»**

НЕ 2.1. Розвиток українських земель в складі Російської та Австрійської імперії в кінці XVIII – на початку XX ст.

Політичні, соціально-економічні, юридичні та адміністративні зміни в долі українських земель в останній чверті XVIII ст. Соціально-економічний розвиток Наддніпрянщини та західноукраїнських земель. Українські землі в Першій світовій війні.

НЕ 2.2. Суспільно-політичне життя на українських землях у XIX ст.

Суспільний та громадський рух на Наддніпрянщині. Кирило-Мефодіївське товариство. Національне відродження в Галичині в 30-40-х рр. XIX ст. Громадівський рух на Наддніпрянщині. Москвофільство та народовство на західноукраїнських землях.

НЕ 2.3. Національно-демократична революція в Україні (1917-1920 рр.)

Формування і діяльність Центральної ради. Боротьба за владу в Україні у кінці 1917-на початку 1918 рр. Четвертий Універсал. Гетьманат Павла Скоропадського. Внутрішня і зовнішня політика Директорії. Внутрішня та зовнішня політика ЗУНР

НЕ 2.4. Українські землі у міжвоєнний період.

Входження України до СРСР. Індустріалізація та колективізація в Україні. Політика українізації. Політичні репресії 20-30 рр. XX ст. Галичина, Буковина та Закарпаття в міжвоєнний період

НЕ 2.5.. Україна в роки Другої світової війни.

Початок Другої світової війни і доля західноукраїнських земель, Буковини та Бессарабії. Окупаційний режим на території України. Визволення України і відновлення радянської влади.

НЕ 2.6. Рухи опору на території України під час Другої світової війни.

Українське питання напередодні і під час Другої світової війни. Рухи опору на окупованій

території України. Продовження руху опору УПА після звільнення України від німецько-фашистських загарбників.

НЕ 2.7.. Політичний та соціально-економічний розвиток України в другій половині 40-х – першій половині 80-х років ХХ ст..

Десталінізація суспільства та культури. Хрущовська відлига. Соціальні та економічні реформи. Застійні та кризові явища в економіці та суспільному житті України. Дисидентський рух в Україні.

НЕ 2.8. Становлення незалежної України та її розбудова.

Проголошення незалежності України. Труднощі економічного та політичного розвитку України. Прийняття Конституції 1996 р. Формування громадянського суспільства.

«Помаранчева революція» 2004 року та її наслідки.

Методика викладання та методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

Основна література до курсу:

1. Бойко О.Д. Історія України. – К., 1999. – 568 с.
2. Борисенко В.Й. Курс української історії: з найдавніших часів до ХХ ст.: Навч. посібник. - К.: Либідь, 1996. - 616 с.
3. Гончарук П.С. Історія України: Курс лекцій з найдавніших часів до початку ХХ століття. – К., 2005.
4. Довідник з історії України “А” – “Я”. – К., 2001.
Новітня історія України (1900-2000): Підручник / А.Г.Слюсаренко та ін. – К.: Вища шк., 2000. – 663 с.
5. Світлична В.В. Історія України: Навч. посібник. - К., 2005.
6. Українська культура: історія і сучасність. - Львів: Світ, 1994. - 456 с.
7. Яковенко Н. Нарис Історії України з найдавніших часів до кінця ХУІІІ ст.: навч. посібник. - К.: Генеза, 1997. – 312 с.

„Історія української культури”

Шифр дисципліни – 6.010203/01/1.2.

Курс – 1. Годин всього –54; на тиждень – 2 (л/с). Кредитів – 1,5.

Обов’язкова.

Мета викладання дисципліни дати студентам розуміння загальних закономірностей функціонування культури, її значення в суспільному розвитку індивіда, а також засвоєння ним найвидатніших досягнень українського мистецтва, розуміння специфіки та неповторності української культури, її значення і місця у світовій спадщині.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій:

- основні культурологічні терміни;
- етапи розвитку національної культури;
- основні стилі і напрямки мистецтва;
- найвидатніші шедеври світового та вітчизняного мистецтва;
- аналізувати твори мистецтва;
- проводити паралель між європейським та українським мистецтвом;
- визначати основні стилі мистецтва;
- писати рецензії на мистецькі твори;
- проводити паралелі між різними творами, визначати їх приналежність до певного напрямку, стилю.
- особливості мистецтва;

- цінність пам'яток культури;
- причини виникнення стародавніх цивілізацій, їх значення;
- характерні риси культури різних історичних епох;
- специфіку українського народного образотворчого мистецтва;
- специфіку становлення української класичної музики, театрального та кіномистецтва.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Культура первісного суспільства, стародавніх цивілізацій, античного світу, середньовіччя

НЕ 1.1. Культурологія як навчальний предмет.

- Культурологія, її предмет, об'єкт і основні категорії.
- Культура духовна і матеріальна.
- Світова і національна культури.
- Внесок українських учених у розвиток культурології.
- Функції культури.

НЕ 1.2. Найдавніші пам'ятки культури на території

- Стоянки первісних людей на території України.
- Трипільська культура.
- Культура скіфів.
- Античні міста-поліси Північного Причорномор'я

НЕ 1.3.Первісна культура.

- Формування та основні риси кам'яної доби.
- Первісні форми релігії.
- Палеолітичні стоянки на території України.
- Мистецтво кам'яної доби. Кам'яна Могила.
- Трипільська цивілізація.
- Культура скіфів, сарматів.

НЕ 1.4. Народне мистецтво і фольклор.

- Фольклор і народна культура.
- Українська народна пісня, її виконавці і популяризатори.
- Літературні пісні, що стали народними.
- Кобзарське мистецтво і його найвидатніші представники.
- Звичаї та обряди українців. - Слов'янська міфологія та демонологія.

НЕ 1.5. Античність і культура України.

- Античний світ та характерні риси його культури.
- Монументальний живопис, вазопис, скульптура в античних містах-полісах.
- Вплив античної міфології на українське мистецтво.

НЕ 1.6. Українське народне образотворче мистецтво.

- Вишивка.
- Писанкарство.
- Різьба по дереву.
- Кераміка.
- Вироби зі скла.
- Килимарство.
- Народна архітектура.
- Українське національне вбрання.

НЕ 1.7. Середньовічна культура.

- Середньовіччя як епоха в історії світової культури.
- Основні стилі Середньовіччя: візантійський, романський і готичний.

- Українська культура в епоху середньовіччя: дохристиянська і християнська.
  - 1) Ідоли кочівників і давніх слов'ян: збруцький та керносівський ідоли, рельєфи.
  - 2) Мартинівський скарб.
  - 3) Готична скульптура.
  - 4) Християнське мистецтво: книжкова мініатюра, іконопис, найвідоміші пам'ятки Русі, їх оздоблення.
  - 5) Замки і фортеці України.
- НЕ 1.8.** Українська скульптура.
- Саркофаг Ярослава Мудрого.
  - Скульптурне різьблення каплиці Боїмів та скульптурний портрет XVI ст.
  - Творчість Й.Г. Пінзеля.
  - Сорочинський іконостас.
  - Реалістична скульптура Л.Позена, М.Микешина.
  - Творчість І.Кавалерідзе.
  - Кубізм у скульптурі О.Архипенка.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Основні тенденції розвитку європейської культури XIII – XX ст.

НЕ 2.1. Європейське Відродження та українська культура.

- Гуманізм як ціннісна основа культури Відродження.
- Титани Відродження.
- Українське культурне піднесення кінця XV –початку XVII ст.
- 1) Освіта і культура України за часів Литовського князівства і Речі Посполитої.
- 2) Братства і їх роль у розвитку української культури.
- 3) Книгодрукування.
- 4) Література і фольклор. Творчість І.Вишенського.
- 5) Архітектура й образотворче мистецтво.

НЕ 2.2. Українська музична культура.

- Визначні діячі української музики XVII – XVIII ст. (М.Дилецький, М.Березовський, А.Ведель, Д.Бортнянський).
- М.Лисенко та розвиток української музичної культури XIX – початку XX ст.
- Вклад українців у світове оперне мистецтво.
- Зірки української естради.

НЕ 2.3. Доба бароко та її особливості в Україні.

- Стиль бароко у світовому мистецтві.
- Визначальні риси українського бароко, козацьке бароко.
- Братські школи.
- Острозька та Києво-Могилянська академії.
- Іван Мазепа – гетьман-будівничий, поет.
- Український портретний живопис.
- Друкарство і книжкова графіка.
- Шкільна драматургія. Вертеп.
- Українська музика. Глухівська школа.

НЕ 2.4. Українська архітектура.

- Архітектура Київської Русі.
- 1) Софія Київська;
- 2) Кирилівська церква;
- 3) Будівлі Києво-Печерської Лаври.

- Архітектура козацького бароко.
- Шедеври В.В.Растреллі в Україні.
- Будинки з химерами В. Городецького.

НЕ 2.5. Епоха Просвітительства в Європі та в Україні.

- Епоха Просвітительства в Європі і в Україні.
- Дослідження української історії і фольклору.
- Нова українська література. Поява театрів.
- Стилi в європейському та українському мистецтві:
  - 1) Рококо.
  - 2) Класицизм.
- Сильові течії в європейському та українському мистецтві кінця XVIII – першій половині XIX ст.:
  - 1) романтизм;
  - 2) сентименталізм,
  - 3) реалізм.

НЕ 2.6. Українське малярство.

- Т.Шевченко-художник.
- Катерина Білокур і її доля.
- Примітивізм у творчості Марії Приймаченко.
- Скульптор і художник Олександр Архипенко.
- Г. Нарбут і В. Касіян – відомі українські графіки.
- Школа М.Бойчука і її стиль.
- Мистецтво Тетяни Яблонської.

НЕ 2.7. Українська культура в контексті ідейно-естетичних шукань XIX ст.

- Сильові течії в європейському та українському мистецтві другої половини XIX ст.:
  - 1) реалізм;
  - 2) імпресіонізм;
  - 3) символізм;
  - 4) неореалізм.
- Українське мистецтво XIX ст.: стилі модерн, еkleктика:
  - 1) архітектура;
  - 2) образотворче мистецтво;
  - 3) музика.
- Театр корифеїв.

НЕ 2.8. Український театр.

- Театр корифеїв і його традиції.
- Реформатор українського театру Лесь Курбас.
- Театральна родина Стадників.
- Життєвий і творчий шлях Амвросія Бучми.
- Гнат Юра і Київський драматичний театр імені Івана Франка.

НЕ 2.9. Українська культура в загальноєвропейському контексті XX ст.

Сильові течії в українському мистецтві поч. XX ст.:

- 1) Історичний авангардизм.
  - 2) Неоавангардизм.
  - 3) Конструктивізм.
- Злети і втрати української культури XX ст.
    - 1) «Розстріляне Відродження».
    - 2) Соцреалізм в українській культурі.

3) «Відлига» і поява «шістдесятників».

4) Постмодернізм в українському мистецтві к. ХХ – поч. ХХІ ст.

НЕ 2.10. Українське кіномистецтво.

- Вклад Олександра Довженка у світове кіно.
- Видатний кінорежисер сучасності Юрій Іллєнко.
- Актор, режисер, сценарист Іван Миколайчук.
- Артист театру і кіно Богдан Ступка

Методика викладання та методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залік.

Основна література:

1. Антофійчук В.І. Культурологія. Короткий термінологічний словник: Навчальний посібник. – Чернівці, 2002.
2. Бокань В. Культурологія: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2000. – 136 с.
3. Бокань В.А., Польовий Л.П. Історія культури України: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2001. – 256 с.
4. Введение в культурологию: Учебник для высшей школы. – М., 1998.
5. Гоголев К.Н. Краткий конспект: Западная Европа и Ближний Восток. – М.: Агирис-пресс, 2004. – 264 с.
6. Греченко В., Чорний І., Кушнерук В., Режко Р. Історія світової та української культури. – К.
7. Гуревич П.С. Культурологія: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М., 1999.
8. Гуржій О.І., Чухліб Т.В. Сто великих постатей і подій козацької України. – К.: Арій, 2008. – 464 с. – (100 великих).
9. Енциклопедія українознавства: У 3 т. – К.: Віпол, 1994–1995.
10. Енциклопедія українознавства: В 11 т. – Львів, 1993–2000.
11. Європейська та українська культура в нарисах / За ред. І.З. Цехмістро. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 320 с.
12. Жабинский А. Другая история искусства. От самого начала до наших дней. – М.: Вече, 2004. – 576 с.
13. Історія світової культури. Культурні регіони: Навчальний посібник для вузів / Т.П. Левчук, В.С. Гриценко, В.В. Єфименко та ін. – 2-е вид., – К.: Либідь, 1997. – 446 с.
14. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – К.: Либідь, 1994. – 656 с.
15. Історія української культури: У 5 т. – К.: Наук. думка. – Т. 1. – 2001. – 1135 с. – Т. 2. – 2001. – 847 с. – Т. 3. – 2003. – 1246 с. – Т.4., Кн.1. – 2008. – 1007 с. – Т.4., Кн.2. – 2005. – 1293 с.
16. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / За ред. С.М. Клапчука, В.Ф. Остафійчука. – К.: Вища школа, Знання, 1999. – 326 с.
17. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура. – К.: ЦУЛ, 2003. – 508 с.
18. Корінний М.М., Потапов Т.Т., Шевченко В.Ф. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. – К., 2000.
19. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво. – Львів: Світ. – У 3 ч. – Ч.1. – 2003. – 256 с., Ч.П. – 2004. – 268 с. – Ч.ПІІ. – 2005. – 268 с.
20. Крип'якевич І. Історія України. – Львів: Світ, 1992. – 560 с.
21. Культура українського народу: Навч. посібник / Русанівський В.М. та ін. – К., 1994.
22. Культура: Теория и проблемы: Учебн. пособие для студентов и аспирантов гуманитарных специальностей / Т.Ф.Кузнецов, В.М. Межуев, И.О. Шайтанов и др. – М., 1995.
23. Культурологія / За ред. Т.Б. Гриценко. – К.: ЦУЛ, 2009. – 389 с.

24. Культурологія: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. / За заг. ред. В.М. Пічі. – Львів: Магнолія плюс, 2003. –240 с.
25. Культурологія. XX век. Словарь. – Санкт-Петербург, 1997.
26. Культурологія: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації / За заг. ред. В.М. Пічі. – Львів, 2003.
27. Культурологія: Теорія та історія культури: Навч. посібник./ За ред. І.І. Тюрменка, О.Д. Горбула. – К., 2004. –368 с.
28. Культурологія: Навч. посіб. / Упорядк. О.І.Погорілий, М.А.Содуцький. – К., 2003.
29. Культурологія: Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. / За ред. М.М. Заковича. – К.: Знання, 2004. –567 с.
30. Лекції з світової та вітчизняної культури: Навч. вид. / За заг. ред. А.Р. Яртіся, С.М. Шендрика, С.О. Черепанової. – Львів: Світ, 1994. – 496 с.

„Українська мова з професійним спрямуванням”

Шифр дисципліни -6.010203/01/1.3.

Курс – 1; семестр – 2. Годин всього –54; на тиждень – 2 (прак.)

Кредитів – 1,5.

Обов’язкова.

Мета викладання дисципліни – коригування знань студентів у тих практичних аспектах української мови, які постійно „працюють” у їхній галузі фахових знань (терміновживання, культура усного та писемного мовлення офіційно-ділового та наукового стилів тощо); підвищення загального мовного рівня студентів.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій:

- досконалого володіння українською мовою як визначальним складником фахової культури спеціаліста;
- удосконалення навичок використання різних стилів у власному мовленні;
- засвоєння всіх норм сучасної української літературної мови;
- володіння основними комунікативними ознаками культури мовлення діловою людиною;
- розвитку навичок ораторського мистецтва та культури писемного мовлення в офіційно-діловому та науковому стилях;
- засвоєння умінь укладання документів.
- основні ознаки стилів сучасної української літературної мови;
- орфографічні, морфологічні, лексичні, стилістичні, синтаксичні та пунктуаційні норми сучасної української літературної мови;
- жанри професійного спілкування та їх основні комунікативні ознаки;
- основи культури усного і писемного професійного мовлення;
- етикет ділового спілкування;
- загальні вимоги до складання та оформлення професійних текстів і документів.
- володіти культурою діалогічного та полілогічного мовлення;
- здійснювати структурно-стилістичний аналіз і корегувати тексти відповідно до норм української літературної мови;
- сприймати, відтворювати і створювати наукові фахові тексти та різноманітні професійні документи;
- застосовувати українську термінологію свого фаху в різноманітних комунікативних ситуаціях професійної діяльності;
- користуватися загальномовними та спеціальними словниками;
- виконувати роль, відведену в ході ділового спілкування;
- підготувати і виголосити публічний виступ (доповідь, промова, звинувачення, захист, дискусія тощо);
- дотримуватися мовного етикету відповідно до комунікативної ситуації.

Вивчення курсу здійснюється замістовими модулями.

Змістовий модуль 1.

Культура первісного суспільства, стародавніх цивілізацій, античного світу, середньовіччя
НЕ 1.1. Суспільне значення української мови, її правовий статус.

- предмет і завдання курсу; українська мова як компонент професійної культури спеціаліста;
- мова та її функції;
- основні етапи становлення української мови;
- державотворча роль мови; історія української мови як державної; основи мовної політики і чинники прискорення процесів упровадження державної мови;
- літературна мова як вища форма розвитку мови; форми сучасної української літературної мови;
- поняття мовної норми; основні мовні норми.

НЕ 1.2. „Стилі сучасної української літературної мови”.

- основні ознаки функціональних стилів сучасної української мови;
- функціонування та особливості наукового стилю;
- функціонування та особливості офіційно-ділового стилю;
- функціонування та особливості публіцистичного стилю.

НЕ 1.3 Особливості наукової та офіційно-ділової лексики сучасної української мови

- основні етапи становлення і розвитку сучасної української термінології; типи термінологічних словників;
- ознаки науково-термінологічної та виробничо-професійної лексики;
- історичне формування мови ділових паперів;
- мовні кліше і штампи.

Змістовий модуль 2.

НОРМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНОМУ МОВЛЕННІ.

НЕ 2.1. Морфологічні норми сучасної української літературної мови у професійному мовленні.

- особливості використання граматичних форм іменників, прикметників, займенників у професійному мовленні;
- особливості використання дієслівних форм у професійному мовленні; синонімія способових форм дієслова; труднощі перекладу процесових понять;
- службові слова у професійному мовленні;
- правопис та відмінювання географічних назв;
- відмінювання числівників;
- правопис та відмінювання імен, імен по батькові та прізвищ.

НЕ 2.2 Лексичні та стилістичні норми сучасної української літературної мови у професійному мовленні.

- лексичні норми української мови;
- явища лексичної омо- та паронімії; міжмовна омонімія;
- явище суржику;
- терміни, виробничо-професійні та науково-технічні професіоналізми;
- номенклатурні назви у професійному мовленні;
- стилістичні норми української мови та їх специфіка в офіційно-діловому та науковому стилях;
- тавтологія та плеоназм.

НЕ 2.3. Синтаксичні норми української літературної мови у професійному мовленні.

- синтаксичні норми української літературної мови;
- порядок слів як стилістичний засіб;
- відокремлені слова і конструкції у професійному мовленні;
- складні випадки узгодження і керування;
- правила використання активних і пасивних конструкцій та безособових форм;
- специфіка українських прийменникових конструкцій.

Змістовий модуль 3.
КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЯК КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ
СПЕЦІАЛІСТА.
СКЛАДАННЯ Й РЕДАГУВАННЯ НАУКОВИХ ТА ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИХ
ПРОФЕСІЙНИХ ТЕКСТІВ.

НЕ 3.1. Поняття культури мовлення.

–основні комунікативні ознаки культури мовлення:

- 1) правильність як комунікативна ознака мовлення; правила і норми;
- 2) точність і логічність мовлення; поняття про алогізми; умови досягнення точності й логічності мовлення;
- 3) багатство (різноманітність) мовлення: види синонімів, омоніми, пароніми тощо;
- 4) чистота мовлення; поняття „діалект – діалектизм”, „канцеляризм – мовний штамп”, „вульгаризм” та ін.;
- 5) доречність і достатність мовлення;
- 6) виразність мовлення;

–особливості усної та писемної форм мовлення.

НЕ 3.2. Культура писемного мовлення (технічні правила оформлення рукописних та машинописних текстів).

–правила оформлення титульної сторінки наукового тексту;

–правила цитування;

–норми оформлення списку використаної літератури;

–рубрикація наукових та офіційно-ділових текстів;

– культура писемного мовлення офіційно-ділового та наукового стилів.

НЕ 3.3. „Сучасний документ. Норми, правила, варіанти”.

– поняття про документ;

–класифікація документів;

–реквізити документів, формуляр;

–вимоги до укладання документів.

НЕ 3.4. Укладання й редагування документів.

–укладання довідково-інформаційних та обліково-фінансових документів (пояснювальна й доповідна записки, відгуки, довідки, звіти, оголошення, плани робіт, подання, клопотання, протоколи, витяги з протоколів, службові листи, службові телеграми, факси, телефонограми, акти, розписка, доручення);

–укладання розпорядчих документів (постанова, ухвала, розпорядження, накази, вказівки).

НЕ 3.5 Культура усного ділового мовлення.

–орфоепічні норми української мови;

–види та правила усного спілкування за професійним спрямуванням (ділова нарада, службова бесіда, телефонна ділова розмова);

–види і жанри публічних виступів (виступ під час наради, промови з нагоди урочистих зустрічей, громадсько-політична та академічна промови та ін.).

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залік.

Основна література до курсу:

1. Богдан С.К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. – К.: Рідна мова, 1998. – 475 с.
2. Ботвина Н.В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. – К.: АртЕк, 1998. – 190 с.

3. Ботвина Н.В. Міжнародні культурні традиції: Мова та етика ділової комунікації: Навч. посіб. – Вид. 2-ге, доп. і перероб. – К.: АртЕк, 2002. – 208 с.
4. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення: Семантичний та соціолінгвістичний аспекти. – К.: Вид. дім “КМ Academia”, 2000. – 218 с.
5. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / За ред. Бабич Н.Д. – Чернівці: Книги – XXI, 2005. – 572 с.
6. Олійник О. Світ українського слова. – К.: Хрещатик, 1994. – 415 с.
7. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство: Підручник. – Львів: Світ, 1994. – 216 с.
8. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. Підручник. – К.: АртЕк, 2001. – 392 с.
9. Свердан т., Рульова Н. Українська мова з професійним спрямуванням: Навчальний посібник для студентів юридичного факультету. – Чернівці: Рута, 2005. – 72 с.
10. Українська мова. Енциклопедія. – К.: Вид-во “Укр. енциклопедія” імені М.П.Бажана, 2000. – 752 с.

„ФІЛОСОФІЯ”

Шифр дисципліни – 6.010203/01/1.4.

Курс – 2,; семестр – 3.

Годин всього –108 ; на тиждень – 2 (л/с)

Кредитів – 3.

Обов'язкова.

Мета викладання дисципліни – відобразити стан суспільства і його становище у світлі постіндустріальної епохи та відповідного рівня досягнення науки. Вона є теоретичною моделлю інформаційної цивілізації, яка формується, взаємодії її з навколишнім світом та космічним середовищем, сприяє знаходженню розв'язання глобальних проблем людства, осмисленню глибоких інтеграційних процесів у світовому співтоваристві, правильному розумінню низки актуальних проблем.

У результаті вивчення курсу студент має набутти таких компетенцій:

- засвоїти теоретичні уявлення про різноманітні форми людського досвіду і знання, природу мислення, співвідношення істини і заблудження, знання і віри, особливості функціонування знання у попередні історичні епохи і в сучасному суспільстві, про системи релігійних, моральних і інтелектуальних цінностей, їх значення в історії людства і в різних культурних традиціях;
- розуміти роль науки у розвитку цивілізації, співвідношення науки і техніки та пов'язані з ними сучасні соціальні і етичні проблеми, розрізняти історичні типи наукової раціональності, знати структуру, форми, методи наукового пізнання в їхньому історичному розвитку, сучасні філософські моделі наукового знання;
- знати важливі сфери гуманітарного й соціально-економічного знання, основні наукові школи, напрямки, концепції, роль найновіших технологій у світі сучасної культури й у галузі гуманітарних наук;
- розуміти смисл співвідношення біологічного і соціального у людині, відношення людини до природи, суть традиції філософського осмислення історичного процесу, дискусії про характер змін, які відбуваються з людиною і людством на рубежі третього тисячоліття;
- знати і розуміти діалектику формування особистості, її свободи і відповідальності, своєрідність інтелектуального, морального і естетичного досвіду різних історичних епох;

- мати уявлення про філософські концепції свідомості, проблему несвідомого, про роль свідомості і самосвідомості в індивідуальному досвіді, соціальному житті і культурній творчості;
- оволодіти класичними та сучасними методами науково-філософського пізнання – дедукцією, індукцією, діалектикою, феноменологією, психоаналізом, герменевтикою тощо;
- осмислювати історичний розвиток суспільства та визначальні тенденції його сучасного поступу;
- оволодіти методикою наукового аналізу в контексті філософсько-світоглядного, ціннісно-смыслового визначення;
- самоутвердити себе як особистості та фахівця на засадах пріоритету прав людини в сучасному громадянському суспільстві.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Філософія як світоглядне самовизначення людини

НЕ 1.1. Філософія в структурі світоглядного самовизначення людини

1. Світоглядний зміст і специфіка філософського знання.
2. Поняття «філософія». Предмет та проблеми дослідження
  2. Основні функції та роль філософії в житті людини і суспільства.

НЕ 1.2. Світогляд як духовно-практичний феномен в житті людини

1. Феномен світогляду. Рівні. Структура.
2. Основні світоглядні проблеми. Типи світогляду.
3. Основні складові та розділи філософії. Еволюція Філософської проблематики.
4. Філософія та універсальна інтерпретація світу і людини.

НЕ 1.3. Онтологія як філософське вчення про буття

1. Екзистенційно-онтологічна визначеність філософського розуміння буття.
2. Онтологічно-смыслова спрямованість та ієрархічність буття. Форми та структура
3. Поняття «Субстанція», «Час», «Рух» і «Простір». Їхній взаємозв'язок.

НЕ 1.4. Особливості людського буття

1. Форми і структура буття
2. Духовно-пізнавальні виміри буття. Людський вимір проблеми буття
3. Головні цінності в житті людини і суспільства
4. Проблема смислу життя та людської свободи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Розгляд основних життєвих та наукових проблем з точки зору філософії

НЕ 2.1. Людина у філософії . Феномен особистості. Його формування

1. Людина в історії філософії
2. Поняття “індивід-особа-особистість-індивідуальність”
3. Феномен людської особистості
4. Людина і суспільство. Основні аспекти взаємодії
5. Головні цінності людини
6. Проблема життя і смерті. Смерть і безсмертя
7. Сучасне осмислення проблеми смерті.

НЕ 2.2. Філософське осмислення культури та цивілізації

1. Культура і цивілізація
2. Проблеми розвитку культури
3. Глобальні проблеми сучасності

НЕ 2.3. Свідомість як спосіб існування й відтворення буття

1. Свідомість і самосвідомість як результат еволюції світу і людини.
2. Основні чинники формування свідомості і самосвідомості людини.

3. Свідомість і мова.

4. Свідоме і несвідоме в структурі духовно-активного освоєння реальності.

НЕ 2.4. Теорія пізнання і наука

Лекція 8: Теорія пізнання як філософське вчення про спосіб, методи й можливості пізнання

1. Предмет і основні проблеми теорії пізнання.
2. Суб'єкт і об'єкт пізнання.
3. Істина у теорії пізнання. Проблема універсальних критеріїв істини.
4. Концепції істини в історії філософії.
5. Філософська концепція творчості

НЕ 2.5. Філософське осмислення історії та її сенсу

1. Філософія історії: поняття і предмет.
2. Філософське розуміння історії. Проблема смислу історії.
3. Людська історія як момент універсально-космічного буття.
4. Спрямованість історії. Основні проблеми особи в історичному процесі.
5. Людський вимір історії. Проблеми особи в історичному процесі.

Методика викладання та методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит

Основна література до курсу.

1. Аристотель. Большая этика // Там же. – т. 4.
2. Аристотель. Метафизика // Соч. в 4-х томах. – М., 1975. – т. 1.
3. Аристотель. Политика // Там же. – т. 4.
4. Асмус В.Ф. Иммануил Кант. – М., 1973.
5. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії. - К., 2001.
6. Бучило Н.Ф., Чумаков А.Н. Философия: Учеб. пос. – М.: ПЕР СЭ, 2001.
7. Введение в философию: Учебник для вузов. В 2 ч. Ч. 1 / Под. ред. И.Т.Фролова. – М.: Политиздат, 1989.
8. Виндельбанд В. Что такое философия? (О понятии и истории философии) /Избранное. Дух и история. - М., 1995. С. 22 – 58.
9. Гартман Н. Систематическая философия в собственном изложении //Фауст и Заратустра. – СПб., 2001. С. 207 – 272.
10. Гегель Г. Кто мыслит абстрактно? // Гегель Г. Работы разных лет.- В 2-х т. - т.1. - с. 387-394.
11. Гегель Энциклопедия философских наук. М., 1974-1975.
12. Гегель. Наука логики. //Энциклопедия философских наук. В 3 т., Т. 1. – М., 1975.
13. Герасимчук А.А., Тимошенко З.І. Курс лекцій з філософії. Навчальний посібник. – К., 1998.
14. Громов М.М. Визначення філософії в давньоруській писемності //Філософська і соціологічна думка. – 1989, №1, С. 84-92.
15. Гулыга А.В. Немецкая классическая философия. – М., 2002.
16. Гусев В.І. Західна філософія Нового часу. XVII–XVIII ст.: Підручник. – 2-ге вид. –К.: Либідь, 2000
17. Гусев В.І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. - К., 1994.
18. Деррида Ж. Шпори: стили Ницше //Философские науки. – 1991. - № 2, 3.
19. Зотов А.Ф. Феномен философии: о чем говорит плюрализм философских учений // Вопросы философии. – 1991.-№12.-с.14-21.

„Правознавство”

Шифр дисципліни – 06.010203/01/1.5.

Курс -2. Семестр – 4. Всього годин – 90. На тиждень – 2 (л/с).

Кредитів - 2,5.**Обов'язкова**

Мета викладання дисципліни: досягнення всебічного глибокого розуміння студентами природи і сутності державно-правових відносин та категорій, підготовка їх до можливого застосування цих знань в практичній діяльності, формування належного, якісного рівня правосвідомості та правової культури.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій: вивчення курсу дозволяє студентові уявити співвідношення суспільства і держави, причини виникнення держави як універсального соціального інституту, тих ознак, які відрізняють її від інших форм соціальної організації діяльності людей. Однією із таких відмінностей є правотворча діяльність держави, тобто виключне право встановлювати і санкціонувати загальнообов'язкові правила поведінки і взаємовідносини в суспільстві. Не менш важливим є осмислення системного характеру права, розуміння кожного елементу цієї системи, способів розвитку правовідносин, правомірної поведінки, законності і правового порядку у суспільстві.

“Правознавство” як навчальна дисципліна має озброїти студентів знаннями понять, методів і принципів пізнання та аналізу державно-правових явищ. Вона складає основу їх загальнотеоретичної підготовки, правової культури і правосвідомості. Специфіка “Правознавства” як навчальної дисципліни полягає у знанні правових понять, їх ознак, у здатності застосовувати їх до аналізу конкретних державно-правових явищ.

Вивчення курсу здійснюється за змістовними модулями:

Змістовний модуль I**«Теорія держави і права. Конституційне право України.»****НЕ 1.1. Теорія держави**

Основні теорії походження держави. Поняття та основні ознаки держави. Поняття, ознаки та структура механізму держави. Апарат держави. Поняття та класифікація функцій держави. Поняття форми держави. Форма державного правління. Форма державного устрою. Політичний режим.

НЕ 1.2. Теорія права

Поняття та ознаки права. Поняття та елементи системи права. Класифікація принципів права. Основні функції права. Поняття та види форм (джерел) права. Поняття та принципи правотворчості. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та за колом осіб. Поняття та структура правових відносин.

НЕ 1.3. Конституційне право України

Поняття, система та джерела конституційного права. Поняття і основні властивості Конституції. Загальні засади конституційного ладу України та його гарантії. Правовий статус людини і громадянина. Поняття і види основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Поняття громадянства. Набуття та припинення громадянства України. Поняття статусу депутата. ВРУ як єдиний орган законодавчої влади в Україні. Функції і повноваження Президента України. Кабінет міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади. Система органів місцевого самоврядування в Україні.

Змістовний модуль II**«Загальна характеристика окремих галузей права України»****НЕ 2.1. Кримінальне право України**

Поняття та предмет правового регулювання кримінального права України. Поняття та ознаки злочину. Класифікація злочинів. Поняття та елементи складу злочину. Поняття кримінальної відповідальності та її підстави. Стадії вчинення злочину. Співучасть у злочині: поняття, ознаки, форми. Поняття та ознаки кримінального покарання. Система кримінальних покарань. Загальні засади призначення покарання. Амністія та помилування. Погашення і зняття судимості.

НЕ 2.2. Цивільне право України

Поняття, система та джерела цивільного права України. Цивільні правовідносини: поняття, елементи. Поняття і форми власності. Загальні положення зобов'язального права. Цивільно-правові договори: поняття, форми, види. Цивільно-правова відповідальність. Основи спадкового права України.

НЕ 2.3. Трудове право України

Поняття та предмет правового регулювання трудового права України. Трудовий договір: поняття, сторони, зміст, форма. Порядок прийняття на роботу. Робочий час. Час відпочинку. Підстави розірвання трудового договору. Дисциплінарна відповідальність та матеріальна відповідальність. Індивідуальні і колективні трудові спори.

НЕ 2.4. Сімейне право України.

Поняття сімейного права України. Поняття шлюбу. Умови і порядок одруження. Шлюбний договір: поняття та порядок укладення. Особисті і майнові права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки батьків і дітей. Припинення шлюбу. Опіка і піклування. Усиновлення.

Методика викладання та методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залік.

Основна література до курсу

1. Правознавство: Підручник / За ред. В.В. Копейчикова, А.М. Колодія. – К.: Юрінком Інтер, 2004.
2. Загальна теорія держави і права / За ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. - Харків: Право, 2002.
3. Загальна теорія держави і права / За ред. В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком, 1997.

„Соціологія”

Шифр дисципліни: 6.010103/01/1.6.

Курс – 4; семестри – 8. Год. всього – 54; на тиждень – 2 год.; (с/л).

Кредитів – 1,5.

Дисципліна обов'язкова.

„Економічна теорія”

Шифр дисципліни: 6.010103/01/1.7.

Курс – 3; семестри – 3. Год. всього – 108; на тиждень – 2 год.; (л/с).

Кредитів – 3.

Дисципліна обов'язкова.

„Політологія”

Шифр дисципліни: 6.010103/01/1.8.

Курс – 4; семестри – 7. Год. всього – 108; на тиждень – 2 год.; (л/с). Кредитів – 3.

Дисципліна обов'язкова.

„Іноземна мова за професійним спрямуванням” „Німецька мова”

Шифр дисципліни: 6.010303/01/1.9.

Курс – 1;2; семестри – 1,2,3,4. Год. всього – 324; на тиждень – 2 год. (прак.).

Кредитів – 9.

Дисципліна обов'язкова.

Основні принципи курсу: професійна спрямованість, комунікативність, модульність (модульний зразок), тематичність, інтернаціоналізм, плюрилінгвізм, демократія. Рівні права, новизна.

Мета викладання дисципліни вивчення мови на професійному, побутовому та культурологічному рівнях; практичне володіння німецькою мовою на автономному рівні, необхідному для ділового та професійного спілкування, реалізація на письмі комунікативних намірів, пов'язаних з виробничими умовами фаху; досягнення студентами рівня знань, відповідних до вимог дипломованого спеціаліста, який забезпечить можливість інструментального застосування іноземної мови.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій

а) мовлення – ставити питання, вести бесіду, відповідати на питання, передавати зміст прослуханого тексту німецькою мовою, робити різні повідомлення, володіти лексичним та граматичним матеріалом відповідно до програми.

б) аудіювання – розуміти тексти на слух відповідно до тематики програми, передавати їх зміст рідною та німецькою мовами.

в) письмо – здійснювати переклад та презентацію тексту згідно зазначених нижче вимог

г) читання – читати тексти зі спеціальності широкого профілю, публіцистичні тексти (зі словником).

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Лексико-граматичний комплекс 1

НЕ 1.1 *Значення сорту для молоді. Пасивний стан дієслова.*

Фаховий текст : Die Bedeutung des Sports für die Jugendlichen.

Утворення та вживання пасивного способу в нім. Мові.

НЕ 1.2. *Жінки та спорт. Інфінітив з та без частки «zu».*

Фаховий текст: Frauen und SportГ.

Інфінітив в нім. мові, вживання частки «zu» з інфінітивом.

НЕ 1.3. *Моя майбутня професія і спорт. Інфінітивні конструкції.*

Фаховий текст: Mein Traumberuf.

Конструкції statt...zu, um...zu. ohne...zu.

НЕ 1.4 *Олімпійські ігри. Інфінітивні конструкції*

Фаховий текст: Die Olympischen Spiele.

Конструкції «haben+ zu+ Inf.», «Sein+zu+Inf.»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Лексико-граматичний комплекс 2.

НЕ 2.1 *Історія олімпійського кубка. Умовний спосіб.*

Фаховий текст: Geschichte des David – cup.

Утворення та вживання Konjunktiv.

НЕ 2.2 *Умовний спосіб.*

Вживання умовного способу у підрядних реченнях

НЕ 2.3 *Підрядні речення в німецькій мові.*

Типи підрядних речень.

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залік, іспит.

Основна література до курсу.

Жовківський А.М. Німецька мова зновим правописом. 2003 р.

„Англійська мова”

Шифр дисципліни: 6.010303/01/1.9.

Курс – 1;2; семестри – 1,2,3,4. Год. всього – 324; на тиждень – 2 год.; (прак.). Кредитів - 9
Обов’язкова.

Мета курсу – навчити студентів володіти англійською мовою, як загального так і фахового характеру.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій :

- вільно читати спеціальні тексти;
- розуміти основний зміст прочитаного;
- формулювати питання до змісту прочитаного і відповідати на них;
- перекладати з словником зміст тексту;
- реферувати зміст прочитаного українською і англійською мовами.

Дана програма передбачає також, що студенти повинні опанувати системою діалогічних реплік, які дозволяють спілкуватися з іноземцем, особливо, коли розмова стосується особи студента, його повсякденного способу життя або його наукових інтересів. Крім того, в програмі дається діалогічна розробка декількох ситуацій, в яких може опинитися науковець за кордоном.

Вивчення курсу здійснюється за змістовними модулями:

Змістовий модуль 1.

Лексико-граматичний комплекс1.

HE 1.1. Елементи спілкування. Артиклі. *Introducing people.*

Introducing people.

Знайомство, вітання, прохання, подяка, прощання.

Definite and indefinite articles, дієслово “to be”, зворот “there is, there are”.

Порядок слів у різних типах речень.

Фонетичні вправи, правила читання голосних і приголосних в англійській мові

HE 1.2 *English as a means of international communication. Множина іменників*

Англійська мова як засіб міжнародного спілкування.

Утворення множини іменників. Особливі випадки множини іменників.

HE 1.3 *Biography, Family. Pronouns*

Назви професій

Діалоги та діалоги на теми: «Професії твоїх батьків» та «Професії у твоїй родині», «Родинні стосунки».

Відмінювання та вживання займенників.

HE 1.4 *Person’s character and Appearance. Degrees of comparison of Adjectives and Adverbs.*

Лексика, що характеризує зовнішність та характер людини.

Значення, відмінювання та вживання прикметників та прислівників.

Змістовий модуль 2.

Лексико-граматичний комплекс 2.

HE 2.1. Time, dates. Numbers. The Present Indefinite Tense.

Визначення часу за годинником. Назви днів тижня, місяців. Читання дат.
Числівник, типи числівників.

Утворення та вживання теперішнього неозначеного часу.

Легка атлетика.

HE 2.2 Seasons, Weather. The Past Indefinite Tense

Пори року, природні явища природи.

Утворення та вживання минулого неозначеного часу.

Правильні та неправильні дієслова.

Ігри з м'ячем.

Вивчення форм неправильних дієслів у минулому часі, винятки.

HE 2.3 House. Flat. The Future Indefinite Tense.

Житло. Види будинків. Моя квартира. Кімната в гуртожитку.

Утворення та вживання майбутнього неозначеного часу.

Спортивна лексика з англійської мови.

Змістовий модуль 3.

Лексико-граматичний комплекс 3.

HE 3.1. Готель. Теперішній тривалий час.

Поселення у готель.

Поселення у готель.

Утворення та вживання теперішнього тривалого часу.

Історія олімпійських ігор.

Готель. Діалоги, ситуації. тривалий час

HE 3.2. У місті. Минулий тривалий час.

Транспортні засоби. Моє місто

Утворення та вживання минулого тривалого часу.

Спорт в Україні.

Відмінності у вживанні минулого неозначеного та тривалого часів

HE 3.3. На пошті. Майбутній тривалий час.

Пошта.

Утворення та вживання майбутнього тривалого часу

Стрільба з лука.

Змістовий модуль 4.

Лексико-граматичний комплекс 4

HE 4.1. Телефон. Теперішній перфектний час.

Телефонний етикет.

Утворення та вживання теперішнього перфектного (доконаного) часу.

Modern Athlets. Athletics.

HE 4.2. У магазині. Минулий перфектний час

У магазині.

Утворення та вживання минулого перфектного часу.

Фехтування.

Майбутній перфектний

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залік, іспит.

Основна література до курсу:

„Французька мова”

Шифр дисципліни: 6.010303/01/1.9.

Курс – 1;2; семестри – 1,2,3,4. Год. всього – 324; на тиждень – 2 год.(прак.);

Кредитів – 9.

Обов’язкова.

Мета курсу – навчити студентів французької мови, як загального так і фахового характеру.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій :

- вільно читати спеціальні тексти;
- розуміти основний зміст прочитаного;
- формулювати питання до змісту прочитаного і відповідати на них;
- перекладати з словником зміст тексту;
- реферувати зміст прочитаного українською і французькою мовами.

Дана програма передбачає також, що студенти повинні опанувати системою діалогічних реплік, які дозволяють спілкуватися з іноземцем, особливо, коли розмова стосується особи студента, його повсякденного способу життя або його наукових інтересів. Крім того, в програмі дається діалогічна розробка декількох ситуацій, в яких може опинитися науковець за кордоном.

Вивчення курсу здійснюється за змістовними модулями:

Змістовий модуль 1.

Лексико-граматичний комплекс1.

НЕ 1.1. Особливості вимови голосних, не властивих українській мові.

Правила читання буквосполучень: ai, ei, eu, oeu.

Будова речення, порядок слів; стверджувальна, заперечна та питальна форми.

Види означеного артикля та його основні граматичні значення

НЕ 1.2. Особливості вимови голосних, не властивих українській мові.

Правила читання буквосполучень: au, eau, ou, oi.

Правила читання літер: s, z.

Вирази вітання та знайомства.

Види неозначеного артикля та його основні граматичні значення.

Поділ дієслів на групи.

Утворення теперішнього часу дієслів усіх трьох груп.

Особливості відмінювання дієслова 3 групи avoir в Present.

НЕ 1.3 Особливості вимови голосних, не властивих українській мові.

Правила читання буквосполучень: on, om, un, um.

Розмовні вирази: вибачення, подяка.

Види часткового артикля та його основні граматичні значення.

Особливості відмінювання дієслова 3 групи в Present être.

НЕ 1.4 Особливості вимови голосних, не властивих українській мові.

Правила читання буквосполучень: in, im, ain, aim, ein, ien. Правила читання літери g.

Розмовні вирази: згода, заперечення.

Утворення Passé composé.

Відмінювання дієслів arriver, partir, tomber в усіх вивчених часах.

НЕ 1.5. Особливості вимови голосних, не властивих українській мові.

Правила читання буквосполучень: en, em, an, am.

Розмовні вирази: запрошення, згода, відмова.

Злитний артикль.

Вказівні прикметники та їх вживання. Утворення майбутнього часу Futur simple.

НЕ 1.6. Правила читання літери z.Правила читання літери у.Розмовні вирази: вибачення, відповідь на вибачення.

Особливості відмінювання дієслів 3 групи aller, venir, в Present . Утворення Futur immediat.

НЕ 1.7. Правила читання літери х.Розмовні вирази:подяка, відповідь на подяку.

Утворення Passé immédiat.

Відмінювання дієслів naître, mourir у всіх вивчених часах.

НЕ 1.8. Удосконалення техніки читання.Розмовні вирази:вираження задоволення.

Присвійні прикметники та їх вживання.

Відмінювання дієслів entrer, rester, sortir, descendre у всіх вивчених часах.

Змістовий модуль 2.

Лексико-граматичний комплекс 2.

НЕ 2.1. Правила читання приголосних r, t, p, f, d.Розмовні вирази:розмова по телефону.

Основні правила утворення множини іменників.

Відмінювання дієслів faire, dire у всіх вивчених часах.

НЕ 2.2 Правила читання буквосполучень: gn, ch, ph, il.Розмовні вирази: вираження вагання.

Утворення Imparfait.

Відмінювання дієслів vouloir, pouvoir у всіх вивчених часах

НЕ 2.3. Мелодика мовлення. Стверджувальне, заперечне, питальне речення.Розмовні вирази: привернення уваги.

Основні правила утворення жіночого роду іменників.

Відмінювання дієслів être і avoir в Imparfait.

НЕ 2.4. Удосконалення техніки читання. Розмовні вирази:l'heure.

Кількісні та порядкові числівники.

Утворення Impératif.

Зворотні дієслова.

НЕ 2.5. Мелодика мовлення. Явище зчеплення. Розмовні вирази:дозвіл (дозвіл, відмова).

Основні правила утворення множини прикметників. Відмінювання дієслів на

–endre, - ondre у всіх

вивчених часах.

НЕ 2.6. Мелодика мовлення. Явище зв'язування. Розмовні вирази:вираження сумніву

Основні правила утворення жіночого роду прикметників.

НЕ 2.7. Удосконалення техніки читання. Розмовні вирази: вираження думки (позитивна, негативна, нейтральна).

Утворення Passé simple.

Відмінювання вивчених дієслів у Passe simple.

НЕ 2.8. Удосконалення техніки читання. Розмовні вирази: комплімент.

Ступені порівняння прикметників, граматичні способи їх утворення.

НЕ 2.9. Удосконалення техніки читання.

Ступені порівняння прислівників, граматичні способи їх утворення.

Відмінювання дієслів 3 групи на être у всіх вивчених часах.

Змістовий модуль3.

Лексико-граматичний комплекс 3.

НЕ 3.1 Удосконалення техніки читання. Розмовні вирази: вираження здивування.

Особові займенники: форми і вживання.

Відмінювання дієслів 3 групи savoir, voir у всіх вивчених часах.

НЕ 3.2. Удосконалення техніки читання. Розмовні вирази: вираження захоплення.

Особові займенники: форми і вживання.

НЕ 3.3. Удосконалення техніки читання. Розмовні вирази: вираження задоволення.

Особові займенники: форми і вживання.

Відмінювання дієслів 3 групи écrire, lire у всіх вивчених часах.

НЕ 3.4. Удосконалення техніки читання. Розмовні вирази: констатація факту.

Утворення Plus-que-parfait.

Відмінювання вивчених дієслів у Plus-que parfait.

НЕ 3.5. Удосконалення техніки читання. Розмовні вирази: вираження здивування.

Прислівникові займенники у і en.

Особливості їх вживання у французькій мові.

НЕ 3.6. Удосконалення техніки читання. Розмовні вирази: вираження обурення.

Узгодження часів у французькій мові (Plan du présent).

НЕ 3.7. Удосконалення техніки читання. Розмовні вирази: Dire ce qu'on aime/ ce qu'on n'aime pas / ce qu'on préfère.

Узгодження часів у французькій мові. (Plan du passé).

Утворення Futur dans le passé.

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залік, іспит.

Основна література:

1. Бурбело В. Б., Андрашко К. М., та інш. Словник французько-український, українсько-французький. – К., 1996.
2. Витрешко Н. Л. Учебник французского языка для неязыковых (гуманитарных) вузов. - М., 1971.
3. Ганшина К. А. Французско-русский словарь. – М., 1971.
4. Дроздов А. А. Граматика французької мови в таблицях та схемах.- К., 1. 1997.
5. Князева Д. А., Шаповал Г. А., Яценюк М. Г. Завдання для проведення занять з розмовної практики для студентів неспеціальних факультетів. – Чернівці, 1992.
6. Попова Г. Н., Козакова М. Граматика французского языка. Практический курс. – М., 1999.
7. Сулова Ю. И. Учебник французского языка. – М., 1986.
8. Brunel F., Valletta A. Orthographe. Grammaire. Conjugaison. – P., 1991.
9. Descoubes F., Paul J. Grammaire 3e. – P., 1993.
10. Guiraud P. L'Argot. – P., 1969.

Дисципліни самостійного вибору.**„Релігієзнавство”.**

Шифр дисципліни: 6.010303/01/1.12.

Курс – 3; семестри – 5. Год. всього – 54; на тиждень – 2 год.(л/с.);

Кредитів – 1,5.

Дисципліна вибіркова.

„Основи науково-педагогічних досліджень”.

Шифр дисципліни: 6.010303/01/1.13.

Курс – 3; семестри – 5. Год. всього – 108; на тиждень – 3 год.(л/п.);

Кредитів – 3.

Дисципліна вибіркова.

„Інноваційні технології в оздоровчій фізичній культурі”.

Шифр дисципліни: 6.010303/01/1.14.

Курс – 2; семестри – 4. Год. всього – 90; на тиждень – 2год.(л/с.);

Кредитів – 2,5.

Дисципліна вибіркова.

Дисципліни вільного вибору студента

„Етика спілкування у педагогічному процесі”

Шифр дисципліни: 6.010303/01/1.15.

Курс – 3; семестри – 6. Год. всього – 72; на тиждень – 2год.(л/с.);

Кредитів – 2.

Дисципліна вибіркова.

II Цикл науково-природничої підготовки.

Дисципліни нормативної частини.

„Анатомія людини”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.1.

Курс – 1; семестри – 1. Год. всього – 162; на тиждень – 4 год.; (л/с.).

Кредитів – 4,5.

Обов'язкова.

Необхідність вивчення нормативного курсу “Анатомія людини” для студентів першого курсу спеціальності “Фізична культура та валеологія” зумовлена тим, що студенти – майбутні вчителі по даній спеціальності повинні глибоко розуміти закономірності будови організму людини, його основні етапи розвитку, а також шляхи збереження та підвищення функціональних можливостей організму людини.

Мета курсу: Ознайомити студентів з формою і будовою тіла людини, органів усіх систем у зв'язку з їх функцією, топографією і розвитком в процесі онтогенезу. Сформувати уявлення про закономірні морфо – функціональні зміни органів, які відбуваються в часі і просторі та за дії на організм різних екологічних чинників, основні шляхи профілактики їх негативної дії.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій: сформувати знання про закономірності будови організму людини, його основні етапи розвитку, а також шляхи збереження та підвищення функціональних можливостей організму людини. **Уміння** розрізняти типи і аналізувати будову тіла людини, визначати топографію кісток, м'язів та внутрішніх органів.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Опорно - рухова система

НЕ 1.1. Вступ до анатомії. Історія розвитку. Методи дослідження.

Предмет і завдання курсу. Значення вивчення анатомії для спеціаліста – вчителя фізичного виховання та валеології. Значення еволюційної анатомії людини для світогляду. Методи сучасної анатомії. Короткий нарис історії розвитку анатомії. Термінологія в анатомії. Анатомічні поняття.

НЕ 1.2. Остеологія: Будова та розвиток кісток. Скелета людини. Хребет. Череп.

Вчення про скелет і його сполучення (остеологія і синдесмологія). Скелет, як система захисту, опори і руху. Форми кісток. Основні властивості кістки: міцність та пружність. Хімічний склад кістки та його зміни з віком. Компактна та губчаста кісткова речовина. Будова остеонів. Основний механічний принцип будови кістки. Кістковий мозок. Розвиток кістки, її ріст і перебудова. Поділ кісток за типом їх розвитку. Типи скостеніння. Метаепіфізарні хрящі. Загальний огляд скелета людини у зв'язку з його функціями. Осьовий скелет. Хребет. Грудна клітка. Особливості хребта і грудної клітки в людини. Череп. Його будова та особливості в людини. Особливості зкостеніння черепа в людини. Порівняння черепа людини з черепом антропоморфних мавп та викопних гомінід.

НЕ 1.3. Скелет кінцівок.

Скелет кінцівок. Співставлення скелета руки й ноги. Будова поясів кінцівок і вільних кінцівок у зв'язку з прямоходінням.

НЕ 1.4. Сполучення кісток.

Загальні поняття про сполучення кісток. Безперервні сполучення (фіброзні, хрящові, кісткові). Будова і класифікація суглобів. Напівсуглоби. Загальний огляд суглобів людини.

НЕ 1.5. Міологія. М'язи голови і тулуба.

Вчення про м'язи (міологія). М'яз як орган. Поняття про м'язову тканину. М'язи гладенькі та смугасті, їх розподіл по тілу людини та зв'язок з нервовою системою. Морфологічні та функціональні відмінності гладеньких і смугастих м'язів. Поняття про еволюцію м'язової тканини. Соматична та вісцеральна мускулатура. Частина м'язів. М'язи червоні та білі. Форми м'язів. М'язи статичні і динамічні. Поодинокі та групові м'язів. Типи важелів. Допоміжні апарати м'язів: фасції, синовіальні піхви, фіброзні піхви, слизові сумки, синовіальні сумки, сесамовидні кістки. Огляд різних функціональних груп м'язів тіла людини. М'язи голови і шиї. Мімічні та жувальні м'язи, їх походження. Еволюція та особливості мімічних м'язів. Характеристика м'язів тулуба. Дихальні м'язи, діафрагма, м'язи черевного преса і м'язи спини.

НЕ 1.6. М'язи кінцівок.

М'язи плечового поясу и вільної верхньої кінцівки у зв'язку з їхніми функціями. Прогресивне диференціювання м'язів руки людини. М'язи нижньої кінцівки з функціями та пристосуванням до прямоходіння

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.**Нервова, ендокринна системи та органи чуття.****НЕ 2.1. Центральна нервова система (неврологія).**

Вчення про центральну нервову систему (неврологія). Загальний огляд нервової системи людини, поняття про її функції. Розвиток мозку в онтогенезі. Основні морфологічні елементи нервової системи. Спинний мозок Головний мозок. Його розчленування на відділи. Будова відділів мозку. Будова кори великих півкуль і мозочка.

НЕ 2.2. Периферична нервова система.

Периферична нервова система: спино- та черепномозкові нерви. Рефлекторна дуга. Сплетення та основні їхні нерви. Провідні шляхи.

НЕ 2.3. Вегетативна нервова система.

Вегетативна нервова система. Основні складові частини та топографія та функція.

НЕ 2.4. Ендокринна система.

Залози внутрішньої секреції. Загальна та топографічна характеристика. Поділ ендокринних залоз за способом онтогенетичного розвитку.

НЕ 2.5. Органи чуття. Орган нюху і орган зору.

Поняття про аналізатори. Загальна характеристика органів чуття як складових частин аналізаторів. Типи рецепторів. Шкіра як орган чуття. Пропріорецептори. Орган зору. Короткі

відомості про його онтогенез. Сітківка та її будова. Сліпа та біла плями. Зоровий нерв і зоровий тракт.

НЕ 2.6. Орган слуху і смаку. Вестибулярний апарат.

Орган нюху. Нюхова та дихальні ділянки носа. Кінцеві нервові апарати нюхової ділянки. Нюховий тракт. Органи смаку. Іннервація язика Орган слуху і рівноваги. Слуховий тракт.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Спланхнологія ...

НЕ 3.1. Серцево-судинна система. Лімфатична система та органи кровотворення.

Вчення про серцево-судинну систему (ангіологія). Загальний огляд судинної системи людини. Значення кровообігу в житті організму. Поняття про онтогенез серця і судин. Положення та будова серця дорослої людини. Будова стінки серця, камер і клапанів. Особливості серцевого м'яза. Провідна система серця. Судини серця. Навколосерцева сумка. Будова артерій, вен і капілярів. Кола кровообігу. Аорта та її основні відгалуження. Загальний огляд венозної системи. Система верхньої і нижньої порожнистих вен. Кровопостачання мозку. Лімфатична система. Особливості лімфатичних капілярів. Утворення лімфи. Лімфатичні вузли, судини і протоки. Кровотворні органи (червоний кістковий мозок, виличкова залоза та селезінка і лімфатичні вузли).

НЕ 3.2. Дихальна система та шкіра.

Загальний огляд дихальної системи. Основні риси онтогенез. Органів дихання. Носова порожнина. Гортань та її будова. Трахея. Бронхи і бронхіальне дерево. Легені, плевра. Будова стінок дихальних шляхів. Механізм дихання. Поняття про еволюція легень і акту дихання. Середостіння. Система покривів тіла. Будова шкіри: епідерміс, дерма, підшкірний шар. Папілярні малюнки. Особливості пігментації шкіри людини, його рудиментарні й прогресивні утвори. Нігті. Шкірні залози. Молочні залози в людини та інших ссавців.

НЕ 3.3. Травна система.

Вчення про внутрішні органи (спланхнологія). Загальний огляд травного апарату. Основні риси онтогенезу травного тракту. Ротова порожнина, її частин її стінки. Слинні залози. Язик. Зуби постійні та молочні. Зів і глотка. Перехрещення дихальних та травних шляхів. Частини глотки. Мигдалики. Стравохід. Шлунок, його будова і топографія. Кишечник, його відділи, топографія та будова. Печінка, її будова та функції. Ворітна система печінки. Жовчні протоки і жовчний міхур. Підшлункова залоза. Очеревина, сальники.

НЕ 3.4. Сечова система.

Сечова система. Основні риси будови та онтогенезу сечостатевого апарату. Будова нирок. Сечопроводи, сечовий міхур, сечовипускний канал. Мікроструктура нирки й утворення сечі.

3.5. Чоловіча та жіноча статеві системи

Чоловіча та жіноча статеві системи. Статеві залози. Зовнішні статеві органи. Плацента.

Методика викладання та методи навчання: лекції, лабораторні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

Основна література до курсу:

1. Свиридов О.І. Анатомія людини. Під редакцією професора І.І.Бобрика К.: Вища школа, 2000.- 399 с.
2. Коляденко Г.І. Анатомія людини: Підручник.- К.: Либідь, 2001.- 384 с.
3. Липченко И.Я., Самсуев Р.А. Атлас нормальной анатомии человека. - М., 1989.
4. Нормальна анатомія: Матешук Л.Р. – Вацеба Л.Р. Навч. - метод. Посібник.- Львів: Поклик сумління, 1997.- 269 с.

„Гігієна”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.2.

Курс -1; семестр - 2, всього годин -162, на тиждень - 3 год.; (л/лаб.).

Кредитів – 4,5.

Обов'язкова.

Курс “Гігієна” є базовим в системі підготовки молодих спеціалістів. Гігієнічні і природні фактори є потужними засобами фізичного виховання в сфері масової фізичної культури і спорту. Гігієні належить значна роль у профілактиці захворювань і підвищенні рівня здоров'я кожної людини. Практикою доведено, що гігієнічні чинники глибоко і всебічно впливають на організм спортсмена і можуть значною мірою оптимізувати процес спортивного вдосконалення і фізичного виховання молоді.

Мета викладання дисципліни - дати основні теоретичні поняття про гігієнічні чинники навколишнього середовища, сформувати практичні навички використання гігієнічних знань для збереження здоров'я і збільшення тривалості життя.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій:

Оцінити мікрокліматичні чинники житлових і спортивних споруд.

Оцінити органолептичні властивості води.

Оцінити природне і штучне освітлення розрахунковим методом.

Розрахувати енергетичну цінність харчових продуктів.

Розрахувати кратність повітрообміну у приміщенні.

Використовувати гігієнічні засоби та природні чинники в усіх формах оздоровчої та фізкультурно-масової роботи.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями.

Змістовий модуль 1.

ОСНОВИ КОМУНАЛЬНОЇ ГІГІЄНИ

Н.Е. 1.1. Предмет “Гігієна”, її завдання, методи дослідження та історія розвитку.

Н.Е. 1.2. Гігієна повітряного середовища.

Н.Е. 1.3. Гігієна води та водопостачання.

Н.Е. 1.4. гігієна ґрунту та очищення населених місць.

Змістовий модуль 2.

ГІГІЄНА ХАРЧУВАННЯ

Н.Е. 2.1. Гігієна харчування.

Н.Е. 2.2. Кількісна і якісна оцінка раціону.

Н.Е. 2.3. Особливості і харчування спортсменів у різні періоди тренувань і змагань.

Змістовий модуль 3.

ГІГІЄНИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ.

Н.Е.3.1. Гігієна житла і населених місць.

Н.Е.3.2. Гігієна спортивних споруд.

Н.Е. 3.3. Особиста гігієна, здоровий спосіб життя. Загартовування. Біологічні чинники навколишнього середовища.

Н.Е. 3.4. Гігієна фізичної культури і спорту. Система гігієнічного забезпечення підготовки спортсменів і особливості фізичного виховання осіб різного віку.

Н.Е. 3.5. Гігієна окремих видів спорту.

Методика викладання та методи навчання: лекції, лабораторні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

Основна література до курсу:

1. Габович Р.Д. Гигиена. М.: Медицина, 1990.
2. Лаптев А.П., Минх А.А. Гигиена физической культуры и спорта. М.: Физкультура и спорт, 1979.
3. Литвинова О.В., Ванханен Г.А. Гигиена. К.: Высшая школа, 1994.
4. Гончарук Є.Г. Загальна гігієна: “Пропедевтика гігієни” К.: Вища школа, 1995.
5. Пушкар М.П. Київ, Олімпійська література, 1998.
6. Стратійчук Н.А., Козік Н.М. Гігієна. Лабораторний практикум. Навчальний посібник. Чернівці: “Рута”, 2005 – 108 с.

„Фізіологія людини”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.3.

Курс - 1; семестр -32. Годин всього -108, на тиждень - 3год.; (л/с.).

Кредитів – 3.

Обов’язкова.

„Фізіологічні основи фізичної культури”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.4.

Курс - 3; семестр -5. Годин всього -108, на тиждень – 3 год.; (л/лаб.).

Кредитів – 3.

Обов’язкова.

„Біохімічні основи фізичної культури”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.5.

Курс - 3; семестр -5. Годин всього -108, на тиждень – 2 год.; (л/лаб.).

Кредитів – 3.

Обов’язкова.

„Безпека життєдіяльності”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.6.

Курс - 4; семестр -8. Годин всього -54, на тиждень – 2 год.; (л/прак.).

Кредитів – 1,5.

Обов’язкова.

„Спортивні споруди і обладнання”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.7.

Курс - 4; семестр -8. Годин всього -72, на тиждень – 2 год.; (л/прак.).

Кредитів – 2.

Обов’язкова.

„Біомеханіка”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.8.

Курс - 4; семестр -7. Годин всього -72, на тиждень – 2 год.; (л/прак.).
Кредитів – 2.
Обов'язкова.

„Основи медичних знань”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.9.
Курс - 3; семестр -6. Годин всього -162, на тиждень – 3 год.; (прак.).
Кредитів – 4,5.
Обов'язкова.

„Лікувальна фізична культура”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.10.
Курс - 4; семестр - 7. Годин всього -72, на тиждень – 3 год.; (л/лаб.).
Кредитів – 2.
Обов'язкова.

„Валеологія з методикою викладання”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.11.
Курс - 3 семестр – 5-6 Годин всього – 162, тиждень 2-3 год.; (л/прак.)
Кредитів – 4,5.
Обов'язкова.

„Основи педмайстерності”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.12.
Курс - 3; семестр - 5. Годин всього -72, на тиждень – 2 год.; (л/с.).
Кредитів – 2.
Обов'язкова.

„Основи екології”

Шифр дисципліни – 6.020203/01/2.13.
Курс –2, семестр - 4 ; всього годин – 72; на тиждень – 1год. (л); кредитів - 2.
Необов'язкова

Рання історія екології: опис біологічної розмаїтості і перші уявлення про «рівновагу» у природі. Розвиток біогеографії від робіт А.Гумбольдта, А.Декандоля до пояснення географічного поширення організмів. Значення еволюційних уявлень для розвитку екології: К.Ф.Рульє, Ч.Дарвін. Е. Геккель і виникнення екології як самостійної науки.

Інтенсивний розвиток екології в першій половині ХХ в. Виникнення експериментальної екології, Г.Ф.Гаузе. Формування популяційної екології: Ч.Елтон. А.Тенслі: поняття «екосистема». В.Н. Сукачов і біогеоценологія. Вивчення енергетичних аспектів екології і продуктивності угруповань. Глобальний рівень: В.І.Вернадський і вчення про біосферу.

Сучасний період в екології. Міжнародні екологічні програми. Розвиток кількісних підходів, прикладної екології. Виникнення соціальної екології.

Мета викладання дисципліни сформувати комплексне уявлення студентів про поняття та закони екології, про основні напрямки розвитку екології, як науки, показати зв'язок екології з іншими дисциплінами.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій:

- вільно оперувати основними екологічними термінами, розуміти основні екологічні принципи,
- правила й закони, вільно застосовувати їх при аналізі та вирішенні певних екологічних ситуацій і задач у природокористуванні.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Основи загальної екології.

НЕ 1.1. Екологія в системі природничих наук, її науковий та прикладний аспекти

Становлення екології як природничої науки.

Екологія, як наука, її предмет і завдання.

Основні напрямки екології та її зв'язок з іншими науками.

Методи екологічної науки.

НЕ 1.2. Навколишнє середовище та екологічні фактори.

ПОНЯТТЯ ПРО СЕРЕДОВИЩЕ ІСНУВАННЯ

Різноманіття екологічних факторів та їх класифікації.

Загальні закономірності впливу екологічних факторів на живі організми.

НЕ 1.3. Основні положення популяційної екології. Вчення про, біоценоз.

Поняття популяції, її групові характеристики.

Типи популяційної структури.

Динаміка та гомеостаз популяції.

Біоценоз як біологічна система.

Екологічна ніша виду.

НЕ 1.4. Вчення про екосистему та біосферу.

Концепція екосистеми. Стійкість екосистем.

Піраміди речовин та енергії в екосистемах.

Екологічна піраміда.

Поняття про біосферу, її структура.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Вплив діяльності людини на довкілля та охорона навколишнього природного середовища.

НЕ 2.1. Екологія і практична діяльність людини.

Поняття забруднення довкілля.

Класифікація забруднень.

Антропогенне забруднення літосфери способи запобігання.

Антропогенне забруднення атмосфери способи запобігання

Антропогенне забруднення гідросфери, способи запобігання.

НЕ 2.2. Природно-заповідний фонд України.

Поняття про заповідну справу та заповідний фонд України.

Класифікація природно-заповідних територій.

Відповідальність за порушення законодавства про природно заповідний фонд України.

Природні заповідники України.

НЕ 2.3 Правове регулювання охорони навколишнього середовища в Україні та міжнародне співробітництво.

Екологічні основи охорони природи.

Система екологічного законодавства України.

Екологічне правопорушення та еколого-правова відповідальність

Методика викладання та методи навчання: лекції, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залік.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ:

1. Гандзюра В.П. Екологія: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів – К.: ВГЛ «Обрії», 2008. – 356 с.
2. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього середовища. – К.-2000.-272с.
3. Білявський Г.О., Фурдуй Р.С., Костіков І.Ю. Основи екології: Підручник. – 2-ге вид. – К.: Либідь, 2005. – 408 с.
4. Білявський Г.О., Бутченко Л.І., Наворський В.М. Основи екології. – К.: Лібра, 2002. – 352с.

„Психологія”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.14

Курс - 1; семестр - 1, всього годин -126, на тиждень - 3 год.; (л/с).

Кредитів – 3,5.

Обов'язкова.

Психологія – одна з наук про людину. Об'єктом її вивчення є найскладніша сфера життєдіяльності людини – психіка. Значення психології для підготовки майбутніх фахівців – працівників соціальної сфери діяльності є надзвичайно важливим. Психологія розкриває місце людини в соціальній групі, суспільстві, світі в цілому, сприяє пошукові смислу життя, реалізації потенціалу особистості. Особливої актуальності це набуває відносно представників педагогічних спеціальностей, в компетенції яких входить не тільки навчальний компонент, але й виховання молодих та юних членів суспільства.

Мета викладання дисципліни – є визначення основних категорій особистості, якостей та властивостей, які є джерелом її розвитку і формування, висвітлити найбільш загальні закономірності, механізми виникнення, функціонування і розвитку психіки, а також вправління у психотехнічних прийомах та базової особистісної психодіагностики, сформулювати у студентів наукові погляди щодо психічної діяльності, умов становлення і розвитку особистості, формування умінь і навичок правильно і науково обґрунтовано пояснювати психологічні факти, певні прояви особистості людини, задля подолання обмежень та запобігання виникнення ситуацій непорозуміння та зниження потенційних конфліктогенів, для профілактики явищ «емоційного вигорання», закласти фундамент психологічних знань, ознайомивши студентів з найзагальнішими поняттями, проблемами та закономірностями психічної діяльності людини, який містить у собі розгляд основних аспектів сучасної психологічної науки (загальної, соціальної психології, психології розвитку та вікової психології).

Психологічні знання та вміння є основними компонентами підготовки студентів спеціальності «Фізична культура та валеологія». Вони мають знати основи індивідуальної та групової роботи, основні принципи, методи, завдання психологічної науки, закономірності перебігу психічних процесів, формування психічних станів та чинники, які впливають на якість функціонування психіки людини в процесі навчання та виховання, вміти охарактеризувати

психологічний стан людини, вносити цілеспрямовані зміни у особистість або міжособистісні стосунки для подолання проблем особистості або групи.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій:

- комплекс сучасних знань з фундаментальної та прикладної психології;
- визначати сутність психічних процесів, їх співвідношення з роботою головного мозку, єдність соціальних та природних властивостей людини;
- аналізувати основні групи методів дослідження у психології, визначати сфери їх застосування в соціальній роботі;
- основи психодіагностики на основі знання про характеристики психічних процесів, станів та властивостей;
- основні етапи розвитку наукової психології, діяльність найвидатніших вчених-психологів;
- завдання психології та її місце серед інших наук;
- предмет та об'єкт вивчення у психології;
- класифікацію психологічних методів дослідження, їх переваги та недоліки;
- біологічні передумови психічної діяльності людини;
- сутність пізнавального процесу, його складові та внутрішні і зовнішні фактори, які впливають на його якість;
- сутність емоційних та вольових процесів, їх значення для формування поведінки;
- значення потреб та мотивації у формування поведінки;
- сучасні концепції свідомості, самосвідомості та без свідомого супроводження поведінки;
- основні підходи до цілеспрямованих змін поведінки через впливи на психічні процеси, стани та властивості оперувати понятійно-категоріальним апаратом дисципліни;
- проводити дослідження якості психічних процесів за допомогою окремих тестів та експериментально-психологічних методів;
- оцінювати рівень інтелектуального розвитку людини;
- інтерпретувати результати експериментально-психологічного дослідження психічних процесів, властивостей та станів;
- використовувати набуті знання для оцінки актуального психологічного стану людини;
- оцінювати вплив того чи іншого чинника на формування психічних процесів, властивостей, станів;
- брати на себе відповідальність за прийняття рішень та їх виконання.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Вступ до психології. Особистість, соціальні групи, діяльність.

НЕ 1.1 Предмет психології та її завдання.

Історія становлення психології як науки. Психіка і свідомість. Рефлекторна природа психіки. Основні напрями у психології. Основні галузі психологічних знань. Зв'язок психології з іншими науками.

НЕ 1.2 Методи психології.

Основні вимоги до методів психології. Основні методи психології.

Спостереження, експеримент. Додаткові методи: тест, опитування, бесіда, аналіз продуктів діяльності, узагальнення незалежних характеристик, самооцінка. Кількісний та якісний аналізи дослідження.

НЕ 1.3 Розвиток психіки і свідомості. Особистість.

Виникнення та розвиток психіки. Розвиток механізмів психічної діяльності.

Розвиток психіки на різних етапах еволюції тваринного світу. Поняття про особистість.

Активність особистості та її джерела. Розвиток і виховання особистості.

НЕ 1.4 Соціальні групи. Психологічний аналіз діяльності.

Поняття про групи. Міжособистісні стосунки у групі. Психологічна сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках. Поняття про діяльність. Мета і завдання діяльності. Структура діяльності. Засоби діяльності та їх засвоєння.

Перенесення та інтерференція навичок. Основні різновиди діяльності. Творча діяльність.

НЕ 1.5 Мова і мовлення. Спілкування.

Поняття про мову та її функції. Фізіологічні функції мовної діяльності. Різновиди мовлення.

Поняття про спілкування. Засоби спілкування. Функції спілкування. Різновиди спілкування.

НЕ 1.6 Залікове заняття по Модулю I.

Контрольна робота.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Психічні процеси та індивідуально-психологічні особливості особистості.

НЕ 2.1 Відчуття та сприймання.

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття. Фізіологічне підґрунтя відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів.

Основні властивості відчуттів. Відчуття і діяльність. Поняття про сприймання.

Різновиди сприймання. Властивості сприймання. Спостереження і спостережливість.

НЕ 2.2 Увага.

Поняття про увагу. Фізіологічне підґрунтя уваги. Теорії про увагу. Різновиди уваги. Форми уваги. Властивості уваги. Шляхи розвитку уваги.

НЕ 2.3 Уява.

Поняття про уяву. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю. Фізіологічне підґрунтя уяви. Уява і органічні процеси. Процес створення образів уяви. Різновиди уяви. Уява і особистість.

НЕ 2.4 Пам'ять.

Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. Різновиди пам'яті. Запам'ятовування та його різновиди. Відтворення та його різновиди. Забування та його причини. Індивідуальні особливості пам'яті.

НЕ 2.5 Мислення.

Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. Розумові дії та операції мислення. Форми мислення. Процес розуміння. Процес розв'язання завдань.

Різновиди мислення. Індивідуальні властивості мислення.

НЕ 2.6 Емоційна сфера особистості.

Поняття про емоційну сферу людини. Поняття про емоції. Вираження емоцій та значення емоцій у житті людини. Функції емоцій. Види емоційних процесів.

Емоційні стани; фрустрація, депривація. Емоційна регуляція поведінки.

НЕ 2.7 Мотиваційна сфера особистості.

Поняття про мотиваційну сферу особистості. Структура мотивації. Класифікації видів потреб. Соціальний розвиток мотиваційної сфери особистості.

НЕ 2.8 Вольова сфера особистості.

Визначення волі у психології. Загальна характеристика вольової поведінки. Структура складного вольового акту. Вольові зусилля та вольові якості особистості.

НЕ 2.9 Рівні психічного розвитку.

Характеристика рівнів психічного розвитку людини. Визначення свідомості.

Рівні психічного розвитку за О.Ф.Лазурським. Умови психологічного зростання.

НЕ 2.10 Індивідуально-психологічні особливості особистості.

Поняття про темперамент. Типи темпераментів. Основні властивості темпераменту. Фізіологічне підґрунтя темпераменту. Роль темпераменту в діяльності людини. Поняття про характер. Структура характеру. Природа характеру. Формування характеру.

НЕ 2.11 Задатки і здібності.

Поняття про здібності та задатки у психології. Види здібностей. Умови формування здібностей. Шляхи розвитку здібностей людини.

НЕ 2.12 Залікове заняття по Модулю II.

Методика викладання та методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

Контрольна робота.

Основна література до курсу:

1. *Абульханова-Славская К.А.* Деятельность и психология личности. – М.: Наука, 1980. – 334 с.
2. *Ананьев Б.Г.* Избранные психологические труды. – М.: Педагогика, 1980. – Т. 1. – 230 с.
3. *Ананьев Б.Г.* О проблемах современного человекознания. – М.: Наука, 1977. – 380 с.
4. *Блонский П.П.* Избранные педагогические и психологические сочинения.; В 2-х томах / под ред. А.Петровського. – М.: Педагогика, 1979. – 304 с.
5. *Божович Л.И.* Личность и ее формирование в детском возрасте: Психол. исслед. – М.: Просвещение, 1968. – 464 с.
6. *Выготский Л.С.* Психология искусства / Под ред. М.Ярошевского. – М.: Педагогика, 1987. – 344 с.
7. *Деркач А.А., Зазыкин В.Г.* Акмеология: Уч. пособ. – СПб: Питер, 2003. – 256 с.
8. *Деркач А.А., Кузьмина Н.В.* Акмеология: пути достижения вершин профессионализма. – М.: РАУ, 1993. – 23 с.
9. *Дмитренко А.К., Чуйко Г.В.* Основи гуманістичної психології: Навчально-методичний посібник. – Чернівці: Прут, 2002. – 268 с.
10. *Дружинин В.Н.* Структура и логика психологического исследования. – М.: Институт психологии РАН, 1993. – 120 с.
11. *Дьяченко М.И.* Психологический словарь-справочник. – Мн: Харвест, 2001. – 576 с.
12. *История зарубежной психологии, 30-е – 60-е г. XXв.;* Тексты / Под ред. Гальперина П.Я. – М.: МГУ, 1986. – 342 с.
13. *Климов Е.А.* Индивидуальный стиль деятельности // Психология индивидуальных различий / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я.Романова. – М.: Издательство МГУ, 1982. – С. 74–77.
14. *Кунцына В.Н., Казаринова Н.В., Погольша В.М.* Межличностное общение. Учебник для вузов. – СПб: Питер, 2002. – 544 с.
15. *Лаплати Ж., Понталис Ж.-Б.* Словарь по психоанализу / Пер с франц. Н.С.Автономовой. – М.: Высш.шк., 1996. – 623 с.

„Педагогіка”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.15.

Курс – 1; семестр – 1, 2. Всього годин – 108; на тиждень – 2 год.; (л/с).

Кредитів – 3.

Обов'язкова.

У розробці теоретичних і практичних проблем, на розв'язання яких орієнтує Державна національна програма “Україна ХХІ століття: стратегія освіти”, одне з провідних місць належить циклу психолого-педагогічних дисциплін, що мають вирішальне значення у професійній підготовці майбутнього вчителя.

Мета вивчення дисципліни – забезпечити формування у студентів комплексних професійних педагогічних знань, умінь синтезувати матеріал для успішного розв'язання педагогічних задач, аналізу педагогічних ситуацій, вибору засобів взаємодії у педагогічному процесі.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій: формувати в студентів комплексні знання наукових основ педагогічної діяльності; формувати основи професійної компетентності майбутнього вчителя хімії, практичні умінь і навички педагогічної діяльності; розвивати професійне мислення; сприяти збудженню інтересу до питань теорії і практики навчання, стимулювати ініціативність, самостійність, творчість у

майбутніх педагогів.

Зміст навчальної дисципліни «Педагогіка» передбачає формування у студентів – майбутніх педагогів **системи компетенцій**. Студенти засвоюють систему знань і умінь 1) вивчати та організовувати нові педагогічні технології організації навчально-виховного процесу, адаптувати їх до учнів конкретного класу та закладу; 2) оволодівати найбільш ефективними формами і методами керівництва навчально-пізнавальною діяльністю учнів, які допомагають досягти запропонованого рівня освіти; 3) визначати конкретні навчально-виховні завдання, виходячи із загальної мети виховання і врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів; 4) застосовувати методи психолого-педагогічних досліджень для вивчення всіх чинників формування та розвитку особистості учня; використовуючи різноманітні методики психолого-педагогічних досліджень; 5) планувати, організовувати та аналізувати власну педагогічну діяльність, вивчати, використовувати та розповсюджувати педагогічний досвід.

Зміст курсу охоплює 4 змістові модулі, 2 модуль-контролі (залік, іспит).

Всього 180 годин, з них: *денна форма навчання* – 34 год. лекційних занять, 36 год. семінарських (практичних) занять, 110 год. – самостійна робота.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями.

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки.

НЕ 1.1. Предмет та завдання педагогіки.

Педагогіка як наука, її становлення і розвиток. Предмет, завдання і основні категорії педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

НЕ 1.2. Основи наукових досліджень у педагогіці.

Поняття про методологію педагогіки. Методи науково-педагогічного дослідження, їх характеристика. Логіка педагогічного дослідження

НЕ 1.3. Система освіти в Україні.

Поняття системи освіти. Структура системи освіти України. Поняття про освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні. Загальна характеристика структурних ланок системи освіти України. Типи загальноосвітніх та інших навчальних закладів. Професійна освіта в Україні. Вищі навчальні заклади.

НЕ 1.4. Основи порівняльної педагогіки.

Поняття порівняльної педагогіки. Розвиток системи освіти в країнах світу (США, Англія, Німеччина, Франція та ін.). Болонський процес і єдиний європейський освітній простір.

НЕ 1.5. Розвиток і формування особистості дитини. Вікова періодизація.

Поняття розвитку і формування особистості. Основні фактори розвитку та формування особистості. Взаємозв'язок розвитку, виховання та навчання. Роль діяльності, спілкування, власної активності в розвитку та вихованні особистості. Вікова періодизація у педагогіці. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку дітей в різні вікові періоди. Соціалізація особистості школяра. Фактори соціалізації.

Змістовий модуль 2. Дидактика - теорія освіти і навчання.

НЕ 2.1. Предмет і завдання дидактики. Суть процесу навчання.

Загальне поняття про дидактику, її предмет, завдання та основні категорії. Навчальний процес як цілісна система. Компоненти процесу навчання. Функції навчання. Основні закономірності й принципи навчання. Структура діяльності вчителя. Психологічні основи діяльності учнів у процесі навчання.

НЕ 2.2. Діяльність вчителя як складова навчального процесу.

Поняття про педагогічну діяльність. Структурні компоненти педагогічної діяльності. Поняття педагогічної майстерності. Основні елементи педагогічної майстерності. Вимоги до вчителя. Поняття кваліфікаційної характеристики та професіограми вчителя.

НЕ 2.3. Зміст освіти в національній школі.

Поняття змісту освіти. Фактори, що зумовлюють зміст освіти. наукові вимоги до формування змісту освіти. Поняття про загальну, політехнічну та професійну освіту. Нормативні документи, які регламентують зміст загальної середньої освіти. Державний стандарт загальної середньої освіти.

НЕ 2.4. Методи й засоби навчання.

Поняття «метод», «прийом» навчання. Підходи до класифікації методів навчання. Класифікація методів навчання, їх характеристика. Проблема вибору методів навчання. Засоби навчання – важливі чинники засвоєння знань. Види навчання.

НЕ 2.5. Форми організації навчання.

Поняття про форми організації навчання. Історичний розвиток форм організації навчання. Особливості класно-урочної системи навчання. Класифікація форм організації навчання. Допоміжні форми навчання.

НЕ 2.6. Урок як основна форма організації навчання.

Типи і структура уроків. Підготовка вчителя до уроку. Аналіз та оцінка ефективності уроку.

НЕ 2.7. Основи педагогічного контролю у школі.

Суть та основні функції педагогічного контролю. Види, форми та методи педагогічного контролю. Оцінювання і оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Вимоги до організації педагогічного контролю.

Змістовий модуль 3.

Теорія виховання.

НЕ 3.1. Виховання як цілеспрямована система формування особистості. Суть процесу виховання.

Суть процесу виховання, його структура і рушійні сили. Мета й завдання виховання учнів. Основні закономірності та принципи виховання. Поняття про національне виховання.

НЕ 3.2. Зміст та характеристика основних напрямів виховання.

Завдання розумового виховання школярів. Основні шляхи та форми урочної і позаурочної роботи, спрямовані на розвиток пізнавальних інтересів. Поняття про мораль. Зміст та завдання морального виховання з огляду загальнолюдських цінностей. Завдання і зміст трудового виховання. Система профорієнтаційного виховання школяра. Мета, завдання, зміст, форми та методи економічного виховання. Народна педагогіка про трудове виховання. Естетичне виховання, його завдання. Шляхи і засоби естетичного виховання. Фізичне, санітарно-гігієнічне, морально-статеве виховання. Оздоровчі, освітні та виховні завдання фізичного виховання. Зміст і засоби та організаційні форми санітарно-гігієнічного (морально-статевого виховання). Суть та педагогічні умови екологічного навчання та виховання. Природоохоронна робота на уроках та у позаурочний час. Зміст, завдання та методи правового виховання.

НЕ 3.3. Система методів і засобів виховання.

Поняття методу, прийому, засобу виховання. Класифікація методів виховної роботи. Характеристика основних груп методів виховання.

НЕ 3.4. Форми організації виховного процесу.

Поняття про організаційні форми виховної роботи. Класифікація форм організації виховної роботи, їх характеристика. Позашкільні навчально-виховні заклади

НЕ 3.5. Діяльність дитячих та юнацьких організацій в Україні.

З історії розвитку дитячих і юнацьких організацій в Україні. Сучасний стан діяльності дитячих та юнацьких об'єднань. Виховний потенціал діючих в Україні дитячих та молодіжних організацій.

НЕ 3.6. Особистість і колектив. Виховання учнівського колективу.

Колектив і особистість. Взаємозумовленість розвитку колективу й особистості. Вплив колективу на особистість дитини. Динаміка, етапи і структура розвитку колективу. Вчення А.С.Макаренка про колектив. В.О.Сухомлинський про колективне виховання. Педагогічне керівництво колективом

НЕ 3.6. Класний керівник у школі: специфіка роботи та основні функції.

Завдання у функції класного керівника. Зміст виховної роботи класного керівника. Планування роботи класного керівника.

Змістовий модуль 4. Школознавство.

НЕ 4.1. Наукові засади управління освітою.

Принципи управління освітою. Органи управління освітою, їх функції, структура. Планування роботи школи. Організація внутрішкільного контролю

НЕ 4.2. Методична робота в школі.

Роль методичної роботи в підвищенні рівня професійної підготовки вчителя. Основні форми методичної роботи в школі

НЕ 4.3. Передовий педагогічний досвід як джерело розвитку педагогіки.

Поняття передового педагогічного досвіду. Вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду. Втілення досягнень педагогічної науки в шкільну практику

Методика викладання та методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ:

1. Бондар В. І. Дидактика. – К.: Либідь, 2005. – 264 с.
2. Вишневецький О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Дрогобич: Коло, 2003. – 528 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка. Навчальний посібник. 2-е вид. – К.: Академвидав, 2007. – 616с.
4. Зайченко І. В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. – Чернігів, 2003. – 528 с.
5. Максимюк С.П. Педагогіка. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Кондор, 2006. – 667 с.
6. Малафіїк І.В. Дидактика: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 398 с.
7. Мацьопа Р.Л., Платаш Л.Б. Модульна технологія вивчення курсу «Педагогіка». Модуль 1. Основи загальної педагогіки. Дидактика: Навчально-методичний посібник. – Чернівці: Рута, 2004. – 106 с.
8. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Академія, 2002. – 528 с.
9. Щербань П.М. Прикладна педагогіка.- К., 2002.
10. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч.посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

Дисципліни самостійного вибору ВНЗ

„Комп’ютерний практикум”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.16

Курс – 2; семестр – 3. Всього годин – 72; на тиждень – 2 год.; (л/прак.).

Кредитів – 2.

Дисципліна вибіркова.

Ознакою часу, в якому ми живемо, є лавинне нагромадження інформації і бурхливий розвиток обчислювальних машин. Відбувається перехід до інформаційних технологій, тобто до широкого застосування комп'ютерів і програмного забезпечення у науці, освіті, медицині тощо. Тому спеціалісти фізичного виховання повинні уміти користуватися комп'ютером.

Мета викладання дисципліни – студенти повинні опанувати використання сучасних інформаційних технологій у своїй професійній діяльності.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій: принципи побудови сучасних обчислювальних машин; класифікацію програмного забезпечення; основи роботи операційної системи Windows та основні принципи роботи з Windows-додатками; мати уяву про методи побудови сучасного програмного забезпечення і використання електронних документів MS Office, використовувати отримані знання для розв'язування задач створення та використання Windows-документів у залежності від інформаційних проблем.

Вивчення дисципліни здійснюється за змістовними модулями:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Основи інформатики, будова IBM-сумісного комп'ютера, системне та сервісне програмне забезпечення»

НЕ 1.1. Основні терміни інформатики

Мета та завдання дисципліни. Огляд літератури. Основні поняття та означення інформатики. Використання ЕОМ в психології. Одиниці виміру інформації в ЕОМ. Принципи Д. Неймана роботи обчислювальної машини. Поняття алгоритиму, основні алгоритмічні структури, поняття програми.

НЕ 1.2. Будова IBM-сумісного комп'ютера

Історія виникнення IBM-сумісного комп'ютера. Переваги IBM-сумісного комп'ютера. Характеристика складових комп'ютера.

НЕ 1.3. Операційна система Windows

Класифікація програмного забезпечення. Основні етапи вивчення програмного забезпечення. Основні функції операційних систем. Основні об'єкти операційної системи Windows: файл, папка, ярлик. Характеристика графічного інтерфейсу Windows.

НЕ 1.4. Сервісне програмне забезпечення

Робота з програмами Windows: "Проводник", "Калькулятор", обслуговування магнітних дисків, папка "Панель управління". Робота з архіватором WinRar. Інсталяція програмного забезпечення. Робота з антивірусними програмами.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Використання інформаційних технологій у професійній діяльності»

НЕ 2.1. Обробка текстової інформації

Основні задачі обробки текстової інформації: методи введення текстових даних, редагування текстових даних, збереження текстових даних, переклад, перегляд, пошук. Характеристика сучасних текстових редакторів.

НЕ 2.2. Текстовий редактор Word for Windows

Основні функції текстового редактору Word for Windows та методи його запуску. Основні об'єкти програми: символ, абзац, розділ. Основні команди: збереження даних, технологія форматування даних, робота з таблицями, робота з графікою, створення макросів.

НЕ 2.3. Створення презентацій засобами Power Point for Windows

Основні функції Power Point for Windows. Методи створення слайдів. Основні елементи слайдів. Засоби перегляду презентацій.

НЕ 2.4. Табличний процесор Excel for Windows

Основні функції Excel for Windows. Характеристика основних об'єктів. Характеристика вікна програми. Формати даних: числові формати, формати користувача.

НЕ 2.5. Проведення обчислень в Excel for Windows

Побудова формул. Використання логічних функцій. Функції обробки текстових даних. Функції обробки дати. Функції обробки масивів. Функції узагальнення даних.

НЕ 2.6. Локальні комп'ютерні мережі

Функції локальних комп'ютерних мереж. Основні поняття комп'ютерних мереж.

Робота з програмами: "Сетевое окружение", WinPopup, NetMeeting.

НЕ 2.7. Глобальна комп'ютерна мережа Internet

Основні послуги Internet. Електронна пошта. Internet Explorer.

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залік.

Основна література до курсу:

1. Дибкова Л.М. Інформатика та обчислювальна техніка. Навчальний посібник. 2-ге, перероб., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 416 с.
2. Марченко С.Д., Одинець В.А. Економічна інформатика. Практикум. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 710 с.
3. Соболев Б.В., Галин А.Б., Панов Ю.В., Рашидова Е.В., Садовой Н.Н. Інформатика. Учебник. - Изд. 3-е, дополн. и перераб. — Ростов н/Д: Феникс, 2007. — 446 с.
4. Степанов А. Н. Інформатика: Учебник для Вузов. 4-е изд. — СПб.: Питер, 2006. — 684 с.
5. Берлинер Э.М., Глазырина И.Б., Глазырин Б.Э. Microsoft Office 2003. - М.: 000 "Бином-Пресс", 2004. - 576 с.
6. Гай Харт-Девис Word 2000. Руководство разработчика. – К. ВНУ, 2000. – 944 с.
7. Microsoft Office Excel 2003. Учебный курс / В. Кузьмин, — СПб.: Питер; К.: ВНУ, 2004. — 493 с.
8. Михеева В. Д., Харитоновна И. А. Microsoft Access 2002. — СПб.: БХВ-Петербург, 2003. — 1040 с.

„Вікова фізіологія”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.17

Курс – 2; семестр – 3. Всього годин – 90; на тиждень – 3год.; (л/прак.).

Кредитів – 2,5.

Дисципліна вибіркова.

Мета викладання дисципліни - курс “Вікова фізіологія ” покликаний науково обґрунтовувати, планувати і здійснювати заходи щодо охорони, зміцнення, розвитку і управління здоров'ям. Сучасна школа повинна виконувати роль не лише навчально-виховного, але й найбільш масового оздоровчого закладу для школярів, а сучасний педагог несе моральну і юридичну відповідальність за збереження життя і здоров'я дітей під час навчально-виховного процесу. Оздоровчий ефект визначається організацією всього життя, виховання і навчання учнів з урахуванням морфологічних особливостей розвитку і функціонування організму дитини для цілеспрямованого добирання заходів, які сприятимуть розширенню функціональних можливостей, зокрема опірності проти дії несприятливих факторів.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій: всебічно вивчити особливості розвитку і функціонування організму дітей та підлітків. Навчити пристосовуватись до життя в умовах навколишнього середовища з урахуванням вікових особливостей організму. Сформувати розуміння теоретичного та практичного значення вікової фізіології, навчитися

цілеспрямовано використовувати набуті знання, організовувати заходи, які б сприяли розширенню функціональних можливостей дитячого організму в його гармонійному розвитку.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 **«ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І РОЗВИТКУ ДИТИНИ»**

НЕ 1.1 Предмет «Вікова фізіологія».

Мета і завдання предмету, його зв'язок з іншими науками. Основні поняття та визначення. Коротка історія розвитку. Етапи розвитку вікової фізіології. Основні методи дослідження.

НЕ 1.2 Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку.

Основні закономірності росту і розвитку дітей і підлітків. Морфотворення дитячого організму. Фактори, що впливають на ріст і розвиток дитини. Вікова періодизація онтогенезу людини. Характеристика періодів вікового розвитку. Спадковість і її роль у розвитку людини. Організм дитини як саморегулююча функціональна система. Поняття про акселерацію і ретардацію. Поняття про розмноження і старіння клітин.

Біологічний вік, способи його визначення. Методи оцінки фізичного розвитку дітей і підлітків. Визначення біологічного віку дітей та підлітків. Методи оцінки фізичного розвитку дітей і підлітків.

Соматометрія.

НЕ 1.3 Особливості опорно-рухового апарату.

Вікові особливості розвитку кісток і м'язів у дітей. Фізичний розвиток дитини. Формотворення. Розвиток рухових і силових характеристик опорно-рухового апарату. Ембріональний розвиток опорно-рухового апарату. Позаутробний розвиток опорно-рухового апарату. Геронтологічні зміни кісток і м'язів. Вікові особливості рухових і силових характеристик організму. Формування постави у дітей та її оцінка. Види порушення постави, їх наслідки та профілактика. Діагностика порушень постави.

Патологічні стани опорно-рухового апарату у дітей, та їх профілактика. Постава, її види та оцінка. Порушення постави, їх діагностика та наслідки. Сколіоз. Профілактика порушень постави.

Патологічні стани опорно-рухового апарату у дітей та їх профілактика: сколіоз, плоскостопість, деформації грудної клітки та кінцівок

НЕ 1.4 Особливості розвитку серцево-судинної системи.

Вікові зміни будови і функцій системи кровообігу. Лімфатична система у дітей і підлітків. Особливості крові та кровотворення у дітей. Розвиток будови і функцій крові. Розвиток будови і функцій системи кровообігу. Кровотворення у дітей. Методики визначення пульсу і АТ у різні вікові періоди. Вікові зміни будови і функцій системи кровообігу. Особливості крові та кровотворення у дітей. Характеристика пульсу і АТ у різні вікові періоди. Вікові зміни лімфатичної системи. Неспецифічний та специфічний імунітет.

Алергійні захворювання.

НЕ 1.5 Вікові зміни органів дихання

Розвиток органів дихання у різні вікові періоди. Визначення основних показників дихання у дітей і їх оцінка. Ембріональний розвиток органів дихання. Вікові особливості будови і функцій органів дихання. Методи визначення основних показників дихання у дітей та їх оцінка. Розвиток органів дихання у різні вікові періоди. Визначення основних показників дихання у дітей і їх оцінка.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 **«ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЯТОРНИХ СИСТЕМ»**

НЕ 2.1 Вікові особливості органів травлення. Обмін речовин і енергії.

Вікові особливості будови та функцій органів травлення у дітей. Обмін речовин та енергії у дітей та підлітків. Ембріональний розвиток травної системи. Особливості обмінних процесів у людей різного віку. Будова і функції органів шлунково-кишкового тракту у людей різного віку. Геронтологічні зміни травної системи. Фізіолого-гігієнічні основи харчування. Особливості харчування дітей і підлітків різного віку. Поняття про раціональне харчування. Енергетична цінність раціону. Якісний склад раціону. Санітарна експертиза харчових продуктів. Харчування дітей і підлітків окремих вікових груп. Якісна адекватність харчування. Кількісна адекватність харчування.

НЕ 2.2 Розвиток сечостатевої системи.

Ембріональний розвиток сечовидільної системи. Розвиток сечовидільної системи після народження. Геронтологічні зміни сечовидільної системи. Вікові особливості будови і функції шкіри. Особливості будови і функціонування сечовивідної системи у людей різного віку. Утворення сечі та її склад, сечовипускання у дітей. Патологічні зміни вродженого характеру. Вікові особливості будови та функції шкіри. Терморегуляція організму дітей і підлітків. Загартовування. Особливості статевих залоз у дітей і підлітків. Особливості розвитку та функціонування статевих залоз у дітей різного віку. Відмінності розвитку чоловічої та жіночої репродуктивної системи. Вплив статевих гормонів на фізичний та психологічний розвиток дитини. Вікові зміни статевої системи. Статеве дозрівання. Вторинні ознаки. Вплив фізкультури і спорту на розвиток статевої системи у дітей.

НЕ 2.3 Особливості розвитку ендокринної системи.

Особливості формування і розвитку ендокринної системи. Функції ендокринних залоз у дітей і підлітків. Особливості розвитку і функціонування гіпофіза, епіфіза. Особливості розвитку і функціонування щитовидної та паращитовидних залоз. Особливості розвитку і функціонування вилочкової залози. Особливості розвитку і функціонування підшлункової залози. Вікові особливості гіпофіза, епіфіза. Вікові особливості щитовидної та паращитовидних залоз. Вікові особливості вилочкової залози. Вікові особливості підшлункової залози. Особливості розвитку і функціонування наднирників. Особливості розвитку і функціонування статевих залоз. Причини порушень функцій ендокринних залоз та їх профілактика.

НЕ 2.4 Особливості розвитку нервової системи. Вища нервова діяльність дитини.

Вікові особливості ВНД. Типи ВНД у дітей. Вікові особливості розвитку нейронів. Процес мієлінізації. Онтогенез спинного мозку. Розвиток відділів головного мозку. Геронтологічні зміни нервової системи. Онтогенез відділів ЦНС: спинного мозку; головного мозку. Розвиток аналізаторів, його загальні закономірності. Розвиток зорового аналізатора. Розвиток слухового аналізатора. Розвиток температурного, больового, тактильного, вестибулярного, нюхового, смакового аналізаторів. Загальні закономірності розвитку аналізаторів. Особливості розвитку зорового аналізатора. Особливості розвитку слухового аналізатора. Особливості розвитку температурного, больового, тактильного, вестибулярного, нюхового, смакового аналізаторів. Механізми реалізації потреб, мотивацій, емоцій та волі, їх формування в процесі розвитку. Розвиток мови у дітей. Особливості розвитку. Кора великих півкуль, її електрична активність у дітей. Рефлекси у дітей. Вироблення умовних рефлексів. Динамічний стереотип. ВНД. Типи ВНД у дітей. Особливості вищої нервової діяльності у людей похилого віку. Урахування особливостей вищої нервової діяльності у виховному процесі.

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

Основна література до курсу:

1. Тарасюк В.С. Ріст і розвиток людини. – К.: Медицина, 2008. – 400с.

2. Медико-біологічні основи валеології. Навч. посібник./Під ред. П.Д.Плахтія.-Кам'янець-Подільський:2000.-407с.
3. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Бобрицька В.І. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни. Курс лекцій. К.: „Професіонал”, 2004. - 287 с.
4. Агаджанян Н.А., Телль Л.З., Циркин В.И., Чеснокова С.А. Физиология человека - Санкт-Петербург: Sotis, - 2000. – 543с.
6. Анатомія та фізіологія дитини: навч. посібник/ Укл. Мардар Г.І., Халаїм Є.А., Бабак С.В., Марценяк І.В.-Чернівці: Рута, 2002.-175с.
7. Людина. Навчальний посібник з анатомії та фізіології. Під ред. Д-ра Тоні Сміта-Львів: видавництво БАК,- 2003.- 308с С.26-58
8. Тревор Узстон Анатомический атлас. Львов: Издательство «Маршалл Кевендиш», 2004 - 156с.С.22-42
9. Мойсак О.Д. Основи медичних знань і охорони здоров'я: навч. посібник.-К.:Арістей, 2004.-592с С.241-255
10. Гігієна дітей і підлітків: Підручник / І.І. Даценко, М.Б.Шегедин, Ю.І.Шашков. – К.: Медицина, 2006. – 304 с
11. П.П Плахтій. Основи гігієни та фізичного виховання, Кам'янець-Подільський, 2003.-240с.
12. Медико-біологічні основи валеології під ред. П.Д.Плахтія.- Кам'янець-Подільський: 2000. - 407 с
13. Маруненко І.М, Неведомская Е.О, Бобрицька В.І Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни. Курс лекцій. К.: „Професіонал”,2004.- 287с
14. Загальна гігієна та екологія людини: Навч. посібн. За ред. В.Г. Бардова та І.В. Сергеті.- Вінниця: НОВА КНИГА,2002.-216с 6. Коцур Н.І Основи педіатрії та гігієни дітей раннього та дошкільного віку: навч.посібник.-Чернівці.:книги-XXI, 2004.-576с.

„Спортивна морфологія”

Шифр дисципліни – 6.010203/01/2.18.

Курс – 3; семестр – 5. Годин всього – 54; на тиждень – 2 год.; (л/лаб.)

Кредитів – 1,5.

Дисципліна вибіркова.

„Дисципліни вільного вибору студента”

„Динамічна анатомія”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.19.

Курс – 2; семестр – 3. Всього годин – 72; на тиждень – 3 год.; (л/лаб.).

Кредитів – 2.

Дисципліна вибіркова.

Мета курсу: сформувані знання про анатомічну основу рухів та положень тіла людини, що дозволить студентам з точки зору морфології аналізувати роботи пасивної та активної частини опорно-рухового апарату, оцінюється стан всіх органів та систем тіла людини.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій: „динамічна анатомія” є сформовані знання про загальні теоретичні положення динамічної анатомії; прикладні аспекти анатомії; принципи динамічності в процесі рухів та положень тіла людини та *вміння* проводити морфофункціональний аналіз динамічних змін кінцівок та тулуба людини; оцінювати анатомічне положення тіла спортсменів під час простих, циклічних та ациклічних рухів; проводити вимірювання об'єму рухів в суглобах, довжини та окружності кінцівок; підібрати спеціальні вправи для укріплення певних м'язових груп залежно від спортивної спеціалізації.

Тематика лабораторних занять

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

НЕ 1.1 Анатомічна термінологія, будова та фізіологія тканин опорно-рухової системи людини.

Анатомічна термінологія. Характеристика анатомічної позиції тіла людини.

Терміни, які характеризують рухи частин тіла людини. Площини та вісі обертання. Розвиток тканин тіла людини. Сполучна тканина, класифікація. Будова та функції кісткової тканини. Будова та функції хрящової тканини.

Будова та функції м'язової тканини. Загальна анатомія кісткової системи людини. Будова кістки. Частини кістки. Класифікація кісток.

НЕ 1.2 З'єднання кісток. М'яз як орган. Механізм м'язового скорочення.

З'єднання хребтового стовпа. З'єднання грудного пояса. З'єднання вільної верхньої кінцівки.

З'єднання нижньої кінцівки. З'єднання вільної нижньої кінцівки. М'яз як орган. Будова скелетного м'яза. Механізм м'язового скорочення. Анатомічні структури, які беруть участь у функціонуванні м'язів.

НЕ 1.3 М'язи та фасції голови, шиї та тулуба.

Будова м'язів та фасцій мозкового та лицевого відділів голови. Особливості м'язів.

М'язи та фасції шиї. Особливості фасцій шиї, класифікація фасцій шиї за Шевкуненком. М'язи та фасції грудей, живота. Участь м'язів в акті дихання. Особливості будови діафрагми, слабкі місця діафрагми. Будова передньобічної стінки живота. Поняття про грижі стінки живота.

НЕ 1.4 М'язи та фасції вільної верхньої та нижньої кінцівок.

М'язи та фасції вільної верхньої кінцівки. М'язи та фасції поясу нижньої кінцівки. М'язи та фасції вільної нижньої кінцівки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

НЕ 2.1 Елементи біомеханіки м'язів. Рухи голови, шиї, тулуба. Участь м'язів в акті дихання.

Поняття про долаючу, поступливу і утримуючу роботу м'язів. Рівнодійна сила м'яза. Важільний принцип роботи рухового апарату. Складання сил. Віднімання сил. Сили, що діють під кутом. Біодинаміка рухів голови, шиї, тулуба. Участь м'язів в акті дихання. Участь м'язів у підтриманні внутрішньочеревного тиску.

НЕ 2.2 Рухи поясу верхньої та нижньої кінцівок.

Біомеханіка рухів поясу верхньої кінцівки. Біомеханіка рухів вільної верхньої кінцівки.

Біомеханіка рухів поясу нижньої кінцівки. Біомеханіка рухів вільної нижньої кінцівки. Основні види рухів верхніх та нижніх кінцівок в побуті та при заняттях спортом.

НЕ 2.3 Анатомічний аналіз положень і рухів тіла людини. Положення тіла при верхній і нижній опорі.

Анатомічний аналіз положень і рухів тіла людини. Основні принципи анатомічного аналізу положень і рухів тіла. Загальний центр тяжіння і його роль в механічній стійкості тіла. Загальна класифікація рухів. Анатомічна характеристика положень тіла. Положення тіла при нижній опорі. Вертикальна симетрична стійка. Упор лежачи. Положення тіла при верхній опорі. Вис на випрямлених руках. Вис на зігнутих руках. Упор на паралельних брусах.

НЕ 2.4 Анатомічна характеристика циклічних та ациклічних рухів людини.

Анатомічна характеристика циклічних рухів. Ходьба. Спеціальні види ходьби.

Ходьба "пригнутих кроком". Спортивна ходьба. Ходьба вгору по сходах. Ходьба вниз по сходах. Біг. Анатомічна характеристика ациклічних рухів. Стрибок в довжину з місця. Метання списа. Анатомічна характеристика обертальних рухів. Сальто назад. Під'їм розгином на

шаблоні.

Методика викладання та методи навчання: лекції, лабораторні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

Основна література до курсу:

1. Анатомия человека. Учебник для студентов институтов физической культуры. Под ред. В.И.Козлова. – М.: «Физкультура и спорт», 1978. – 464 с.
2. Лютик М.Д., Луканьова С.М. Анатомія людини. – Чернівці:
3. Иваницкий М.Ф. Анатомия человека (с основами динамической анатомии и морфологии). – М.: «Геотар-Мед», 2006. – с.

„Лікарський контроль у фізичній культурі і спорті”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/2.20.

Курс – 4; семестр – 7. Всього годин – 72; на тиждень – 2 год.; (л/лаб.).

Кредитів – 2.

Дисципліна вибіркова.

III Цикл професійної та практичної підготовки.

„Гімнастика з методикою викладання”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.1.

Курс – 3; семестр – 1-3. Всього годин – 306; на тиждень – 2 год.; (л/прак.).

Кредитів – 8,5.

Дисципліна обов’язкова.

Гімнастика є однією з основних дисциплін навчального плану факультетів фізичної культури. Гімнастика є найбільш ефективним засобом у фізичному вихованні дітей, підлітків, молоді та людей старшого віку. За останні роки гімнастика збагатилась новими нетрадиційними видами, такими як ритмічна гімнастика, атлетична гімнастика, стретчинг, шейпінг, ушу, хатха – йога та ін..

Мета вивчення дисципліни надати необхідні знання, вміння та навички для оволодіння технікою і методикою гімнастичних вправ. На основі отриманих знань, умінь та навичок визначаємо завдання: озброїти знаннями класифікації видів гімнастики, з основ навчання і викладання гімнастичних вправ у школі.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій

- озброїти основами знань;
- класифікації видів гімнастики, основ навчання і тренування, методики викладання гімнастичних вправ у школі, основних вимог до гімнастичної термінології, характеристики спортивної гімнастики, зміст і планування тренувального процесу з гімнастики, методики і техніки суддівства, змагань, методики проведення стройових та загальнорозвиваючих вправ, загально – педагогічних функцій вчителя фізичної культури і основами умінь;
- проведення стройових та загально розвиваючих вправ, написання плану – конспекту уроку з гімнастики та його проведення, забезпечення страховки і допомоги при вивченні гімнастичних вправ на снарядах і акробатики, надання першої допомоги травмованому на занятті з гімнастики, оцінити техніку виконання вправ на гімнастичних снарядах.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Гімнастика в системі фізичного виховання, її основні засоби та класифікація видів.

НЕ 1.1. Гімнастика в системі фізичного виховання.

Значення гімнастики у системі фізичного виховання. Завдання, засоби та методичні особливості гімнастики.

Короткий історичний огляд зародження гімнастики.

НЕ 1.2. Класифікація видів гімнастики.

Характеристика та особливо-сті оздоровчих, прикладних видів гімнастики, освітньо-розвиваючих та спортивних видів гімнастики.

НЕ 1.3. Гімнастична термінологія, її значення та вимоги до використання.

Значення гімнастичної термінології. Правила утворення термінів. Характеристика основних та додаткових термінів і правил їх впровадження. Особливості термінології окремих груп гімнастичних вправ. Правила і форми запису гімнастичних вправ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Організація та методика проведення уроку гімнастики в школі. Організація і проведення змагань з гімнастики. Правила суддівства.

НЕ 2.1. Методичні особливості проведення уроку гімнастики в школі.

Організація та методика викладання уроку гімнастики в школі. Структура уроку в школі та методика проведення окремих його части. Методика планування навчального матеріалу та підготовка вчителя до уроку.

НЕ 2.2. Заходи попередження травматизму на заняттях гімнастикою.

Правила підготовки місць для занять гімнастикою. Правила використання інвентарю та спорядів. Навчання прийомам допомоги. Страхування та самострахування.

НЕ 2.3. Організація суддівства і проведення змагань з гімнастики.

Характеристика і організація змагань, положення про змагання та програми. Методика суддівства змагань з гімнастики.

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

Основна література до курсу:

1. Військові статuti збройних сил України. – Київ: Військове видавництво України „Ватра”, 1999. – 511с.
2. Гімнастика: учебник для студентів вузів / Под. ред. М.Л. Журавлева, Н.К. Меньшикова. – М.: Академія, 2001.
3. Євстратов П.І. Стройові та загальнорозвиваючі вправи: Метод. рекомендації. – Чернівці, 2001. – 55 с.
4. Петров П.К. Методика преподавания гимнастики в школе: Учебное пособие для студ. высш. учебн. заведений. – М.: ВЛАДОС, 2000.–448 с.
5. Смоленський В.М. Гімнастика і методика викладання: Підручник для інститутів фізичної культури. Вид. 3-тє, перероблене та доповнене. – М.: ФиС, 1987. – 336 с.
6. Техніка гімнастичних вправ: Навчально-методичний посібник / Укл. Євстратов П.І., Виклюк Я.І., Гауряк О.Д., Мединський С.В. –Чернівці: Рута, 2004. – 80 с.
7. Худолій О.М. Методика викладання гімнастики: Навчальний посібник. – Харків: Консум, 1998. – 240 с.
8. Ляшук Р.П., Огністий А.В. Гімнастика. Навчальний посібник (у 2-х частинах). – Ч.1., Ч.2. – Тернопіль: ДТПУ, 2001. – 212 с.

„Спортивні ігри з методикою викладання” (баскетбол)

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.2.1.

Курс – 1; семестр – 1. Всього годин – 108; на тиждень – 3 год.; (л/прак.).

Кредитів – 3.

Дисципліна обов’язкова.

Мета курсу – сформувати цілісну систему знань, умінь і навичок необхідних для оволодіння техніко-тактичними діями, методикою навчання, інструкторсько-суддівською підготовкою.

Завдання курсу – озброїти теоретичними відомостями з баскетболу: історія виникнення, еволюція, сучасний етап, характеристика гри, вивчити та удосконалити техніко-тактичні прийоми, розширити методику навчання прийому та методику організації уроку, навчити проводити та організовувати змагання.

Основними формами вивчення курсу є: - лекції, практичні заняття, самостійні заняття, консультації.

Знати: - засоби запобігання травматизму на заняттях, місця занять та обладнання, термінологію з баскетболу, класифікацію і тактики, історію баскетболу, методику навчання та тренування.

Вміти: - володіти технічними прийомами, організувати частини занять, провести гру.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями

Змістовий модуль 1 Характеристика спортивної гри баскетбол.

НЕ 1.1

Історія розвитку гри, етапи розвитку. Виникнення гри. Розвиток баскетболу. Сучасний стан гри баскетбол, його тенденції та шляхи подальшого розвитку в світі та в Україні.

НЕ 1.2

Характеристика техніки гри. Загальні положення техніки гри. Класифікація техніки. Техніка пересування і володіння м’ячем. Навчальна гра.

НЕ 1.3

Методика вивчення і оволодіння практичними навичками. Прийоми гри у нападі і техніка їх виконання: ходьба, біг, зупинки, стрибки, повороти, передача, ловля, ведення, кидки.

Прийоми гри у захисті і техніка їх виконання. Навчання прийомів по окремим елементам.

МОДУЛЬ 2 Фізично-технічна підготовка баскетболіста

НЕ 2.1

Загальна і спеціальна фізична підготовка баскетболіста. Поняття фізичним якостям. Розвиток фізичних якостей: сили, витривалості, швидкості, гнучкості, спритності, стрибучості, вміння розслаблятися

НЕ 2.2

Технічна підготовка баскетболіста. Прийоми гри у нападі і захисті: вибивання, виривання, відбивання, накривання, перехват, взяття відскоку. Різновиди виконання та способів прийомів: сполучення прийому з пересуванням, сполучення кількох прийомів (ведення-зупинка кроком-поворот-передача), виконання прийомів з протидією.

НЕ 2.3

Методика навчання технічним прийомам. Метод цілісного навчання. Метод розчленованої справи: навчання прийому по окремих елемента. Навчання комплексної дії по окремим прийомам (ведення - два кроки - кидок).

МОДУЛЬ 3 Тактична підготовка

НЕ 3.1

Тактична підготовка баскетболіста. Основні положення, класифікація, тактика гри. Індивідуальні, групові та командні дії в нападі та захисті.

НЕ 3.2

Організація та проведення змагань. Значення та види змагань. Організація і планування змагань. Системи розіграшів. Навчальна гра.

НЕ 3.3

Інструкторсько - суддівська підготовка Суддівство змагань: суддівство на майданчику, ведення протоколу. Жестикуляція суддів. Керування грою. Навчальна гра.

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залік.

Основна література:

1. Баскетбол: Учебник для ин-тов физ. Куль./ Под ред. Ю.М. Портнова. – Изд. 3-е перераб. – М.: Физкультура и спорт, 1988. – 288 с.
2. Баскетбол: Пер. с англ. / Д. Дрюэт, П. Мэйсон. – М.: ООО «Издательство АСТ»: ООО «Издательство Астрель», 2002. – 48 с.: ил.
3. Поплавский Л. Ю. Баскетбол. К.: Олімпійська література, 2004. – 442 с.
4. Вальтин А. И. Проблемы современного баскетбола. – К., 2003. – 150 с.

„Спортивні ігри з методикою викладання” (волейбол)

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.2.2.

Курс – 1; семестр – 2. Всього годин – 108; на тиждень – 3 год.; (л/прак.).

Кредитів – 3.

Дисципліна обов’язкова.

„Спортивні ігри з методикою викладання” (гандбол)

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.2.3.

Курс – 2; семестр – 3. Всього годин – 108; на тиждень – 3 год.; (л/прак.).

Кредитів – 3.

Дисципліна обов’язкова.

Метою курсу є формування у студентів знань і вмінь вивчення історії, теорії і методики викладання гандболу, оволодіння технічними прийомами і тактичними діями гри в гандбол, набуття необхідних знань, вмінь і навичок для самостійної педагогічної і організаційної роботи в різних ланках фізкультурно-спортивної діяльності.

Завдання курсу.

1. Сформувати знання про історію розвитку гри в гандбол.
2. Сформувати необхідні знання та практичні вміння у виконанні технічних прийомів і тактичних дій у гандболі.
3. Сформувати вміння методично грамотно навчати технічним прийомам і тактичним діям у гандболі
4. Сформувати знання про правила гри в гандболі та вміння судити гру.

5. Сформувати необхідні знання та практичні вміння в організації та проведенні змагань з гандболу.

Студент повинен знати:

- історію розвитку гандболу у світі і в Україні;
- основні прийоми техніки гри і методики їх навчання;
- основні тактичні дії гри і методики їх навчання;
- основні правила гри, види робочої документації для проведення змагань, жести судді під час гри.

Студент повинен вміти:

- правильно показати виконання основних технічних прийомів і тактичних дій гри;
- методично грамотно провести методики навчання основних технічних прийомів гри;
- методично грамотно провести методики навчання основних тактичних дій гри;
- судити гру, показуючи суддівські жести.

У процесі проведення занять застосовуються наступні форми поточного контролю знань і вмінь студентів: усна співбесіда; тестова перевірка знань і вмінь; перевірка самостійних робіт; перевірка вміння викладати методику вивчення технічних прийомів і тактичних дій у гандболі; залік.

Форма звітності – залік (в третьому семестрі), який встановлений навчальним планом. Допуском до складання заліку є здача контрольно-залікових нормативів.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями

ЗМ 1. Історія розвитку гри в гандбол.

Прийоми техніки гри та методика їх навчання

Н.Е 1.1. Методика навчання прийомів техніки гри

Методика навчання стійки, пересування, тримання м'яча, ловіння м'яча двома руками на місці, передачі м'яча зігнутою рукою зверху

Н.Е 1.2. Історія гри в гандбол

Зародження та розвиток гандболу в світі, Україні. Етапи розвитку гандбол, розвиток гандболу як олімпійського виду спорту

Н.Е 1.3. Методика навчання прийомів техніки гри

Методика навчання ловлі м'яча та передач м'яча в русі після трьох кроків, рухаючись назустріч один одному, в напрямку до воріт. Навчальна практика.

Н.Е 1.4. Методика навчання прийомів техніки гри

Методика навчання кидка м'яча по воротам в опорному положенні зігнутою рукою зверху з одного кроку, з трьох кроків

Н.Е 1.5. Загальна та спеціальна фізична підготовка гандболіста

Структура змагальної діяльності гандболіста. Фізичні якості та методика їх розвитку

Н.Е 1.6. Методика навчання прийомів техніки гри

Методика навчання кидка м'яча по воротам в стрибку після з трьох кроків

Н.Е 1.7. Методика навчання прийомів техніки гри

Методика навчання кидка м'яча в падінні

Н.Е 1.8. Техніка і методика навчання гри в гандбол

Аналіз та класифікація основних прийомів техніки гри в нападі та захисті. Методи та засоби навчання

Н.Е 1.9. Методика навчання прийомів техніки

Методика навчання ведення м'яча (багато ударного і одно ударного)

Н.Е 1.10. Методика навчання прийомів техніки гри

Методика навчання гри в захисті (блокування, перехоплення, вибивання)

Н.Е 1.11. Ігрова підготовка гандболіста. Рухливі ігри в підготовці гандболіста

Ігрова підготовка гандболіста.

Рухливі ігри в підготовці гандболіста.

Методика участі в змаганнях

Н.Е 1.12. Методика навчання прийомів техніки

Методика навчання 7-ми метрового штрафного кидка. Методика навчання техніки гри воротаря

Н.Е 1.13. Методика навчання прийомів техніки

Методика навчання відбивання 7-ми метрового штрафного кидка. Методика навчання техніки гри воротаря у захисті та нападі

ЗМ 2. Тактичні дії гри і методика їх навчання. Правила гри і методика суддівства. Організація і методика проведення змагань

Н.Е 2.1. Тактика гри і методика навчання

Класифікація і тактика гри в гандбол. Тактика нападу і захисту. Індивідуальні, групові і командні дії. Методи і засоби навчання

Н.Е 2.2. Методика навчання тактичним діям гри. Правила гри і методика суддівства.

Індивідуальні тактичні дії в нападі та захисті. Методика навчання. Навчальна практика. Навчальна гра.

Н.Е 2.3. Методика навчання тактичним діям гри. Правила гри і методика суддівства.

Групові тактичні дії в нападі та захисті. Паралельна взаємодія Навчальна практика. Навчальна гра.

Н.Е 2.4. Обманні рухи. Фінти.

Методика навчання та застосування в залежності від ігрових ситуацій

Н.Е 2.5. Методика навчання тактичним діям гри. Правила гри і методика суддівства.

Групові тактичні дії в нападі та захисті. Методика навчання груповим тактичним діям в захисті. Навчальна гра.

Н.Е 2.6. Методика навчання тактичним діям гри. Правила гри і методика суддівства.

Командні тактичні дії в нападі. Стрімкий напад, позиційний напад – 3:3, 4:2 Навчальна гра.

Н.Е 2.7. Правила гри і методика суддівства

Перші правила гри. Еволюція правил гри. Основні пункти правил. Жести суддів

Н.Е 2.8. Методика навчання тактичним діям гри. Правила гри і методика суддівства.

Командні тактичні дії в захисті (зонний - 6:0, 5:1, 4:2, 3:3; персональний змішаний) Навчальна практика. Навчальна гра.

Н.Е 2.9. Організація і проведення змагань

Значення змагань. Види і характеристика змагань. Документи змагань. Обов'язки суддів

Н.Е 2.10. Написання плану-конспекту заняття (уроку, тренування) з гандболу

Підбір засобів та методів для проведення занять з гандболу. Технічні засоби навчання та інвентар

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залік.

Основна література

Білоус В.І. Спортивно-педагогічне вдосконалення (спортивні ігри). Кам'янець-Подільський, 1998.

«Гандбол». Міжнародні правила гри. Київ, 2007.

Ивахин А.Е., Белокопытов Г.Е., Гончарук А.А. Ступени гандбола. 1909-1965. К: Издательство „Плеяды”, 2005 – 180 с.

Игнатъева В.Я. “Юный гандболист” М. 1997.

Игнатъева В.Я., Петрачева И.В. Многолетняя подготовка гандболистов в детско-юношеских спортивных школах: Методическое пособие. - М,: Советский спорт, 2004. - 216 с.

4. Сайт Федерації гандболу України <http://uahandball.com/>

5. Гандбол. Навчально-методичний посібник./ Укл.: Ю.Б. Ячнюк, І.О. Ячнюк, М.Ю. Ячнюк – Чернівці: Рута, 2006. – 80 с.

6. Гандбол. Навчально-методичний посібник./ Укл.: Ю.Б. Ячнюк, І.О. Ячнюк, М.Ю. Ячнюк – Чернівці: Рута, 2007. – 104 с.

7. Фізична культура. 5-12 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. МОН України, 2005р. ВТФ „Перун”, 2005

„Спортивні ігри з методикою викладання” (футбол)

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.2.4.

Курс – 2; семестр – 4. Всього годин – 108; на тиждень – 3 год.; (л/прак.).

Кредитів – 3.

Дисципліна обов’язкова.

Заняття з футболу являються одним із найпріоритетніших напрямків спортивної діяльності.

Даний вид спорту є легкодоступним і охоплює значну частину молодого покоління.

Спортивні ігри та методика викладання (футбол) - один із основних курсів, які входять до блоку професійно-орієнтованих дисциплін і спрямовані на забезпечення фахової підготовки майбутніх спеціалістів, що і є основною метою вивчення цього навчального предмету.

Мета вивчення дисципліни полягає у забезпеченні студентами необхідними теоретичними знаннями, професійно-педагогічними навиками, а також ознайомлення з основами техніки та тактики гри у футбол та методика викладання даного предмету

У результаті вивчення курсу студент має набутти таких компетенцій:

- вдосконалення практичних навиків з різних видів підготовок (технічної, тактичної, фізичної, психологічної, теоретичної та інтегральної) у футболі, опанування основних розділів правил гри у футбол, а також їх практичне застосування.

- вивчення програмного матеріалу користуючись рекомендованою літературою, написання плану-конспекту заняття.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. „Характеристика гри”

НЕ 1.1. Історія розвитку футболу.

Місце та роль футболу в історичному житті. Історія олімпійського футболу.

Чемпіонати Європи та світу з футболу, їх хронологія. Зародження та розвиток футболу в Україні. Еволюція футболу в Україні в роки незалежності.

НЕ 1.2. Загальні основи організації та проведення змагань з футболу.

Види змагань, положення про проведення змагань. Системи розіграшів, облік результатів та складання календаря ігор. Проведення змагань з футболу. *Ключові поняття*: колова, змішана та система з вибуванням, календар змагань, заявка команди.

НЕ 1.3. Характеристика правил гри у футбол.Методика суддівства.

Історія розвитку та еволюція правил гри у футбол. Поля для гри у футбол. Розмітка. Положення „поза грою“. Пересування арбітра у різних ігрових ситуаціях.

НЕ 1.4. Планування та педагогічний контроль підготовки у футболі.

Загальні питання планування та контролю підготовки у футболі. Види планування. Перспективний, поточний та оперативні плани.

НЕ 1.5. Організація та методика проведення уроків з футболу.

Аналіз шкільної програми з футболу, типи уроків, їх структура; методи організації діяльності учнів на уроці, написання плану-конспекту з футболу та методика проведення уроку за планом.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Види підготовок у футболі.

НЕ 2.1. Загальні основи технічної підготовки у футболі.

Загальна технічна підготовка, спеціальна технічна підготовка. Загальні основи та методика навчання техніці ударів по м'ячу, зупинки м'яча, ведення м'яча та відбору м'яча у суперника. Техніка гри воротаря

НЕ 2.2. Тактична підготовка у футболі.

Основні поняття тактичної підготовки. Індивідуальні тактичні дії у захисті та нападі. Групові тактичні дії у захисті та нападі. Командні тактичні дії.

НЕ 2.3. Фізична підготовка у футболі.

Значення фізичної підготовки у футболі. Загальна фізична підготовка. Спеціальна фізична підготовка. Методика розвитку фізичних якостей (швидкості, спритності, гнучкості, сили та витривалості).

НЕ 2.4. Основи психологічної та теоретичної підготовки у футболі.

Загальна психологічна підготовка. Формування спеціальних психічних властивостей, морально-вольових якостей, емоційної стійкості. Проблеми згуртування команди, методи та форми навчання.

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – ізалік.

Основна література до курсу:

1. Андреев С.Н. Футбол в школе. М.: ФиС, 1986.
2. Вихров К.Л. Футбол в школе (Пособие для учителя). - К.: Советская школа, 1990.-188с.
3. Вихров К.Л. Підготовка футбольного арбітра. К.: Здоров'я, 1987.
4. Зеленцов А.М., Лобановский В.В. Моделирование тренировки в футболе.- К., 1985.-136 с.
5. Зеленцов А.М., Лобановский В.В., Ткачук В.П., Кондратьев А.И. Тактика и стратегия футбола.-К., 1989.- 192с.
6. Качалин Г.Д. Тактика футбола.- М., 1986.-128 с.
7. Костюкевич В.М. Футбол. Навчальний посібник для студентів фізичного університету і педагогічних інститутів. Вінниця: 1995 - 148с.
8. Лисенчук Г.А., Лоос В.Г., Догадайло В.Г. Тактика футбола. - К.: Минмолспорт Украины, 1991.-88с.
9. Мосейчук Ю.Ю., Осадець М.М. Футбол. Методичні рекомендації. - Чернівці: Рута, 2000. - 35с.
10. Ю.Платонов В.Н. Теория и методика спортивной тренировки. - К.: Вища школа,1984.-352с.
- 11.Правила игры и универсальное руководство для судей: Пер. с англ.- М., 1991-64с. 12.Програми загальноосвітніх навчальних закладів. Фізична культура. 1-11 класи. -К.: Перун, 1998. 13. Романенко А.К., Джус О.К., Догодин М.Е. Книга тренера по футболу. - К.:Здоров'я, 1988.-253с.
14. Соломонко В.В. Тренировка вратаря в футболе. - К.: Здоров'я, 1997. - 126с.
15. Соломонко В.В., Лисенчук Г.А., Соломонко О.В. „Футбол“. - К.: Олімпійська література, 1997.-288с.
- 16.Спортивные игры: Учебник для студентов пед. ин-тов / под ред. В.А.Ковальова.- М.,Просвещение, 1988.
- 17.Тактика и стратегия в футболе (сост. А.М. Зеленців, В.В. Лобановський, В.Г. Ткачук). - К.: Здоров'я, 1989. - 192с.
- 18.Футбол: Комплектование команды на игру: учебно-метод. Пособие (сост. М.М. Шестаков). - Краснодар: Краснодарское книж. изд., 1993. - 30с.
- 19.Футбол: Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл. - К.: 1995.-117с.
- 20.Футбол: Навчальна програма для ДЮСШ, СДЮШОР. - К.: 1996.
- 21.Шамардин В.Н., Савченко В.Г. Футбол. - Днепропетровск: „Пороги“, 1997.
- 22.Шамардин В.Н. Медико-биологические основы спортивной подготовки футболистов.- Днепропетровск, 1998.- 13с.

„Спортивні ігри з методикою викладання” (теніс)

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.2.5.

Курс – 3; семестр – 5. Всього годин – 108; на тиждень – 3 год.; (л/прак.).

Кредитів – 3.

Дисципліна обов'язкова.

„Вступ до спеціальності”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.3.

Курс – 1; семестр – 1. Всього годин – 108; на тиждень – 2 год.; (л/сем.).

Кредитів – 3.

Дисципліна обов'язкова.

"Вступ до спеціальності" є однією з професійно-орієнтованих дисциплін за навчальними планами вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, які готують фахівців за напрямом підготовки спеціальності "Педагогіка та методика середньої освіти. Фізична культура".

Професійна діяльність вчителя фізичної культури, тренера-викладача, фахівців з фізичної реабілітації, а також науково-дослідна робота студентів є складовою частиною системи загальної науково-професійної підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Студент повинен знати, нормативно-правову базу системи вищої освіти, організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, як обрати тему наукового дослідження і сформулювати концептуальний апарат, теоретично обґрунтувати проблему та вибрати методи її аналізу, організувати експеримент і впровадити отримані результати в свою практичну діяльність.

Мета викладання дисципліни - теоретичне знайомство студентів з майбутньою спеціальністю, її місцем у суспільному виробництві та засобами її оволодіння.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій "основні етапи, напрямки, проблеми розвитку фізичної культури та спорту в суспільстві, сфери діяльності фахівця;

- професійні характеристики тренера-викладача з виду спорту і вчителя фізичного виховання та валеології в навчальних закладах;
- основні форми самостійної роботи студентів;
- види студентських науково-дослідних робіт та методика їх виконання.

- використовувати отримані теоретичні знання на практиці;
- ефективно вести науковий пошук з обраної для дослідження проблеми;

- правильно оформляти студентську наукову роботу.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

„ ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ЯК СУСПІЛЬНЕ ЯВИЩЕ ТА СФЕРА ДІЯЛЬНОСТІ”

НЕ 1.1 Соціальна сутність фізичної культури та її роль в сучасному суспільстві.

Основні завдання фізичної культури.

Засоби фізичної культури.

Сфери впровадження фізичної культури.

Основні показники стану розвитку фізичної культури державі, регіонів.

Галузева термінологія.

НЕ 1.2 Міжнародний спортивний рух і фізкультурно-спортивний рух в Україні. Спортивні організації та їх діяльність в Україні.

Історичні особливості розвитку фізкультури і спорту в Україні та світі.

Фізкультурно-спортивний рух в Україні в період Київської Русі, розвиток фізкультури і спорту в радянський період.

Традиції фізкультурно-спортивного руху в Чернівецькій області.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

„ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ”.

НЕ 2.1 Професійна діяльність фахівця фізичної культури.

Складники професійної майстерності та службові обов'язки учителя фізичної культури.

Урок, як основна форма фізичного виховання.

Класифікаційна характеристика учителя фізичної культури.

НЕ 2.2 Професійна діяльність тренера-викладача та фахівця з фізичної реабілітації.

Складники професійної майстерності та структурна діяльність тренера.

Організація тренувального процесу, особливості підготовки спортсменів до змагань.
Розвиток фізичної реабілітації у світі та в Україні.
Специфіка підготовки фахівців з фізичної реабілітації.

НЕ 2.3. Професійна діяльність вчителя валеології.

Джерела та історія розвитку валеології.

Основні поняття та методичні основи валеології.

Здоров'я та їх наукова проблема. Фактори формування здоров'я в дитячому та підлітковому віці.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Система вищої освіти та кадрове забезпечення галузі фізичної культури

НЕ 3.1. Система вищої освіти та кадрове забезпечення галузі.

Морально-етичні засади професії вчителя фізичної культури і валеології.

Професіограма та кваліфікаційна характеристика вчителя фізичної культури, тренера з виду спорту.

Нормативно-правові документи в галузі фізичної культури і спорту.

НЕ 3.2. Організація навчального процесу в вищих навчальних закладах.

Особливості комплексного підходу організації навчального процесу.

Нормативно-правова база організації навчального процесу

Форми організації навчального процесу.

Завдання, права та обов'язки вищого закладу освіти.

НЕ 3.3. Основи науково-дослідної роботи студентів.

Загальні закономірності розвитку науки.

Програма наукового дослідження. Визначення наукової проблеми

План та програма дослідження. Гіпотези та їх роль в науковому дослідженні.

Методи наукового пізнання.

Методика викладання та методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

Основна література до курсу:

1. Вьдрин В.М. Введение в специальность. - М.: Физкультура й спорт, 1980.-119с.
2. Державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України.
3. Матвеев Л.П. Основы общей теории спорта и системы подготовки спортсменов. - К.: Олимпийская литература, 1999. - 318 с.
4. Научные работы: Методика подготовки и оформления. /Авт-сост. И.Н. Кузнецов. - 2-е изд., перераб. й доп. -Мн.: Амалфея, 2000. -544с.
5. Основы научных исследований: Учебное пособие / Под ред. Лудченко А.А. - К.: Знання , 2000. - 114 с.
- 6 Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. - К.: Олимпийская литература, 1997. - 583 с.
- 7 Балин В.Д. Теория и методология психологического исследования. - Л.,1989. - 60 с.
- 8 Бурдин К.С., Веселов П.В. Как оформить научную работу. - М.: Высшая школа, 1973.
9. Введение в научное исследование по педагогике / Под ред. Журавлева В.И. - М.: Просвещение, 1988. - 239 с.
10. Логика научного исследования. - М.: Наука, 1965.
11. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. - М.,1984.
12. Максименко С.Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. - К.: НДП, 1990.

- 240 с.

13. Михайлов А.И., Черный А.И., Гяляровский Р.С. Основы информатики. 2-е изд., перераб. И доп. - М.: Наука, 1968.-674 с.

14. Петров Ю.А. Азбука логического мышления. - М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1991. - 104 с.

15. Петров Ю.А. Культура мышления: Методологические проблемы научно-педагогической работы. - М.: Изд-во МГУ, 1990.-118 с.

16. Петров Ю.А., Никифоров А.Л. Логика и методология научного познания. - М., 1982.

17. Полонский В.М. Оценка качества научно-педагогических исследований. - М., 1987. - 144 с.

„Теорія та методик викладання рухливих ігор ті забав”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.4.

Курс – 1; семестр – 1. Всього годин – 108; на тиждень – 2 год.; (л/прак.).

Кредитів – 3.

Дисципліна обов’язкова.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями.

ЗМ.1 Основи теорії рухливих ігор

НЕ. 1.1 Соціальна сутність гри та її роль у сучасному суспільстві.

- 1)Соціальна сутність гри.
- 2)Виникнення та розвиток гри.
- 3)Основні задачі рухливих ігор та їх значення.

НЕ. 1.2 Педагогічні вимоги до організації та проведення рухливих ігор.

- 1)Характеристика рухливої гри.
- 2)Структура рухливих ігор.
- 3)Види рухливих ігор, які використовуються у роботі з дітьми.
- 4)Класифікація рухливих ігор.

НЕ. 1.3 Педагогічні та організаційні здібності викладача при проведенні рухливих ігор.

- 1)Актуальні здібності викладача при проведенні рухливих ігор.
- 2)Можливі мотиви включення гравців у гру.
- 3)Оздоровче, освітнє і виховне значення рухливих ігор.

НЕ. 1.4 Методика проведення рухливих ігор та естафет.

- 1)Особливості застосування рухливих ігор у педагогічному процесі.
- 2)Ускладнення та варіанти проведення рухливих ігор.
- 3)Керівництво ігровою діяльністю дітей.
- 4)Способи організації, які використовуються на заняттях з фізичної культури.

НЕ.1.5 Методика ігор у зв'язку з віковими відмінностями дітейшкільного віку.

- 1)Педагогічні завдання під час проведення рухливих ігор.
- 2)Вікові та фізіологічні відмінності дітей різного віку.
- 3) Місце рухливих ігор та естафет на заняттях з фізичної культури.

ЗМ 2. Формування організаторських та практичних навиків у проведенні ігор та естафет на уроках фізичної культури в школі.

НЕ.2.1. Оволодіння практичними та організаторськими навиками у проведенні ігор та естафет з дітьми молодшого шкільного віку.

Н.Е.2.2. Оволодіння практичними та організаторськими навиками у проведенні ігор та естафет зі школярами 5-9 класів.

Н.Е. 3.1. Оволодіння практичними та організаторськими навиками у проведенні ігор та естафет для розвитку фізичних якостей.

Н.Б. 3.2. Оволодіння практичними та організаторськими навиками у проведенні ігор та естафет з елементами спортивних ігор.

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залік.

„Легка атлетика з методикою викладання”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.5.

Курс – 1-2; семестр – 1-4. Всього годин – 378; на тиждень – 2 год.; (л/прак.).

Кредитів – 10,5.

Дисципліна обов’язкова.

Мета вивчення курсу полягає у забезпеченні студентів необхідними теоретичними знаннями, ознайомлення з основами техніки і методики навчання легкоатлетичних вправ, обґрунтування раціональних режимів занять і тренувань, для підвищення і відновлення працездатності.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій :

1. Формування комплексних знань, та вмінь, навичок в галузі легка атлетика;
2. Засвоєння професійних умінь педагога фізичної культури в процесі вивчення легкоатлетичних вправ.
3. Придбання умінь та навичок науково – методичної діяльності.
4. Формування комплексу рухових навичок та фізичних якостей, необхідних в професійній діяльності фахівця з фізичної культури.
5. покращенні здоров’я та фізичного розвитку а також функціональних можливостей організму студента, а також опанування ними практичними навичками в організації та проведенні спортивно-масових змагань з легкої атлетики.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями.

ЗМ 1. Теорія легкої атлетики, спортивна ходьба

Н.Е.1.1. Визначення і зміст легкої атлетики, класифікація і характеристика л/а вправ.

Історія виникнення та основні етапи розвитку л/а у світі. Класифікація л/а вправ.

Н.Е 1.2. Спортивні л/а споруди, їх застосування та експлуатація, Основи техніки виконання л/а вправ.

Визначення поняття „ Спортивна техніка”. Загальна х-ка техніки л/а вправ. Короті історичні відомості про спортивні споруди для л/а.

Н.Е 1.3. Спортивна ходьба.

Коротка історична довідка про с/х як вид л/а, правила змагань, х-ка спортивної ходьби та методика навчання

Н.Е 1.4. Основи техніки та методика навчання с/х.

ЗМ 2 Біг на середні та довгі дистанції. Спринтерський біг

Н.Е 2.1. Коротка історична довідка про стаєрський біг як вид л/а, правила змагань, характерні риси та методика навчання.

Н.Е 2.2. Основи техніки та методика навчання бігу на середні та довгі дистанції.

Створити уяву про техніку бігу в цілому, навчити бігу по прямій з рівномірною та перемінною швидкістю, навчати бігу по повороту.

Н.Е 2.3. Основи техніки та методика навчання високого старту та стартового прискорення

Вивчення техніки високого старту та стартового прискорення.

Н.Е 2.4. Вивчення бігу на витривалість в цілому

Н.Е 2.5. Коротка історична довідка про спринтерський біг як вид л/а, правила змагань, характерні риси та методика навчання

Рівень досягнень у цьому виді л/а. Х-ка бігу, особливості техніки, методика навчання та правила змагань.

Н.Е 2.6. Основи техніки та методика навчання бігу на короткі дистанції

Створити уяву про техніку бігу в цілому, навчити бігу по прямій з максимальною швидкістю, навчати бігу по повороту.

Н.Е 2.7. Вивчення бігу на короткі дистанції в цілому

Вивчення техніки бігу на короткі дистанції в цілому.

ЗМ 3. Стрибок у довжину

Н.Е 3.1. Різновиди стрибків у довжину. Основи техніки стрибків

Правила змагань зі стрибків Х-ка стрибка як л/а вправи.

Основи техніки стрибків. Методика навчання.

Н.Е 3.2. Створення уяви про стрибок у довжину способом „зігнувши ноги”; навчання техніки відштовхування у сполученні з „вильотом у кроці”; навчання правильному переходу від розбігу до відштовхування; навчання техніки польоту та приземлення

Створити уяву про техніку стрибка в цілому, навчання техніки відштовхування у сполученні з „вильотом у кроці”; навчання правильному переходу від розбігу до відштовхування; навчання техніки польоту та приземлення.

Н.Е 3.3. Вивчення техніки стрибка у довжину в цілому

Н.Е 3.3. Вивчення стрибка у довжину способом „зігнувши ноги ” в цілому

ЗМ 4. Легкоатлетичні метання

Н.Е 4.1. Різновиди метань. Основи техніки метань. Правила змагань

Х-ка різновидів л/а метань, технік виконання метання малого м'яча. Методика навчання.

Н.Е 4.2. Створення уяви про метання малого м'яча. вивчення техніки кидкових кроків, фінального зусилля

Створити уяву про техніку метання малого м'яча; навчання тримання та випуску м'яча; вивчення фази фінального зусилля; вивчення техніки кидкових кроків.

Н.Е 4.3. Вивчення техніки метання малого м'яча в цілому

Вивчення метання малого м'яча в цілому.

ЗМ 5. Кросова підготовка

Н.Е 5.1. Коротка історична довідка про кросовий біг як вид л/а, правила змагань, характерні риси та методика навчання

Рівень досягнень у цьому виді л/а.

Х-ка бігу по пересічній місцевості, особливості техніки, методика навчання та правила змагань.

Н.Е 5.2. Основи техніки та методика навчання кросового бігу

Створити уяву про техніку бігу в цілому, навчити бігу по прямій з рівномірною та перемінною швидкістю у природних умовах, додання перешкод, біг з гори та угору.

Н.Е 5.3. Вивчення кросового бігу в цілому. Вдосконалення техніки кросового бігу у природних умовах

ЗМ 6. Види підготовки у легкій атлетиці. Особливості занять л/а зі школярами

Н.Е 6.1. Основи підготовки легкоатлета

Фізичні якості та види підготовки у л/а.

Фізична, технічна, тактична, морально-вольова та теоретична підготовки.

Н.Е 6.2. Особливості занять л/а зі школярами

Зміст і організація занять з л/а в школі Вікові особливості дітей шкільного віку під час занять л/а.

Обладнання місць занять та інвентар для проведення л/а уроків.

ЗМ 7. Естафетний біг

Н.Е 7.1. Естафетний біг

Рівень досягнень у цьому виді л/а.

Х-ка бігу, особливості техніки, методика навчання та правила змагань.

Н.Е 7.2. Основи техніки та методика навчання естафетного бігу

Створити уяву про техніку бігу в цілому, навчити передачі естафети, навчити старту та стартового прискорення в естафетному бігу.

Н.Е 7.3. Вивчення естафетного бігу в цілому

Вивчення естафетного бігу в цілому.

ЗМ 8. Біг з бар'єрами

Н.Е 8.1. Історія розвитку бар'єрного бігу, характерні риси та методика навчання

Х-ка бар'єрного бігу як л/а вправи.

Основи техніки бар'єрного бігу.

Методика навчання.

Н.Е 8.2. Вивчення бар'єрного бігу

Х-ка бар'єрного бігу як л/а вправи. Основи техніки та методика навчання.

Н.Е 8.3. Вивчення бар'єрного бігу в цілому

Вивчення техніки бар'єрного бігу в цілому.

ЗМ 9. Штовхання ядра. Метання спису

Н.Е 9.1. Основи техніки штовхання ядра. Правила змагань

Х-ка різновидів способів штовхання ядра, техніка виконання.

Методика навчання.

Н.Е 9.2. Створення уяви про штовхання ядра

Вивчення техніки тримання, виконання скоку та фінального зусилля.

Створити уяву штовхання ядра; навчання тримання ядра; підготовка до скоку та його виконання.

Н.Е 9.3. Вивчення техніки штовхання ядра

Вивчення штовхання ядра м'яча в цілому.

Н.Е 9.4. Основи техніки метання спису. Правила змагань

Х-ка метання спису, техніка виконання метання.

Методика навчання.

Н.Е 9.5. Створення уяви про метання списа; вивчення техніки тримання, виконання фінального зусилля

Створити уяву про техніку метання списа; навчання тримання та випуску списа; вивчення випуску списа.

Н.Е 9.6. Вивчення техніки метання списа в цілому

Вивчення метання списа в цілому.

З М 10. Потрійний стрибок**Н.Е 10.1. Основи техніки потрійного стрибка. Правила змагань**

X-ка потрійного стрибка як л/а вправи.

Основи техніки потрійного стрибка. Методика навчання.

Н.Е 10.2. Створення уяви про стрибок

Навчання техніки „скачок, крок, стрибок”; навчання правильному переходу від розбігу до відштовхування.

Створити уяву про техніку потрійного стрибка в цілому, навчання техніки „скачка, кроку, стрибка”; відштовхування у сполученні з „вильотом у кроці” техніки польоту та приземлення.

Н.Е 10.3. Вивчення техніки потрійного стрибка в цілому

Вивчення техніки потрійного стрибка в цілому.

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

Основна література:

1. Артюшенко О.Ф. Легка атлетика: Навчальний посібник для студентів факультетів фізичної культури. – Черкаси: БРАМА-ІСУЕП. 2000. – 316 с.
2. Васильков Г.А физические упражнения в парах, - К. «Здоров'я» 1990
3. Выставкин Н.И., Синицкий З.П. Специальные упражнения легкоатлетов. Изд. 2 – е, испр. И дополн. М, «физкультура и спорт» 199
4. Гогін о.в. Легка атлетика. Курс лекцій./ харк, держ.пед. ун –т ім.. Г.С. Сковороди. – Харків:”ОВС”, 2001.-112с.
5. Єднак В.Д. Кучеренко В.М. Легка атлетика. Навчальний посібник для студентів 1-го курсу факультету фізичного виховання. – Тернопіль. ТДПУ 2000
6. Кучеренко В.М., Єднак В.Д. Біг, стрибки, метання. - Тернопіль.: ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2002. – 100 с
7. Коробченко В,В. Легка атлетика. Навчальний посібник для студентів факультетів фізичного виховання педагогічних інститутів. – Київ, “Вища школа”, 1977. – 224с.

„Атлетизм з методикою викладання”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.6.

Курс – 3; семестр – 6. Всього годин – 108; на тиждень – 2 год.; (л/прак.).

Кредитів – 3.

Дисципліна обов'язкова.

„Туризм з методикою викладання”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.7.

Курс – 1; семестр – 2. Всього годин – 144; на тиждень – 4 год.; (л/прак.).

Кредитів – 4.

Дисципліна обов'язкова.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «ТУРИЗМ В СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ, ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ»

НЕ 1.1 Соціальна сутність туризму та його роль в сучасному суспільстві.

Туризм як суспільне явище. Сучасний стан розвитку туризму і спорту. Функції туризму і спорту в суспільстві. Види туризму. Категорійні та ступеневі походи. Розрядні вимоги та норми по туризму.

НЕ 1.2 Туристичні можливості України.

Актуальні проблеми розвитку туристичної галузі в Україні. Класифікація видів спорту в Україні та її значення для розвитку спорту і підвищення спортивної майстерності туристів-спортсменів. Можливість здійснення походів різних видів туризму. Туристичні маршрути Західного регіону та республіки Крим.

НЕ 1.3 Методика організації, підготовки й проведення масових туристичних заходів.

Ознайомлення з інструкціями Міністерства освіти і науки України щодо питання організації і проведення різних типів туристичних заходів, основні положення. Традиції розвитку туристично-спортивного руху на Буковині та в Чернівецькій області.

НЕ 1.4 Вимоги до проведення самодіяльної туристичної подорожі.

Особливості організації і проведення туристичних походів, екскурсій з учнівською молоддю. Основні етапи підготовки та проведення категорійного туристичного походу. Оформлення маршрутних документів в МКК, як один з важливих етапів підготовки туристичного походу. Рекреаційне значення туризму.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ВИМОГИ ДО СПОРЯДЖЕННЯ, ТУРИСТИЧНОГО ПОБУТУ, ОРІЄНТУВАННЯ В ТУРИСТИЧНІЙ ПОДОРОЖІ

НЕ 2.1 Специфіка туристичного спорядження.

Особливості та основні вимоги до спорядження з різних видів туризму. Підготовка спорядження до турпоходу.

НЕ 2.2 Підготовка туристичного спорядження.

Догляд за спорядженням та його ремонт. Склад ремонтної аптечки. Аналіз принципових помилок у використанні спорядження.

НЕ 2.3 Туристичний побут.

Бівуак та види бівуачних робіт. Організація харчування в поході. Режим харчування.

НЕ 2.4 Вогнища та кострища.

Типи вогнищ та їх призначення. Охорона природи та техніка безпеки на місцях привалів.

НЕ 2.5 Прийоми орієнтування в туристичній подорожі.

Елементи топографії. Способи орієнтування. Вимірювання відстані і часу. Рух по азимуту.

НЕ 2.6 Природоохоронний кодекс туриста.

Порядок відвідування заповідників, заказників та національних парків. Форми участі туристів в охороні природи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. «ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ТУРИСТСЬКО-СПОРТИВНОЇ РОБОТИ, ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ»

НЕ 3.1 Перша долікарська допомога при травмах та захворюваннях.

Надання першої долікарської допомоги в туристичній подорожі. Правила санітарії та гігієни. Симптоми, ознаки та причини захворювання. Профілактика травм та перша долікарська допомога.

НЕ 3.2 Самоконтроль туриста.

Адаптація туриста до висотної гіпоксії. Організм туриста в умовах різних температур.
Турист в умовах порушення циркадних ритмів.
Особиста гігієна туриста.

НЕ 3.3 Забезпечення техніки безпеки в поході.

Суб'єктивні, об'єктивні фактори небезпеки в поході та виникнення аварійних ситуацій.
Небезпеки зумовлені природними і кліматичними умовами.

НЕ 3.4 Організація і проведення рятувальних робіт у туристичній подорожі.

Пошуково-рятувальні роботи. Транспортування потерпілих. Взаємостраховка під час подолання природних перешкод.
Техніка безпеки під час купання.

НЕ 3.5 Особливості пішохідного туризму.

Тактика і техніка пішохідного туризму. Техніка пересування та подолання природних перешкод в туристичному поході.

НЕ 3.6 Техніка і тактика пішохідного туризму.

Особливості техніки руху по різноманітному рельєфу.
Тактика перенесення великої кількості вантажу.
Дії туристів в складних метеорологічних умовах та аварійних ситуаціях.

НЕ 3.7 Особливості проведення гірського, водного, лижного та інших видів туризму.

Особливості гірських походів. Прийоми страхівки і Пересування в горах. Основні вимоги до лижного походу.
Специфіка проведення водних походів.

НЕ 3.8 Основні вимоги до проведення подорожей з різноманітних видів туризму.

Особливості техніки руху. Способи подолання природних перешкод. Основні небезпеки та забезпечення техніки безпеки. Попередження травматизму.

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

Основна література:

1. Данелюк А.К. Організація і проведення туристичних змагань з техніки пішохідного туризму: Методичні вказівки. - Чернівці: Рута, 2000. – 22 с.
2. Данелюк А.К., Стратійчук Н.А. Гігієна туристичних походів і навчально-тренувальних занять: Методичні рекомендації. – Чернівці: Рута, 2003. - 55 с.
3. Жданова О.М. та ін. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму: Навч. посібник. - Луцьк: Ред.-вид. відд. "Вежа" держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000.- 248 с.: іл., карти.
4. Зубалій М.Д. Пішохідний і лижний туризм. – К.: Здоров'я, 1984. – 128 с.: ил.
5. Моргунов Б.П. Туризм. Учебное пособие для студентов пед. ин-тов по специальности № 2114 "Физическое воспитание". – М.: Просвещение, 1987. – 163 с.: ил.
6. Туризм и спортивное ориентирование: Учебник для институтов и техникумов физической культуры /Уклад. В.И. Гананольский - М.: Физическое воспитание и спорт, 1987. – 240 с.
7. Шаповал Г.Ф. История туризма: Пособие. – Мн.: Экоперспектива", 1999. – 303 с.

„ Плавання з методикою викладання”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.8.

Курс – 2; семестр – 3-4. Всього годин – 162; на тиждень – 2 год.; (л/прак.).

Кредитів – 4,5

Дисципліна обов'язкова.

Мета - практичне і теоретичне опанування студентами знаннями та вміннями, професійно-педагогічними навичками, необхідними для самостійної організаторської, тренерсько-педагогічної, наукової та виховної роботи в усіх підрозділах сфери діяльності фахівця з плавання, а також використання оздоровчої та виховної цінності цього виду спорту.

Завданнями курсу є:

- формування навичок адекватної поведінки на воді;
- оволодіння технікою спортивного та прикладного плавання;
- набуття знань та формування умінь щодо надання допомоги потерпілим на воді;
- отримання знань та формування умінь щодо побудови навчально-тренувального процесу з плавання з групами різної вікової та плавальної підготовленості.

Компетенції. Після вивчення курсу студенти повинні **знати:**

- теоретичні основи статичного і динамічного плавання;
- історію виникнення та розвитку плавання;
- техніку спортивного і прикладного плавання;
- основи методики навчання спортивних і прикладних способів плавання;
- правила організації та проведення змагань з плавання;
- організаційно-методичні основи навчально-тренувального процесу з плавання.

Студенти повинні **вміти:**

- володіти технікою спортивних і прикладних способів плавання;
- надати першу домедичну допомогу потерпілому на воді;
- планувати і організувати навчально-тренувальний процес з плавання;
- організувати і провести змагання з плавання із оформленням відповідної документації.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями.

ЗМ 1. Основи спортивного та прикладного плавання (теоретичний блок).

НЕ 1.1. Теоретичні основи плавання. Плавання як фізична дія, навчальний предмет, основні напрямки в розвитку плавання. Особливості плавання як засобу фізичного виховання. Оздоровче значення плавання. Місце плавання в державній системі фізичного виховання.

Фізичні властивості води, питома вага тіла. Гідростатична рівновага тіла плавця. Сила реакції води при просуванні тіла.

Загальні вимоги до раціональної техніки плавання. Характерні особливості спортивних способів плавання.

НЕ 1.2. Основи техніки плавання спортивними способами. Поняття про техніку плавання. Техніка плавання способом кроль на грудях. Техніка плавання способом кроль на спині. Техніка плавання способом брас. Техніка плавання способом батерфляй. Комплексне та естафетне плавання.

НЕ 1.3. Історія та сучасний стан спортивного плавання. Розвиток спортивних способів плавання. Перші спортивні змагання плаців. Створення міжнародних спортивних організацій плаців – ФІНА, ЛЄН. Сторінки біографії та спортивна кар'єра відомих плаців України та світу.

НЕ 1.4. Правила проведення змагань зі спортивного плавання. Склад суддівської колегії. Розсіювання попередніх запливів, півфіналів та фіналів. Вимоги правил змагань до вільного стилю, плавання на спині, брасу, батерфляю, комплексного плавання. Вимоги правил змагань до виконання стартів та поворотів. Дистанції спортивного плавання. Хронометраж, процедура автоматичного суддівства, світові рекорди. Правила до обладнання.

НЕ 1.5. Основи прикладного плавання та першої допомоги потерпілим на воді. Техніка прикладних способів плавання. Техніка та способи пірнання. Тривалість безпечного перебування у воді, способи відпочинку у воді, дії при виникненні судом. Плавання в екстремальних умовах (плавання у одязі та роздягання у воді; плавання у водоростях; плавання

під час сильних хвиль; плавання у воді, вкритою палаючою рідиною). Правила долання водних перешкод.

Рятування потерпілих на льоду, ознаки гіпотермії, перша допомога при гіпотермії.

Ознаки, що свідчать про потребу людини у допомозі. Правила заходу у воду у різних природних умовах та підпливання до потопаючого. Способи надання допомоги потопаючому. Правила та способи транспортування потерпілого на воді. Перша допомога після видалення потерпілого з води.

Правила поведінки на воді.

ЗМ 2. Основи спортивного плавання (практичний блок).

НЕ 2.1. Техніка плавання спортивними способами. Техніка плавання способами кроль на грудях та кроль на спині, брас, батерфляй (положення тіла; рухи ногами; дихання; рухи руками; координація рухів; техніка повороту; техніка старту з тумбочки).

Модуль-контроль – залік.

ЗМ 3. Методика навчання техніці спортивних та прикладних способів плавання (практичний блок).

НЕ 3.1. Етап адаптації у воді в процесі навчання плаванню. Підготовчі вправи для адаптації у воді (вправи для ознайомлення з щільністю і опором води, вправи із зануренням під воду і відкриванням очей, вправи зі спливанням і утриманням на поверхні води, вправи на навчання видихів у воду, вправи із ковзанням); ігри для адаптації дітей у воді.

НЕ 3.2. Навчання техніці плавання спортивними способами.

Вправи на суші і у воді для вивчення: положення тіла, рухів ногами, рухів руками, дихання, часткової та загальної координації рухів, поворотів, стартів з тумбочки та води.

НЕ 3.3. Навчання техніці плавання прикладними способами.

Навчання техніці плавання прикладними способами. Вправи у воді для вивчення способів плавання на боці, брасом на спині, кролем без виносу рук з води; пірнання у глибину і довжину.

Навчання техніці транспортування потерпілого на воді. Вправи у воді для вивчення звільнення від захватів потерпілого; транспортування потерпілого.

ЗМ 4. Основи побудови навчально-тренувального процесу з плавання.

НЕ 4.1. Принципи організації навчального процесу з плавання. Основні принципи навчально-тренувального процесу. Завдання та етапи навчання. Фактори, що впливають на зміст програми навчання. Вибір способу навчання плавання і комплектування навчальних груп. Вибір та облаштування місць для купання і проведення занять з плавання. Вимоги до техніки безпеки при організації занять з плавання. Структура заняття з плавання. Теоретична та методична підготовка викладача до заняття з плавання. Методика побудови заняття з плавання.

НЕ 4.2. Засоби і методи навчання у плаванні. Основні засоби навчання. Шляхи усунення типових помилок в техніці спортивних способів плавання. Методи навчання.

НЕ 4.3. Плавання в системі фізичного виховання. Організація занять з плавання у дошкільних установах, загальноосвітніх школах, дитячих оздоровчих таборах; вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації.

НЕ 4.4. Оздоровче плавання, кондиційне тренування, плавання в системі фізичної реабілітації. Побудова кондиційного тренування. Частота тренувальних занять у тижневому циклі. Контроль і самоконтроль в процесі оздоровчого тренування.

НЕ 4.5. Основи спортивного тренування з плавання. Основні сторони спортивної підготовленості плавця. Всебічна фізична підготовка як основа процесу тренування. Технічна, тактична, психологічна підготовка плавців. Основні засоби і методи тренування. Планування і організація спортивного тренування.

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

Основна література:

1. Ганчар І.Л. Методика преподавания плавания: технологии обучения и совершенствования. – Ч. II: Учебник. – Одесса: Друк, 2006. – 696 с., ил.
2. Ганчар І.Л. Плавание // Теория и методика преподавания. – М.: Четыре четверти, 1998. – 350 с.
3. Дубовис М. С. Короп Ю. О. Ігри та ігрові вправи для початкового навчання плавання: Посібник для вчителя. – К.: Рад. школа, 1991. – 144с., іл.
4. Іваськів С.М. Плавання з методикою викладання: навчальний посібник для студентів факультету фізичного виховання та вчителів фізичної культури. – Тернопіль: ТДПУ, 2003. – 107с.
5. Плавание: Учебник для вузов / Под общ. ред. Н.Ж. Булгаковой. – М.: Физкультура и спорт, 2001. – 400с., ил.
6. Полатайко Ю.О. Плавання. – Івано-Франківськ: Плай, 2004. – 259с.
7. Скалій О.В. Азбука плавання: Навчальний посібник. – Тернопіль: Астон, 2003. – 102с.

„ Теорія і методика фізичного виховання”**Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.9.****Курс – 2-3; семестр – 4-6. Всього годин – 306; на тиждень – 2 год.; (л/прак.).****Кредитів – 8,5****Дисципліна обов’язкова.****„ Фітнес з методикою викладання”****Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.10.****Курс – 3; семестр – 5-6. Всього годин – 198; на тиждень – 2-3 год.; (л/прак.).****Кредитів – 5,5****Дисципліна обов’язкова.****„ Історія фізичної культури”****Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.11.****Курс – 2; семестр – 3. Всього годин – 108; на тиждень – 2 год.; (л/сем.).****Кредитів – 3****Дисципліна обов’язкова.**

Протягом останнього десятиліття інтерес до історії світової та вітчизняної ФК значно зріс, адже неможливо переоцінити роль ФК у справі зміцнення здоров’я людини, розвитку її моральних та вольових якостей, підвищення працездатності, організації повноцінного дозвілля та продовженні тривалості життя. Саме знання історії є своєрідним підґрунтям, фундаментом для розуміння цього, вони допоможуть глибше пізнати процеси, які проходять у фізкультурному русі на сучасному етапі, зорієнтуватися у його проблемах в Україні та світі, передбачити тенденції розвитку ФК та прогнозувати її майбутнє.

“Історія фізичної культури” є однією з професійно-орієнтованих дисциплін навчальних планів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, які готують фахівців за напрямом підготовки “педагогічна освіта” спеціальність “Педагогіка та методика середньої освіти. Фізична культура”.

Мета вивчення дисципліни ознайомлення студентів з історією фізичної культури і спорту як складової частини світової та вітчизняної культури.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій:

- формування розуміння історії фізичної культури і спорту як навчальної і наукової дисципліни;
- формування системи знань про виникнення та еволюцію засобів, форм, методів, принципів фізичного виховання у контексті суспільно-історичного розвитку людства;
- ознайомлення з основними підходами до періодизації історії світової та вітчизняної фізичної культури;
- ознайомлення з умовами виникнення, характеристикою етапів, основними тенденціями і проблемами спортивного (міжнародного та українського) руху в ХХ ст.;
- розвиток професійної самосвідомості майбутніх фахівців;
- виховання морально-етичних та ідейно-патріотичних переконань фахівця, причетності до світової історичної спадщини та національних традицій в галузі фізичної культури і спорту;
- вироблення вміння правильно використовувати терміни і поняття що стосуються фізичної культури, критично осмислювати історіографічну та джерельну базу дослідження історії ФК;
- прищеплення вмінь використовувати набуті знання у розв'язанні освітньо-виховних завдань навчально-виховного процесу у практичній педагогічній та тренерській діяльності.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Н.Е. 1.1. “Вступ, значення, зміст та завдання предмету. Основний термінологічний апарат та його еволюція.”

1. Структура курсу, його зв'язок з іншими предметами.
2. Основні терміни і поняття дисципліни та еволюція їх розвитку.
3. Теорії походження фізичних вправ та ігор.

Література: 7,10,18,20.

Н.Е. 1.2. Фізична культура Стародавнього світу. Зародження педагогічних теорій фізичного виховання.

1. Фізичне виховання в житті Стародавньої Греції.
2. Фізична культура Стародавнього Риму.
3. Зміст грецької (античної) гімнастики.

Література: 7,10,18,20.

Н.Е. 1.3. Фізична культура епохи середньовіччя та періоду виникнення феодалізму

1. Фізична культура у середні віки.
2. Лицарська система фізичного виховання.
3. Фізична культура у період виникнення феодалізму.

Література: 7,10,18,20,37,38.

Н.Е. 1.4. Теоретичні основи фізичного виховання нового часу. Місце фізичного виховання у школах нового типу

1. Національні системи фізичного виховання на початку ХІХ ст.
2. Німецька система гімнастики.

3. Шведська система гімнастики.
  4. Французька система гімнастики.
- Література: 2,3,6,7,39.

Н.Е. 1.5. Особливості розвитку спорту нового часу

1. Формування шкільного фізичного виховання нового часу, заснованого на спортивній та ігровій діяльності.
2. Англійська система фізичного виховання.

Література: 2,3,7,20,31.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Історія фізичної культури та спорту в Україні.

Н.Е. 2.1. Витоки фізичної культури в Україні.

1. Зародження фізичної культури на українських землях у період первіснообщинного ладу.
2. Фізична культура землеробсько-скотарських племен трипільської культури.

Література: 1,16,25,32,33.

Н.Е. 2.2. Фізична культура та спорт в Україні у XIX-XX століття.

1. Історичні передумови розвитку спортивного руху в Україні.
2. Розвиток фізичної культури у Східній Україні у XIX-XX ст.
3. Розвиток фізичної культури в Західній Україні (кінець XIX-30-ті роки XX століття).
4. Розвиток спорту в Західній Україні.

Література: 5,8,9,11,25.

Н.Е. 2.3. Україна в олімпійському русі.

1. Перші олімпійські старты українських спортсменів.
2. Виступи спортсменів України в Олімпійських іграх (1952-1992рр.)

Література: 11,14,15,16,35.

Методика викладання та методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

Основна література:

1. Вацеба О.М. Нариси з історії західноукраїнського спортивного руху. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1977. – 232 с.
2. Воробйов П.Г., Фірсель М.І. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту. – К., 1976. – 264 с.
3. Герої XXIV Олімпіади / Упоряд. П.І. Лейко. – К.: Здоров'я, 1989. – 208 с.
4. Герої спортивного року / Упоряд. П.І. Лейко. – К.: Здоров'я, 1990. – 80 с.
5. Герци М.С., Вацеба О.М. Спортивний рух української еміграції першої третини XX ст. / Традиції фізичної культури в Україні: Зб. наук. статей. За заг. ред. С.В. Кириленка, В.А. Старкова, А.В. Цюся. – К.: ІЗІН, 1997. – С. 97-109.
6. Гречанюк О. Античний олімпійський рух на теренах Північного Причорномор'я // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія 3: Педагогіка і психологія. – 1998. – №2. – С. 126-131.
7. Деметер Г.С., Горбунов В.В. 70 лет Советского спорта: Люди... события... факты. – М.: ФиС, 1978. – 239 с.
8. Завадський В.І., Цюся А.В. Про систему фізичного вдосконалення запорізьких козаків / Традиції фізичної культури в Україні: Зб. наук. статей. За заг. ред. С.В. Кириленка, В.А. Старкова, А.В. Цюся. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 44-62.

9. Завадський В.І., Цюсю А.В., Бичук О.І., Пономаренко Л.І. Козацькі забави. – Луцьк: Надстир'я, 1994. – 112 с.
10. История физической культуры и спорта: Учебник для институтов физической культуры / Под ред. В.В. Столбова. – М.: ФиС, 1983. – 359 с.
11. Коверко Б.І. Сокільський і січовий гімнастичний рух в Галичині на початку ХХ століття / Традиції фізичної культури в Україні: 3б. наук. статей. За заг. ред. С.В. Кириленка, В.А.Старкова, А.В. Цюсю. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 62-75.
12. Козій Ю.С. Організований спортивний рух в українській діаспорі США і Канади // Матеріали лекцій з історії фізичної культури. – Львів, 2000. – 26 с.
13. Козій Ю.С. Спортивний рух в середовищі української діаспори США і Канади // Молода спортивна наука України: Збірник наукових статей з галузі фізичної культури та спорту. – Львів: ЛДІФК, 2000. – Випуск 4. – С. 50-52.
14. Колесникова Л.Г. Спорт в античном Херсонесе. – Ленинград-Москва, 1964. – 28 с.
15. Костенко Н., Карленко В., Фомин С. Спортсмены Украины на XVIII зимних Олимпийских играх 1998 года // Наука в олимпийском спорте, 1998. – № 2. – С. 19-25.
16. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. – Вінниця: Логос, 1997. – 133 с.
17. Олімпійці з України / Упоряд. О.П. Лук'яненко. – К.: Молодь, 1972. – 80 с.
18. Пономарев Н.И. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – М., 1970. – 248 с.
19. Приступа Є.Н. Народна фізична культура українців. – Львів, 1995. – 254 с.
20. Столбов В.В. История физической культуры: Учеб. для студентов пед. ин-тов. – М.: Просвещение, 1989. – 288 с.

„Спортивно-педагогічне удосконалення”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.12.

Курс – 4; семестр – 7-8. Всього годин – 486; на тиждень – 4 год.; (л/сем.).

Кредитів – 13,5

Дисципліна обов'язкова.

„Психологія фізичного виховання”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.13.

Курс – 2; семестр – 3. Всього годин – 90; на тиждень – 2 год.; (л/сем.).

Кредитів – 2,5

Дисципліна обов'язкова.

„Управління у свері фізичного виховання”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.14.

Курс – 3; семестр – 6. Всього годин – 90; на тиждень – 2 год.; (л/сем.).

Кредитів – 2,5

Дисципліна обов'язкова.

„Теорія і методика оздоровчої фізичної культури”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.15.

Курс – 4; семестр – 7-8. Всього годин – 216; на тиждень – 3-4 год.; (л/сем.).

Кредитів – 6
Дисципліна обов'язкова.

„Ритміка і хореографія”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.16.

Курс – 1; семестр – 2. Всього годин – 108; на тиждень – 2 год.; (прак.).

Кредитів – 3

Дисципліна обов'язкова.

Курс „Музично-ритмічного виховання” сприяє формуванню у студентів спеціальності „Фізична культура і валеологія” знань, умінь і навичок проведення загально-розвиваючих вправ, рухливих ігор, вправ з предметами під музичний супровід.

Навчальний курс спрямований на необхідну методичну допомогу студентам у процесі оволодіння муз-ритмами і складається з трьох частин:

1. Музично-ритмічне виховання.
2. Художня гімнастика.
3. Основи професійної підготовки студентів.

Мета вивчення дисципліни сформувати систему знань і умінь викладача, проводити різноманітні види вправ під музичний супровід, збагачувати уроки естетичним змістом, звертати увагу школярів до виразних, точних і гарних рухів.

У результаті вивчення курсу студент має набути таких компетенцій:

1. Теоретичний матеріал в обсязі програми.
2. Значення і місце музритмів у системі фізичного виховання.
3. Основні засоби та методичні особливості курсу музритмів.
4. Методи та методичні прийоми.
5. Загальну характеристику засобів музритмів.
6. Етапи навчання.
7. Варіанти та структуру занять.
8. Вимоги до місць занять, інвентаря та обладнання.
9. Вимоги до знань і умінь викладача з музритмів.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

НЕ 1.1. Розвиток музичної пам'яті, координації рухів шляхом відтворення ритмічного малюнку рухами

1. Спеціальні гімнастичні кроки: м'який, високий, гострий, пружний і приставний.
2. Спеціальні хореографічні позиції рук та ніг: I, II, III позиції.
3. Вправи для розвитку сили та гнучкості: шиї, плечового поясу, тулубу, рук та ніг.
4. Вправи для розвитку спритності та координації:
  - динамічні акробатичні вправи з сюжетними іграми;
  - короткі рухливі ігри з предметом в поєднанні з бігом, кидками та лазанням.
5. Виконання спеціальних танцювальних вправ у поєднанні з музичним супроводом:
  - крок польки вперед;
  - бокові й попеременні кроки польки вправо і вліво;
  - крок польки з поворотами;
  - крок галопом;
  - крок мазурки;
  - "шаркаючий" крок;
  - боковий крок "припадання".

Література: 1,6,7,16.

НЕ 1.2. Техніка виконання та методика навчання елементам українського

танцю.

- "Бігунець" (і- полуприсяд на лівій нозі, праву ногу донизу, 1 – стрибок на праву напівзігнуту, лівою назад, і – невеликий крок лівою вперед, 2 – невеликий крок правою вперед, і – полуприсяд на правій, ліву вперед донизу (малюнок);
- "Голубець" (і – правою ногою в сторону донизу, 1 – поштовхом лівої стрибок вправо, підбити ліву ногу правою, приземлитися на ліву, правою в сторону донизу, 2 – те саме, що на рахунок раз, тільки з правої ноги в ліву сторону(малюнок);
- присядка (для хлопців) (1 – повний присяд на двох ногах, 2 – випрямлення ніг у колінах з викиданням правої ноги вперед на п'ятку, 3,4, - те саме з лівої ноги) припадання (для дівчат);
- "Вихилялочка"(1 – з невеликим підскоком на лівій нозі права нога ставиться вперед – в сторону на носок, коліно в середину, і – пауза, 2 – з невеликим підскоком на лівій права повертається на п'ятку, і – пауза, 3,4 – те саме з другої ноги в іншу сторону. Можна поєднувати з притопами. (малюнок).

НЕ 1.3. Вдосконалення техніки виконання та методика навчання елементам українського танцю.

- "Бігунець"(і- полуприсяд на лівій нозі, праву ногу донизу, 1 – стрибок на праву напівзігнуту, лівою назад, і – невеликий крок лівою вперед, 2 – невеликий крок правою вперед, і – полуприсяд на правій, ліву вперед донизу (малюнок);
- "Вихилялочка"(1 – з невеликим підскоком на лівій нозі права нога ставиться вперед – в сторону на носок, коліно в середину, і – пауза, 2 – з невеликим підскоком на лівій права повертається на п'ятку, і – пауза, 3,4 – те саме з другої ноги в іншу сторону. Можна поєднувати з притопами. (малюнок);
- припадання (для дівчат), присядка (для хлопців), (1 – повний присяд на двох ногах, 2 – випрямлення ніг у колінах з викиданням правої ноги вперед на п'ятку, 3,4, - те саме з лівої ноги)
- "Голубець".(і – правою ногою в сторону донизу, 1 – поштовхом лівої стрибок вправо, підбити ліву ногу правою, приземлитися на ліву, правою в сторону донизу, 2 – те саме, що на рахунок раз, тільки з правої ноги в ліву сторону(малюнок).

Література: 1,6,7,14,16.

НЕ 1.4. Техніка виконання та методика навчання елементам російського танцю

- **каблучний крок:** (1 – крок правою вперед з п'ятки перекатом на всю ступню, руки вправо, 2 – крок лівою вперед з п'ятки перекатом на всю ступню, руки вліво (малюнок);
- **трійний притоп:** (1 – притоп правою ногою, 2 – притоп лівою, 3 – притоп правою, 4 – пауза);
- **дрібний крок:** (1 – невеликий крок правою вперед в полуприсяд з ударом усєї ступні об підлогу, 2 – зігнути ліву з ударом ступні об підлогу до середини ступні правої. Поворот тулуба вліво, те саме з другої ноги);

- **перемінний крок:** (1-2 – приставний крок з правої вперед, 3 – крок правою вперед, ліва з заді на носок, 4 – ліва слизьким рухом по підлозі розгинається вперед донизу);
- **припадання:** (1 – крок лівою в сторону з носка перекатом на всю стопу у полуприсяд, 2 – встати на правий носок навхрест за лівою ногою, лівою в сторону донизу).

Література: 1,6,10,15.

НЕ 1.5. Вдосконалення техніки виконання та методики навчання елементам російського танцю.

- **трійний притоп:** (1 – притоп правою ногою, 2 – притоп лівою, 3 – притоп правою, 4 – пауза);
- **"каблучний" крок:**(1 – крок правою вперед з п'ятки перекатом на всю ступню, руки вправо, 2 – крок лівою вперед з п'ятки перекатом на всю ступню, руки вліво (малюнок);
- **дрібний крок:** (1 – невеликий крок правою вперед в полуприсяд з ударом усієї ступні об підлогу, 2 – зігнуто ліву з ударом ступні об підлогу до середини ступні правої. Поворот тулуба вліво, те саме з другої ноги);
- **припадання:** (1 – крок лівою в сторону з носка перекатом на всю стопу у полуприсяд, 2 – встати на правий носок навхрест за лівою ногою, лівою в сторону донизу).
- **перемінний крок:** (1-2 – приставний крок з правої вперед, 3 – крок правою вперед, ліва з заді на носок, 4 – ліва слизьким рухом по підлозі розгинається вперед донизу);

Література: 1,6,14,15.

НЕ 1.6. Техніка виконання елементів молдавського національного танцю.

- основні кроки:** (I – такт: 1 – крок правою в сторону, легкою пружинкою встати на носок, ліва зігнута навхрест перед правою, і – пауза, 2 – те саме з другої ноги, в другу сторону; II – такт: 1 – крок правою в сторону, і – крок лівою навхрест за праву, злегка присісти, 2 – крок правою в сторону, і – приставити ліву легким ударом всієї ступні коло правого носка, злегка присісти. Все повторити з другої ноги (малюнок)
- **підскоки та біг** ((I – такт: 1 – крок правою вперед, і – підскок на правій, ліва зігнута вперед, 2 – те саме крок лівою вперед ; II – такт: 1 і 2 і – чотири кроки бігом, згинаючи ноги назад. (малюнок);
- **лодочка** (приставні кроки з виносом зігнутої ноги вперед) в парах лицем один до одного.

Література: 1,6,7,14,15.

НЕ 1.7. Вдосконалення техніки виконання та методики навчання елементам молдавського танцю.

1. Основні вправи для розвитку рівноваги: динамічні, статичні, змішані;
  2. Вправи для правильної постави рук та ніг.
  3. Вправи для розвитку сили та гнучкості:
    - махові вправи;
    - стрибки та підскоки;
    - акробатичні вправи;
    - хвилеподібні рухи.
  4. Вправи для розвитку загальної витривалості:
    - загальнорозвиваючі вправи (поточним методом на протязі 5-6 хвилин);
    - спеціальні танцювальні кроки (шаркаючий крок польки, галопа, мазурки і вальсу);
  5. Основні елементи молдавського танцю "Молдовеняска" (в парах або по одному):
    - **підскоки та біг** ((I – такт: 1 – крок правою вперед, і – підскок на правій, ліва зігнута вперед, 2 – те саме крок лівою вперед ; II – такт: 1 і 2 і – чотири кроки бігом, згинаючи ноги назад. (малюнок);
- основні кроки:** (I – такт: 1 – крок правою в сторону, легкою пружинкою встати на носок, ліва зігнута навхрест перед правою, і – пауза, 2 – те саме з другої ноги, в другу сторону; II – такт: 1 – крок правою в сторону, і – крок лівою навхрест за праву, злегка присісти, 2 – крок правою в сторону, і – приставити ліву легким ударом всієї ступні коло правого носка, злегка присісти. Все повторити з другої ноги (малюнок)

- лодочка (приставні кроки з виносом зігнутої ноги вперед) в парах лицем один до одного;
- обертання (одна рука на талії, друга – вверху).

Література: 1,6,7,15,17.

НЕ 1.8. Техніка виконання та методика навчання елементам білоруського танцю

1. :

- стрибки з переступанням на місці: (і – підскок на лівій, праву зігнути вперед, руки вправо, нахил тулуба вліво, поворот голови вправо, 1 – встати на напівзігнуту праву, ліву, зігнуту в коліні, припідняти над підлогою, і – встати на ліву, праву припідняти, 2 – встати на праву, і – підскок на правій, ліву зігнути вперед. (малюнок);
- підскоки з просуванням назад: (і – підскок на лівій, праву зігнути назад і подивитися на неї через праве плече. 1 – крок правою назад, і – крок лівою назад, 2 – крок правою назад. Повторити з другої ноги. (малюнок).

Література: 1,6,7,15.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

НЕ 2.1. Техніка виконання та методика навчання вправ з м'ячем

- махи та круги (у всіх напрямках);
- передача м'яча (навколо шиї та тулуба, над головою та під ногами);
- відбиви (одноразові, багаторазові, зі зміною ритму);
- кидки та ловля (однією та двома руками);
- перекати (по руках та тулубу).

Література: 1,5,7,14.

НЕ 2.2. Техніка виконання та методика навчання вправ з мотузкою

- способи утримування мотузки;
- покачування та махи (однією та двома руками);
- оберти мотузкою (вперед, назад та навхрест);
- кидки та ловля;
- "вігрячок" (поперечний та горизонтальний)

Література: 1,5,10,17.

НЕ 2.3. Техніка виконання та методика навчання вправ з обручем

- способи утримання обруча;
- махи (однією або двома руками);
- оберти (однією або двома руками навколо тулуба)
- перекати (по підлозі в різних напрямках);
- кидки та ловля;
- передача з однієї руки в другу;

Література: 1,5,7,13.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

НЕ 3.1. Техніка виконання та послідовне вивчення базового танцювального комплексу під музичний супровід

-мач-вок (**March - Walk**) - крокування на місці або в різних напрямках, з інтенсивними рухами руками в різних напрямках;

- **степ-тач (step-tuch)** – приставний крок на два рахунки;
- **сайд ту сайд (side to side)** – відкритий крок: стійка ноги нарізно; 1 – напівприсід, 2 – перенести вагу тіла на одну ногу, носком вільної ноги притуп.;
- **грейпвайн (grapevine)** - "виноградна лоза" – схресний крок – 1 – крок правою вправо, 2 – крок лівою вправо навхрест назад, 3-4 – крок вправо який відповідає степ-тач. ;
- **стрибки "джек" (Jumping Jack)** – стрибки ноги нарізно;
- **присідання** (з різноманітними рухами рук);
- **випади** (кут згинання в колінному суглобі не менше 90°).

Література: 2,3,8,9,18.

НЕ 3.2. Техніка виконання та послідовність вивчення колістенічних вправ та танцювального комплексу в стилі "Фанк"

- **мач-вок (March - Walk)** - крокування на місці або в різних напрямках, з інтенсивними рухами руками в різних напрямках;
- **степ-тач (step-tuch)** – приставний крок на два рахунки;
- **стрибки "джек" (Jumping Jack)** – стрибки ноги нарізно;
- **грейпвайн (grapevine)** - "виноградна лоза" – схресний крок – 1 – крок правою вправо, 2 – крок лівою вправо навхрест назад, 3-4 – крок вправо який відповідає степ-тач. ;
- **кік (Kick)** – мах ногою вперед або в іншому будь-якому напрямку. Слідкувати щоб у найвищому положенні опорна нога, не відривалась від підлоги.
- **стрибки з поворотом на 360°;**
- **різноманітні випади із зміною положень рук;**
- **хореографічний комплекс рухів в стилі "Фанк" під музичний супровід.**

Література: 2,3,4,13.

НЕ 3.3. Техніка виконання та послідовність вивчення танцювального комплексу в латиноамериканському стилі

1.

- **мач-вок (March - Walk)** - крокування на місці або в різних напрямках, з інтенсивними рухами руками в різних напрямках;
- **Ві-степ (V-step)** – 1-2 - послідовні кроки правою, лівою назовні в стійку ноги нарізно, 3-4 – послідовними кроками правою, лівою повернутись у вихідне положення;
- **крок "мамбо" (Mambo)** – виконується як варіація марш, при цьому одна нога виконує крок на місці, а друга змінює напрямок: спочатку злегка вперед, потім назад;
- **крок "ча-ча-ча"** – приставні кроки;
- **грейпвайн (grapevine)** - "виноградна лоза" – схресний крок – 1 – крок правою вправо, 2 – крок лівою вправо навхрест назад, 3-4 – крок вправо який відповідає степ-тач. ;
- **пуш тач (Push Touch)** – торкання носком. 1 – виставити ногу на носок вперед, в сторону або назад, 2 – в.п.;
- **хіл тач (Heel - Touch)** – торкання п'ятою;
- **хореографічний комплекс рухів в латиноамериканському стилі під музичний супровід.**

Література: 2,3,4,11,12.

НЕ 3.4. Техніка виконання та послідовне вивчення сучасного танцювального комплексу під музичний супровід

1.

- **мач-вок (March - Walk)** - крокування на місці або в різних напрямках, з інтенсивними рухами руками в різних напрямках;
- **лег кел (Leg Curl)** – захлест – рух аналогічний до сай ту сайд, проте вільну ногу зігнути назад до сідниць;

- **грейпвайн (grapevine)** - "виноградна лоза" – схресний крок – 1 – крок правою вправо, 2 – крок лівою вправо навхрест назад, 3-4 – крок вправо який відповідає степ-тач. ;
- **ні ліфт (Knee Lift)** – піднімання коліна, при виконанні вправи п'ята опорної ноги повинна торкатись підлоги, коліно не пере розгинати;
- **степ-тач (step-tuch)** – приставний крок на два рахунки;
- **пуш тач (Push Touch)** – торкання носком. 1 – виставити ногу на носок вперед, в сторону або назад, 2 – в.п.;
- **хіл тач (Heel - Touch)** – торкання п'ятою;
- **Сучасний танцювальний хореографічний комплекс вправ під музичний супровід.**

Література: 2,9,10,11.

Методика викладання та методи навчання: лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залік.

Основна література:

1. Ротерс Т.Т. Музыкально-ритмическое воспитание и художественная гимнастика. – М.: Просвещение, 1989. – 175 с.
2. Иваницкий А.В., Матов В.В., Иванова О.А. Ритмическая гимнастика на ТВ. – М.: Советский спорт, 1989. – 62 с.
3. Кеннет Купер. Аэробика для хорошего самочувствия. – М.: Физкультура и спорт, 1989. – 224 с.
4. Едвард Т., Хоули Б., Фрекс. Оздоровительный фитнес. – 2000.
5. Кечеджиева Л., Ванкова М. Обучение детей художественной гимнастике. – 1985.
6. Лисицкая Т.С., Ростовцева М.Ю., Ширковец Е.А. Ритмическая гимнастика: методика и физическое воздействие // Гимнастика, 1987. – Вып. 1. – С.24-29.
7. Ротерс Т.Т. Музыкально-ритмическое воспитание в профессиональной подготовке учителя физической культуры: Автореф. Дис. ... канд. Пед. Наук. – М., 1984. – 24 с.
8. Сосина В.Ю., Фабиан Э.М. Ритмическая гимнастика. – К.: Радянська школа, 1990. – 254 с.
9. Аэробика. Теория и методика проведения занятий / под. Ред. Е.Б. Мякинченко, М.П. Шестаков. – М.: спортакадемпрес, 2002. -303с.
10. Лисицкая Т.С. Ритм + Пластика. – М.: фис, 1987. – 158с.

„Основи теорії і методики спортивних тренувань”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.17.

Курс – 4; семестр – 8. Всього годин – 108; на тиждень – 2 год.; (л/прак.).

Кредитів – 3

Дисципліна обов'язкова.

„Основи охорони праці”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.18.

Курс – 3; семестр – 6. Всього годин – 36; на тиждень – 1 год.; (л.).

Кредитів – 1

Дисципліна обов'язкова.

„Основи масажу”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.19.

Курс – 4; семестр – 8. Всього годин – 54; на тиждень – 2 год.; (л./лаб.).

Кредитів – 1,5

Дисципліна обов'язкова.

„Спортивна метрологія”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.20.

Курс – 2; семестр – 4. Всього годин – 108; на тиждень – 2 год.; (л./прак.).

Кредитів – 3

Дисципліна обов'язкова.

Мета курсу є:

- теоретичні основи, практичні методи та засоби вимірювання параметрів рухових функцій людини;
- математично-статистичні методи обробки та аналізу кількісних результатів вимірювань;
- оволодіння інструментальними методами вимірювань;
- оцінка, обробка та інтерпретація результатів вимірювань;
- методичні принципи основ тестування рухових функцій.

Завдання курсу: вивчення основ спортивної метрології опанування студентами практичних метрологічних навичок, визначення точності вимірювань, визначення надійності та достовірності тестів, а також практичне застосування результатів тестувань у дозуванні фізичного навантаження, оцінювання та проведення відбору спортсменів всіх рівнів.

Зміст курсу спрямований на вивчення теоретичного матеріалу з основ спортивної метрології, вдосконалення практичних навичок вимірювань у спорті, визначення точності проведених вимірів та оцінювання і проведення відбору спортсменів.

Знати:

- методологію проведення вимірів,
- визначення їх точності;
- оцінювання результатів спортсменів;
- методіку проведення тестувань і нормування навантаження.

Вміти:

- використовувати теоретичні знання з спортивної метрології при проведенні вимірів та тестів;
- використовувати результати тестувань для складання програми тренувань;
- використання фізіологічних показників рівня здоров'я при дозуванні фізичних навантажень.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями

Модуль I.

Теоретичні основи спортивної метрології

НЕ 1.1.1. Спортивна метрологія як предмет

Основні термінологічні поняття та визначення метрології.

Одиниці системи СІ.

Керування процесом підготовки спортсменів.

Центральні і периферійні детермінанти спеціальної працездатності.

М'язова сила і потужність

НЕ 1.1.2. Спортивна метрологія як предмет

Джерела хімічної енергії.

Використання енергетичних систем в умовах фізичного навантаження.

НЕ 1.2.1. Основи теорії вимірів

Метрологічне забезпечення вимірів у спорті.

Шкали вимірів.

Шкала порядку.
 Шкала інтервалів.
 Шкала відносин.
 Точність вимірів.
 Основні поняття.
 Систематичні та випадкові помилки вимірів.
 Абсолютні та відносні помилки вимірів.

НЕ 1.3.1. Основи теорії тестів

Основні поняття і вимоги до тестів.
 Стандартизація вимірювальних процедур

НЕ 1.3.1. Основи теорії тестів

Надійність тестів.
 Основні поняття теорії надійності.
 Стабільність тестів.
 Узгодженість тестів.
 Еквівалентність тестів.
 Інформативність тестів.

НЕ 1.4. 1. Основи теорії оцінок.

Основні поняття.
 Вибір і обґрунтування критеріїв оцінювання.
 Застосування шкал оцінок у практиці.
 Стандартна шкала. Перцентильна шкала. Шкала ГЦОЛИФКа.
 Таблиці балів по видах спорту.

НЕ 1.4.2. Основи теорії оцінок.

Норми. Різновиди норм.
 Методи кількісної оцінки якісних показників.
 Основні поняття кваліметрії.
 Метод експертних оцінок. Добір експертів.
Література: 10,1,8,15,9,7,6;

Модуль II. Тестовий контроль фізичного стану спортсменів (практикум)

НЕ 2.1.1. Визначення фізіологічного стану спортсмена на основі тестів ФП-170, Гарвардського степ-тесту, максимального споживання кисню (МСК)

Фізіологічне відображення фізичної підготовленості.
 Теоретичні відомості про тести. Методика виконання тестів.

Модуль III. Метрологічні основи контролю за фізичним станом спортсменів

НЕ 3.1.1. Контроль спортивної діяльності

Контроль за фізичною підготовленістю спортсмена.
 Контроль за швидкісними якостями.
 Контроль за силовими якостями.
 Контроль за рівнем розвитку витривалості.
 Контроль за гнучкістю.
 Контроль за спритністю.

НЕ 3.1.2. Контроль спортивної діяльності

Метрологічні основи добору в спорті.
 Добір дітей для занять визначеним видом спорту.
 Добір спортсменів для комплектування команд.
 Добір спортсменів до збірних команд.

НЕ 3.2.1. Фізіологічні резерви організму людини.

Генетична та фенотипічна зумовленість зростання функціональних резервів.

НЕ 3.2.2. Фізіологічні резерви організму людини.

Використання фізіологічних показників рівня здоров'я при дозуванні фізичних навантажень.

НЕ 3.2.3. Фізіологічні резерви організму людини.

Фізіологічні основи нормування інтенсивності фізичних навантажень.

Методика викладання та методи навчання: лекції – год. на тиждень, практичні заняття – год. на тиждень, індивідуальні консультації, захист рефератів, складання конспектів,

Оцінювання: поточні види контролю: самостійна робота, контрольна робота, здача контрольних нормативів; підсумковий вид контролю – іспит.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Годик М.А. Спортивная метрология: учебник для институтов физ. Культ.- М.: Физкультура и спорт, 1988.- 192с.
2. В.Е. Гурман. Теория вероятности и математическая статистика. Издательство «Высшая школа» М.: 1972. – 368 с.
3. Зациорский В.М. Основы спортивной метрологии: Учеб для ин-тов ФК.– 1979.– 368 с.
4. Иванов В.И., Машкович В.П., Центер Э.М. Международная система единиц (СИ) в науке и технике: Справочное руководство. М., Энергоиздат, 1981, 200 с.
5. Плахтій П.Д. Тестування, оцінка та корекція функціонального стану школярів. Навчальний посібник для студентів педагогічного та тренерського відділень факультетів фізвиховання...- Кам.-Подільський: Кам.-Подільський держ. Пед. Університет, 1997. - 112 с.
6. Смирнов Ю.И., Полевщиков М.М. Спортивная метрология: Учеб. для студ. Пед. Вузov. - М.: «Академия», 2000. – 232 с.
7. Спортивная метрология: Учеб. для ин-тов ФК.– 1982.– 301 с.
8. Фізіологічне тестування спортсмена високого класу, за ред Дж.Дункана Мак-Дугалла. –К.: ”Олімпійська література”, 1998. - 432 с.

„Педагогіка фізичного виховання”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.21.

Курс – 2; семестр –4. Всього годин – 108; на тиждень – 3 год.; (л./сем.).

Кредитів – 3

Дисципліна обов'язкова.

Дисципліни самостійного вибору ВНЗ

„Інструментальні методи досліджень”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.25.

Курс – 4; семестр –8. Всього годин – 54; на тиждень – 2 год.; (л./лаб.).

Кредитів – 1,5

Дисципліна вибіркова.

„Спортивне орієнтування ”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.26.

Курс – 2; семестр –4. Всього годин – 108; на тиждень – 3 год.; (л./прак.).

Кредитів – 3

Дисципліна вибіркова.

Метою даного курсу вищому навчальному закладі є: підготовка всебічно розвинутих тренерів – викладачів, зі спортивного орієнтування високої кваліфікації; вивчення та удосконалення техніки та тактики спортивного орієнтування; досягнення максимального рівня технічної; психологічної, тактичної та теоретичної підготовки; вивчення правил змагань зі спортивного орієнтування та вміння проводити змагання.

Завдання курсу “Спортивне орієнтування” полягає у забезпеченні студентів теоретичними знаннями, професійно педагогічними навичками, необхідними для викладання спортивного орієнтування в навчальних закладах. У процесі навчання студенти повинні оволодіти знаннями теорії та методики викладання спортивного орієнтування.

Зміст навчальної дисципліни «Спортивне орієнтування» передбачає формування у студентів – майбутніх педагогів **системи компетенцій: розуміти:** місце та роль спортивного орієнтування в історичному житті, суть загальних основ організації та проведення змагань зі спортивного орієнтування, суть фізичної підготовки у спортивному орієнтуванні, значення фізичної підготовки, вплив спортивного орієнтування на самопочуття дітей середнього віку; **знати:** історію спортивного орієнтування, хронологію чемпіонатів Європи та світу з спортивного орієнтування, зародження та розвиток спортивного орієнтування в Україні в роки незалежності; види змагань, положення про проведення змагань, системи розіграшів, інформацію про дистанції; характеристику технічної та спеціальної технічної підготовки; види фізичної підготовки та психологічної підготовки, методику розвитку фізичних якостей; **вміти:** визначати місце та роль лижного спорту в історичному житті, вести облік результатів змагань, орієнтуватися на місцевості за картою, креслити спортивну карту.

Вивчення курсу здійснюється за змістовими модулями

Модуль 1.

Характеристика виду спорту

НЕ 1.1. Спортивне орієнтування як вид спорту. Історія розвитку спортивного орієнтування. Володіння компасом, орієнтування карти. Спортивне орієнтування на Україні та Чернівецькій області, ЧНУ. Участь українських спортсменів у міжнародних змаганнях, чемпіонатах світу. Спортивне орієнтування в Україні з 1991 по 2006 р. Поняття плану і карти. Масштаб. Орієнтування вздовж стежки. Орієнтування зі стежки на стежку.

НЕ 1.2. Види змагань зі спортивного орієнтування. Читання об’єктів зі стежки, взяття КП, розташованих у межах зору від лінійних орієнтирів. Орієнтування в заданому напрямку. Орієнтування на розміченій дистанції. Орієнтування за вибором. Класифікація орієнтувань за довжиною дистанції; за взаємодією спортсменів, за порою доби, за характером заліку. Найкоротші шляхи, зрізки. Орієнтування на коротких етапах з гальмуючими орієнтирами.

НЕ 1.3. Правила змагань зі спортивного орієнтування. Організація та суддівство змагань. Приблизне орієнтування на довгих етапах з гальмуючими орієнтирами. Розробка і затвердження Положення про змагання. Призначення представника команди, який відповідає за організацію та проведення змагань. Положення про змагання – основний документ, яким повинні керуватися організатор, судді, представники команди та учасники. Вибір простого шляху. Точне орієнтування на коротких дистанціях.

НЕ 1.4. Загальні основи і методика підготовки у спортивному орієнтуванні. Орієнтування з використанням великих форм рельєфу. Розподіл занять з технічної підготовки: хобі або активний відпочинок, фізична культура, спорт масових розрядів, спорт найвищих досягнень. Поняття горизонталей. Детальне читання рельєфу.

НЕ 1.5. Основи технічної підготовки у спортивному орієнтуванні. Читання рельєфу на змагальній швидкості. Поняття плану і карти. Масштаб. Орієнтування карти. Кольори карти. Основні умовні знаки. Поняття горизонталі. Використання правильних технічних прийомів відповідно до умов. Шлях через точкові орієнтири.

Модуль 2. Види підготовок у спортивному орієнтуванні

НЕ 2.1. Основи тактичної підготовки у спортивному орієнтуванні. Довгі етапи та відстані від прив'язок до КП. Простір місцевості (ПМ) – фізичний район змагань. Простір карти (ПК) – зображення місцевості в умовних знаках. Вимірювання відстані парами кроків. Взяття КП будь-якої складності.

НЕ 2.2. Методи фізичної підготовки. Контроль навчально-тренувального процесу. Способи орієнтування при проходженні дистанції. Основна витривалість і швидкість. Швидкісні якості. Силове тренування. Тестовий біг, тести на місцевості. Орієнтування в заданому напрямку. Орієнтування на розміченій дистанції. Орієнтування за вибором.

НЕ 2.3. Методи психологічної підготовки. Трейл-орієнтування. Фізичні ознаки. Психологічні ознаки. Учасник долає дистанцію у заданому напрямку, рухаючись тільки стежками або шляхами, в районі КП розташовують декілька знаків.

НЕ 2.4. Складання спортивних карт та основи планування дистанцій у спортивному орієнтуванні. Контрольні змагання зі спортивного орієнтування. Карти, аерофотознімки, опис районів. Проходження дистанції на змагальній швидкості.

Модуль-контроль – іспит.

б) На основі отриманих теоретичних та практичних знань зі спортивного орієнтування **сформувані** у студентів систему знань про спортивне орієнтування у різних ланках фізкультурного руху умінь і навичок з методики організації фізкультурно-оздоровчої роботи різними групами населення.

в) Для вивчення курсу пропонуються наступні **джерела**:

1. Близнавская В.С., Близнавский А.Ю., Завьялов А.И. Влияние тренировочных нагрузок на параметры сердечно-сосудистой системы // Азимут. - 1998. -№ 1. - С. 27-29; № 2. - С. 23-25; № 3. - С. 28-29.
2. Дунган Дж.Мак-Дугал, Говард З. Уэнгер, Говард Дж. Грин. Физиологическое тестирование спортсмена высокого класса. - К:Олимпийская література, 1998. - 430 с.
3. Езоп З. Игровой метод при обучении ориентированию на местности. -Таллин,1985.
4. Программа занятий для системы внешкольных учреждений. Беларусь. — Минск. 1997.
5. Мелвин Уильямс. Эргогенные средства в системе спортивной подготовки. -К.: Олимпийская литература, 1997. - 255 с.
6. Уэнберг Р.С., Гоулд Д. Основы психологи спорта и физической культуры. -К.: Олимпийская литература, 1998. - 336 с.
7. Харгвис М. Метаболизм в процессе физической деятельности. - К.: Олимпийская литература, 1998. - 288 с.
8. Правила змагань зі спортивного орієнтування. - К, 2000.

Методика викладання та методи навчання: лекції, семінари, індивідуальні консультації, дискусії.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – іспит.

„Організація та методика масової фізичної культури ”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.27.

Курс – 2; семестр –3. Всього годин – 72; на тиждень – 2 год.; (л./сем.).

Кредитів – 2

Дисципліна вибіркова.

Курс „Організація та методика масової фізичної культури” відноситься до циклу фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін навчальних планів вищих навчальних

закладів III-IV рівнів акредитації, які готують фахівців галузі знань 0102 „Фізичне виховання, спорт і здоров’я людини”, напряму підготовки 6.010203 „Здоров’я людини”.

Мета викладання дисципліни полягає у забезпеченні студентів необхідними теоретичними знаннями для формування фахівця з фізичної культури, розуміння теорії масової фізичної культури, засвоєння знань професійної діяльності організатора масової фізичної культури.

У результаті вивчення курсу студент має набутти таких компетенцій: формування системи знань про особливості організації масової фізичної культури у різних ланках фізкультурного руху, умінь і навичок з методики організації фізкультурно-оздоровчої роботи з різними групами населення.

застосування набутих знань при плануванні та практичній організації роботи з фізичної культури і спорту.

Вивчення курсу здійснюється за трьома змістовими модулями

Змістовий модуль 1.

Вихідні поняття масової фізичної культури. Організаційна структура органів управління.

Н.Е. 1.1 Тема: “Введення в “Організацію та методику масової фізичної культури”

1. Зміст і завдання навчального курсу.
2. Основні терміни і поняття.
3. Сфери та напрямки впровадження фізичної культури.
4. Взаємозв’язок “Організації та методики масової фізичної культури” з іншими навчальними дисциплінами.

Н.Е. 1.2. Тема: “Правова і програмно-нормативна база розвитку масової фізичної культури”

1. Правова база розвитку фізичної культури.
2. Програмно-нормативні засади масової фізичної культури.
3. Державні вимоги до фізичного виховання.
4. Державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення.

Змістовий модуль 2.

Організація та методика масової фізичної культури в різних сферах суспільства

Н.Е. 2.1. Тема: “Організація і методика масової фізичної культури у виробничій і соціально-побутовій сферах суспільства”

1. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи у виробничій сфері.
  - 1.1. Завдання та напрямки виробничої фізичної культури.
  - 1.2. Професійно-прикладна фізична підготовка.
2. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи у соціально-побутовій сфері.
  - 2.1. Форми організації фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи.
  - 2.2. Типи фізкультурно-оздоровчих груп та їх характеристика.

Н.Е. 2.2. Тема: “Організація та методика масової фізичної культури у навчально-виховній сфері”

1. Фізкультурно-оздоровча робота в дошкільних навчальних закладах.
2. Фізкультурно-оздоровча і спортивно-масова робота в професійно-технічних навчальних закладах.

3. Фізкультурно-оздоровча і спортивно-масова робота в загальноосвітніх навчальних закладах.
4. Фізкультурно-оздоровча та спортивно-масова робота в ВНЗ I-IV р.а.

Н.Е. 2.3. Тема: “Організація і методика фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової роботи учнів поза школою”

1. Організація роботи за місцем проживання.
2. Роль позашкільних навчальних закладів у проведенні спортивно-оздоровчої роботи з учнівською молоддю.
3. Організація фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової роботи у літніх таборах відпочинку.
4. Самостійні заняття школярів.

Змістовий модуль 3.

Організаційні засади масової фізичної культури. Зміст професійної діяльності організатора масової фізичної культури

Н.Е. 3.1. Тема: “Планування”

1. Планування роботи в державних органах управління.
2. Планування роботи в громадських органах управління.
3. Планування роботи в осередках (колективах) фізичної культури.

Н.Е. 3.2. Тема: “Контроль, облік і звітність у фізкультурно-спортивних організаціях”

1. Види і форми контролю. Методика організації контролю і перевірки виконання фізкультурно-спортивної роботи.
2. Етапи контролю, перевірки та інспектування.
3. Види, форми обліку і звітності. Облікова звітна документація.
4. Статистичний облік і звітність з фізичної культури.
5. Фінансування масової фізичної культури.

Н.Е. 3.3. Тема: “Зміст професійної діяльності організатора масової фізичної культури”

1. Педагогічні функції, уміння та техніка організатора (вчителя) масової фізичної культури.
2. Пропаганда та просвітницька діяльність.
3. Підготовка фізкультурного активу.
4. Створення матеріальної бази.

Методика викладання та методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійне опрацювання літератури, консультації.

Оцінювання: підсумковий вид контролю – залікт.

Основна література до курсу:

1. Б.М.Шиян. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Тернопіль. Навчальна книга – Богдан, 2001 .
2. Г.Н. Кукушкин. Советская система физического воспитания. – М. «ФиС», 1975.
3. В.У. Агеев, Т.М. Каневец. Организация физической культуры и спорта. – М. «Ф и С» 1986.
4. А.П.Матвеев, С.Б.Мельников. Методика физического воспитания с основами теории. – М. «Просвещение» 1991.
5. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» м. Київ. 1993.
6. О.В. Петунин. Формирование профессионального мастерства учителя физкультуры. – М. Просвещение. 1980.

7. В.К.Шурухина. Физкультурно-оздоровительная работа в режиме учебного и продленного дня школы. – М. Просвещение, 1980.
8. Т.В.Мурахов. Здоров'я, працездатність і фізична культура. Київ. Товариство "Знання", 1985.
9. Н.Овчиннікова, Т.Нестерова, В.Сосіна. Сучасні засоби занять оздоровчої спрямованості. Фізичне виховання в школі № 4, 1997, С. 9.
10. Г.П. Богданов. Школярам здоровий спосіб життя. -М. "ФиС". 1989.
11. Б.Ф.Ведмеденко. Розвиток інтересу і формування звичок у молоді до занять спортом. / ЗБ. наукових праць. – Чернівці, 1999. – 64 с.
12. Б.Ф. Ведмеденко. Теорія розвитку у молоді інтересу до занять спортом. // Науково-методичний журнал. – Донецьк, 2000. С. 16-22.
13. В.С.Язловецький. Основи лікувальної та оздоровчої фізичної культури. Навч. посібник. – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. Володимира Винниченка. – 154с.
14. Л.П.Пронтишева. Аналіз процесу формування техніко-тактичних навичок орієнтування учнів груп початкової підготовки ДЮСШ. // Наукові записки. Серія: педагогіка і психологія. – Вінниця, 2001, № 4.
15. З.П.Плохій. Програма виховання дітей дошкільного віку. НДУ педагогіки України. Київ, 1991.
16. С.М. Сінгаєвський., Д.Д. Совтисін. Фізичне виховання школярів. Кам'янець-Подільський, 1999.
17. Г.А.Єдинак, П.Д. Плактій, Ю.П. Яценюк. Фізична культура і школі. Кам'янець-Подільський, 2000.
18. Є.С.Вільчковський. Програма з фізичного виховання для дошкільних закладів фізкультурно-оздоровчого спрямування. Київ.1998.
19. В.І.Мудрік. Міжнародний рух інвалідів. Київ, 2001.
20. Б.Ф.Ведмеденко, К.К. Жукотинський. Вибрані лекції з фізичного виховання, Чернівці „Прут”, 2002.
21. К.К.Жукотинський. Дитячо-юнацький спорт в системі освіти Буковини. Інформаційно-методичний збірник. Чернівці, 2003.
22. Теорія і методика виховання в молоді інтересу до занять боротьбою. Під редакцією Б.Ф. Ведмеденка. Регіональна науково-практична конференція. Чернівці „Прут”, 2000.
23. С.М.Сінгаєвський. Педагогічне управління. Учитель фізичної культури: професія, діяльність, навчання. Кам'янець-Подільський, 1999.
24. Баранов В.Н. Производственная гимнастика: - Вопросы и ответы. – К.: Здоров'я, 1988. – 176 с.
25. Велькин Я.С., Каневец Т.М. Организация работы по массовой физической культуре и спорту. – М.: Физкультура и спорт, 1985

„Спортивна медицина ”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.28.

Курс – 3; семестр –6. Всього годин – 108; на тиждень – 4 год.; (л./лаб.).

Кредитів – 3

Дисципліна вибіркова.

„ Нетрадиційні засоби оздоровлення”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.29.

Курс – 4; семестр –7. Всього годин – 90; на тиждень – 2 год.; (л./прак.).

Кредитів – 2,5

Дисципліна вибіркова.

„Кінезіотерапія”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.30.

Курс – 4; семестр –8. Всього годин – 108; на тиждень – 3 год.; (л./прак.).

Кредитів – 3

Дисципліна вибіркова.

„Відновлювальні засоби у фізичній культурі і спорті”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.31.

Курс – 4; семестр –8. Всього годин – 72; на тиждень – 2 год.; (л./прак.).

Кредитів – 2

Дисципліна вибіркова.

„Фізична реабілітація ”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.32.

Курс – 4; семестр –8. Всього годин – 72; на тиждень – 2 год.; (л./лаб).

Кредитів – 2

Дисципліна вибіркова.

Дисципліни вільного вибору студентів

„Спортивно-оздоровча робота в таборах відпочинку”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.34.

Курс – 3; семестр –6. Всього годин – 72; на тиждень – 2 год.; (л./сем).

Кредитів – 2

Дисципліна вибіркова.

„Рекреаційно-оздоровча робота у санітарно-курортних закладах”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.35.

Курс – 4; семестр –7. Всього годин – 54; на тиждень – 2 год.; (л./сем).

Кредитів – 1,5

Дисципліна вибіркова.

„Долікарська допомога”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.36.

Курс – 4; семестр –7. Всього годин – 54; на тиждень – 2 год.; (л./прак.).

Кредитів – 1,5

Дисципліна вибіркова.

„Методика проведення занять у спецмедгрупах”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.37.

Курс – 4; семестр –7. Всього годин – 72; на тиждень – 2 год.; (л./сем).

Кредитів – 2

Дисципліна вибіркова.

„Теоретичні основи інваспорту”

Шифр дисципліни: 6.010203/01/3.38.

Курс – 4; семестр –7. Всього годин – 54; на тиждень – 2 год.; (л./сем).

Кредитів – 1,5

Дисципліна вибіркова.